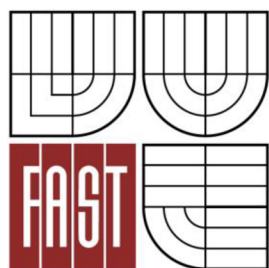

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA STAVEBNÍ
ÚSTAV STAVEBNÍ EKONOMIKY A ŘÍZENÍ
FACULTY OF CIVIL ENGINEERING
INSTITUTE OF STRUCTURAL ECONOMICS AND MANAGEMENT

**REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKA EU -
EKONOMICKÉ A PRÁVNÍ ASPEKTY**
REGIONAL AND STRUCTURAL EU POLICY - ECONOMIC AND LEGISLATIVE ASPECTS

DIPLOMOVÁ PRÁCE
MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Bc. MIROSLAV CHYTKA

VEDOUČÍ PRÁCE
SUPERVISOR

doc. Ing. JANA KORYTÁROVÁ, Ph.D.

BRNO 2012

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ FAKULTA STAVEBNÍ

Studijní program	N3607 Stavební inženýrství
Typ studijního programu	Navazující magisterský studijní program s prezenční formou studia
Studijní obor	3607T038 Management stavebnictví
Pracoviště	Ústav stavební ekonomiky a řízení

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Diplomant	Bc. Miroslav Chytka
Název	Regionální a strukturální politika EU - ekonomické a právní aspekty
Vedoucí diplomové práce	doc. Ing. Jana Korytářová, Ph.D.
Datum zadání diplomové práce	31. 3. 2011
Datum odevzdání diplomové práce	13. 1. 2012

V Brně dne 31. 3. 2011

.....
doc. Ing. Jana Korytářová, Ph.D.

Vedoucí ústavu

.....
prof. Ing. Rostislav Drochytka, CSc.

Děkan Fakulty stavební VUT

Podklady a literatura

1. Korytářová.J., Hromádka V., Veřejné stavební investice, elektronická studijní opora, FAST VUT v Brně, 2007
2. Maryáš J., Oháňková L.: Evropská unie a euroregiony, Brno, 2006
3. Šilhánková V.: Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji, Pardubice, 2007
4. Víturka M.: Regionální ekonomie a politika II., Brno, 2007

Zásady pro vypracování

- 1) Vývoj regionální politiky na evropském kontinentu
- 2) Pilíře a zásady regionální politiky EU
- 3) Finanční zdroje regionální politiky EU
- 4) Případová studie uplatnění regionální politiky, analýza zdrojů pro financování veřejných projektů

Předepsané přílohy

Licenční smlouva o zveřejňování vysokoškolských kvalifikačních prací

.....

doc. Ing. Jana Korytářová, Ph.D.

Vedoucí diplomové práce

ABSTRAKT

Anotace závěrečné práce Cílem diplomové práce na téma „Regionální a strukturální politika EU – ekonomické a právní aspekty“ je popis všech důležitých aspektů regionální politiky EU a představení této politiky v rámci zcela konkrétního dotačního projektu.

Anotace závěrečné práce ENG The aim of my thesis on the topic „Regional and structural EU policy – economic and legislative aspects“ is a description of all important aspects of Regional policy EU and the performance of regional policy in the context of a specific project.

KLÍČOVÁ SLOVA

Klíčová slova Regionální a strukturální politika EU, Evropské hospodářské společenství, Maastrichtská smlouva, Evropská unie, cíle regionální politiky, Subsidiarita, Evropská komise, Evropský parlament, Generální ředitelství pro regionální rozvoj, Evropská investiční banka, Strukturální fondy, Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond, HPD.

Klíčová slova ENG Regional and structural policy of the EU, European Economic Community, Maastricht Treaty, European union, Priorities of European regional policy, Subsidiarity, European Commission, European Parliament, DG Regio, European Investment Bank, Structural Funds, European Regional Development Fund, European Social Fund, GDP.

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE VŠKP

CHYTKA, Miroslav. *Regionální a strukturální politika EU – ekonomické a právní aspekty*. Brno, 2011. 133 s., 4 s. příl. Diplomová práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební, Ústav stavební ekonomiky a řízení. Vedoucí práce doc. Ing. Jana Korytářová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje.

V Brně dne 10. 1. 2012

.....
podpis autora
Bc. Miroslav Chytka

Na tomto místě bych rád poděkoval paní doc. Ing. Janě Korytářové, Ph.D. za technické připomínky, které mi pomohly dokončit tuto diplomovou práci.

OBSAH

Obsah	8
Seznam obrázků	13
Seznam grafů	13
Seznam tabulek	14
1 Úvod	15
2 Vývoj regionální politiky na evropském kontinentu	17
2.1 Počátky regionální politiky	17
2.2 Regionální politika jako společný projekt	20
2.2.1 Období let 1957 – 1974	20
2.2.2 Období let 1975 – 1986	21
2.3 Zrod strukturální politiky	23
2.4 Programovací období 1989 – 1993	25
2.4.1 Cíle Regionální a strukturální politiky EHS programovacího období	26
2.4.2 Výsledky Regionální a strukturální politiky EHS programovacího období	28
2.5 Programovací období 1994 – 1999	29
2.5.1 Cíle Regionální a strukturální politiky EU programovacího období	30
2.5.2 Iniciativy Regionální a strukturální politiky EU programovacího období	31
2.5.3 Výsledky Regionální a strukturální politiky EU programovacího období	32
2.6 Programovací období 2000 – 2006	32
2.6.1 Cíle Regionální a strukturální politiky EU programovacího období	33
2.6.2 Iniciativy Regionální a strukturální politiky EU programovacího období	35

2.6.3	Výsledky Regionální a strukturální politiky EU programovacího období	36
2.7	Programovací období 2007 – 2013	36
2.7.1	Cíle Regionální a strukturální politiky EU programovacího období	38
2.7.2	Očekávané výsledky Regionální a strukturální politiky EU programovacího období	39
3	Pilíře regionální politiky Evropské unie	41
3.1	Institucionální rámec	41
3.1.1	Generální ředitelství pro regionální politiku	41
3.1.2	Evropská investiční banka	45
3.1.3	Evropský hospodářský a sociální výbor	46
3.1.4	Výbor regionů	46
3.1.5	Výbor pro regionální rozvoj	47
3.2	Legislativní rámec	49
3.2.1	Primární právo	50
3.2.2	Sekundární právo	51
4	Principy regionální politiky Evropské unie	52
4.1	Princip solidarity	52
4.2	Princip subsidiarity	53
4.3	Princip partnerství	56
4.4	Princip adicionality	57
4.5	Princip koncentrace	60
4.6	Princip programování	60
4.7	Princip monitorování a vyhodnocování	61
5	Finanční nástroje politik Evropské unie	62
5.1	Strukturální fondy Evropské unie	63
5.1.1	Hlavní cíle Strukturální politiky Evropské unie	64
5.1.1.1	<i>Cíl Konvergence</i>	64
5.1.1.2	<i>Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost</i>	65
5.1.1.3	<i>Cíl Evropská územní spolupráce</i>	66
5.1.1.4	<i>Úvahy o zavedení nové kategorie regionů</i>	66

5.1.2	Evropský fond pro regionální rozvoj	67
5.1.2.1	<i>Působnost Evropského fondu pro regionální rozvoj</i>	67
5.1.2.2	<i>Priority Evropského fondu pro regionální rozvoj</i>	68
5.1.3	Evropský sociální fond	68
5.1.3.1	<i>Rozpočet Evropského sociálního fondu</i>	69
5.1.3.2	<i>Působnost Evropského sociálního fondu</i>	71
5.1.3.3	<i>Priority Evropského sociálního fondu</i>	71
5.1.4	Fond soudržnosti	73
5.1.4.1	<i>Působnost Fondu soudržnosti</i>	74
5.1.4.2	<i>Priority Fondu soudržnosti</i>	75
5.1.5	Změny Strukturální politiky Evropské unie v novém programovacím období 2007 – 2013	75
5.2	Evropský zemědělský fond pro podporu venkova	77
5.2.1	Priority Evropské zemědělského fondu pro podporu venkova	77
5.3	Evropský rybářský fond	79
5.3.1	Rozpočet Evropského rybářského fondu	79
5.3.2	Priority Evropského rybářského fondu	80
5.3.3	Reforma Společné rybářské politiky	84
5.4	Nástroj předvstupní pomoci	85
5.4.1	Priority Nástroje předvstupní pomoci	86
5.5	Fond solidarity	87
5.5.1	Priority Fondu solidarity	87
5.5.2	Přírodní katastrofa v Itálii	88
5.6	Komunitární programy	89
5.6.1	Priority Komunitárních programů	90
5.6.2	Konkrétní Komunitární programy	90
5.7	Iniciativy společenství	90
5.7.1	Iniciativa Jaspers	91
5.7.2	Iniciativa Jeremie	91
5.7.3	Iniciativa Jessica	92

6	Projektové žádosti o dotační podporu v rámci cíle Evropská územní spolupráce	93
6.1	Cíl Evropská územní spolupráce	93
6.2	OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko	94
6.2.1	Prioritní osy operačního programu	96
6.2.2	Způsobilé regiony operačního programu	97
6.2.3	Právní rámec operačního programu	98
6.2.4	Financování operačního programu	98
6.2.5	Lead partner	99
6.3	Implementace OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko	100
6.3.1	Organizační struktura operačního programu	100
6.3.1.1	<i>Řídící orgán</i>	100
6.3.1.2	<i>Společný technický sekretariát</i>	101
6.3.1.3	<i>Společný certifikační orgán</i>	102
6.3.1.4	<i>Info bod</i>	102
6.4	Postup projektové žádosti o finanční podporu ze Strukturálních fondů Evropské unie	103
6.4.1	Předložení projektové žádosti	103
6.4.2	Kontrola projektové žádosti	103
6.4.3	Postup a kritéria výběru projektové žádosti	103
6.4.4	Obsahové hodnocení projektové žádosti	104
6.4.5	Hodnocení a příprava podkladů pro Společný monitorovací výbor	107
6.4.6	Rozhodnutí o přidělení finanční dotace	107
6.5	Finanční toky projektové žádosti	108
6.6	Kontrola operačního programu	109
6.7	Monitorování a hodnocení operačního programu	109
7	Polyfunkční centrum sportovních a volnočasových aktivit Zubří	110
7.1	Popis polyfunkčního centra	110
7.1.1	Popis sportovišť polyfunkčního centra	111
7.1.2	Provozní doba a ceník sportovišť	112
7.1.3	Popis nulté varianty projektu	113

7.1.4	Popis investiční varianty projektu	114
7.2	Finanční verze projektové žádosti o finanční podporu projektu z operačního programu	114
7.2.1	Identifikace operačního programu	115
7.2.2	Popis projektu	115
7.2.3	Kapitoly projektové žádosti	115
9	Závěr	121
	Seznam použitých zdrojů	122
	Seznam použitých zkratk a značek	131
	Seznam použitých příloh	133

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. 2-1 Jacques Delors
- Obr. 3-1 Budova Berlaymont – sídlo EK
- Obr. 3-2 José Manuel Barroso – předseda EK
- Obr. 3-3 Johannes Hahn – eurokomisař za DG Regio
- Obr. 3-4 Velký plenární sál Evropského parlamentu
- Obr. 4-1 Evropský rok boje proti chudobě
- Obr. 5-1 Působnost evropského sociálního fondu
- Obr. 5-2 Hranice Evropské unie
- Obr. 6-1 Působnost OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko
- Obr. 7-1 Polyfunkční centrum sportovních a volnočasových aktivit Zubří
- Obr. 7-2 Původní stav školního hřiště
- Obr. 7-3 Investiční varianta projektu

SEZNAM GRAFŮ

- Graf 4-1 Investice politiky soudržnosti v regionech způsobilých v rámci cíle konvergence (% HDP)
- Graf 5-1 Rozpočet EU v letech 2007 – 2013
- Graf 5-2 Celkové výdaje ESF v letech 2007 – 2013
- Graf 5-3 Nezaměstnanost neohroženějších skupin obyvatel EU
- Graf 5-4 Priority Evropského sociálního fondu
- Graf 6-1 Princip Lead partnera
- Graf 6-2 Postup projektové žádosti o finanční dotaci
- Graf 6-3 Finanční toky projektové žádosti

SEZNAM TABULEK

Tab. 4-1	Strukturální výdaje členských států v mil. EUR
Tab. 5-1	Fondy Evropské unie
Tab. 5-2	Cíle regionální politiky a jejich financování Strukturálními fondy
Tab. 5-3	Změny ve struktuře cílů a finančních nástrojů
Tab. 5-4	Vzájemný podíl produktů akvakultury
Tab. 5-5	Čerpání finančních prostředků členských států z ERF
Tab. 6-1	Finanční alokace OP podle jednotlivých roků
Tab. 6-2	Hodnotící tabulka
Tab. 6-3	Hodnotící tabulka
Tab. 6-4	Sumarizace hodnotícího procesu

1 ÚVOD

Regionální a strukturální politika Evropské unie představuje odraz jednoho ze základních principů práva EU – principu solidarity, v jehož rámci přispívají ekonomicky vyspělí členové Společenství svým dílem na ekonomický, hospodářský a sociální rozvoj méně rozvinutých regionů členských států EU.

V ekonomicky velmi složité době, ve které se Evropa nachází, je to právě Regionální a strukturální politika EU, kterou lze považovat za jeden z mála jistých finančních pramenů členských států Společenství a proto je v těchto letech, ještě víc než kdy předtím, důležité přistupovat ke všem aspektům čerpání finančních dotací z fondů EU navýsost odpovědně.

Hlavním cílem sepsání tohoto díla je obeznámení čtenářů se základními aspekty Regionální a strukturální politiky EU v nadnárodním kontextu a představení implementace regionální politiky v rámci zcela konkrétního programového cíle a v kontextu zcela konkrétního projektu zaměřeného na regionální rozvoj, který byl spolufinancován z jednoho z evropských dotačních fondů.

Důvodem proč jsem si zvolil takto zaměřenou diplomovou práci, byla skutečnost, že přestože jsem letitým studentem stavebních oborů, ať už na střední průmyslové škole či technické fakultě vysoké školy, je to právě ekonomie a politika, která je mým dlouholetým zájmem a u politiky se dá říct i koníčkem. A stejně jako měnová integrace Evropy, která byla tématem mé bakalářské práce, je i Regionální a strukturální politika EU výrazně politickým tématem. I zde tedy nebylo pochyb, že při psaní diplomové práce zúročím desítky hodin strávených u různých politických debat a konferencí u televizních obrazovek, či spoustu politických článků, které v tiskových denících se zájmem denně pročítám.

Diplomová práce je rozdělena do celkem šesti kapitol, v prvních čtyřech kapitolách jsou představeny základní rysy Regionální a strukturální politiky EU a v dalších dvou

ukázka implementace této politiky v rámci konkrétního cíle regionální politiky a konkrétního projektu spolufinancovaného z evropských dotačních zdrojů

První kapitola práce, která je nazvána **Vývoj regionální politiky na evropském kontinentu** představuje úvodní nezbytný historický exkurz již více než půl století trvajících vývoje společné regionální politiky se všemi nejdůležitějšími reformami, kterými se tato komunitární politika EU prošla.

Druhá kapitola je nazvána **Pilíře regionální politiky Evropské unie** a vymezuje institucionální a legislativní rámec uplatňování regionální politiky na půdě Společenství. Jedná se tedy o vymezení všech důležitých institucí, které se zasazují o realizaci regionální politiky a popis nejdůležitějších reforem, kterými si tato evropská politika ve své historii prošla.

Ve třetí kapitole práce s názvem **Principy regionální politiky Evropské unie** jsou vymezeny a detailně rozebrány všechny základní principy, v rámci kterých je společná regionální politika na půdě Evropské unie realizována.

Čtvrtá a co do rozsahu nejpodrobnější kapitola práce s názvem **Finanční nástroje politik Evropské unie** popisuje všechny základní finanční nástroje realizace nejen Strukturální politiky EU ale i všech dalších zájmů Společenství.

V rámci posledních dvou kapitol s názvy **Projektové žádosti o dotační podporu v rámci cíle Evropská území spolupráce a Polyfunkční centrum sportovních a volnočasových aktivit Zubří** je probíraná tematika teoretické části diplomové práce zasazena do konkrétních příkladů implementace Regionální a strukturální politiky EU. Je zde tedy jednak popsán postup projektové žádosti o dotační podporu a též náležitosti již zrealizovaného projektu, který byl spolufinancován z jednoho z fondů EU.

2 VÝVOJ REGIONÁLNÍ POLITIKY NA EVROPSKÉM KONTINENTU

2.1 Počátky regionální politiky

K prvním úvahám o pomoci ekonomicky a sociálně zaostalým regionům na starém kontinentu byly evropské země donuceny pod tíhou Velké hospodářské krize,¹ která v letech 1929 – 1933 sužovala celou Evropu a svými důsledky prohloubila meziregionální disparitunajíž neúnosnou úroveň.

Na britských ostrovech nabobtnala nezaměstnanost během Velké hospodářské krize v regionech ve Skotsku a severu Anglie na více než 25 % a ve Walesu dokonce na hranici 36 %. Při konfrontaci nezaměstnanosti v těchto částech Velké Británie s nezaměstnaností v londýnské aglomeraci, která nepřesahovala hranici 14 %, byla nutnost centrálního zásahu, pod hrozbou sociálních nepokojů, zcela evidentní. V roce 1934 tak byl ve Velké Británii, v Evropě vůbec poprvé, vypracován program pomoci hospodářsky postiženým regionům.²

Budoucnost však ukázala, že způsob, kterým se v době po Velké hospodářské krizisnažili ve Velké Británii vyřešit ekonomický a sociální úpadek severních regionů země, nebyl příliš šťastný. Britové se totiž rozhodli implementovat neoklasické pojetí regionálního rozvoje založené na principu „dělníci za práci“. Tento přístupspočívající

¹ V roce 1929, přesněji 24. října, došlo ke krachu Newyorské burzy. Tento den, označovaný též jako černý čtvrtek, byl počátkem rozsáhlé hospodářské krize, která způsobila krach ekonomik po celém světě, které fungovaly na principu tržního hospodářství. Rozsah krize byl natolik závažný, že došlo k ochromení důvěry v kapitalismus a samotný demokratický systém. Této skutečnosti poté využili komunisté a fašisté, kteří slibovali nastolení pevného systému. Velká hospodářská krize je tak považována za jednu z hlavních příčin Druhé světové války.

² Program byl přijat vládou Velké Británie jako „Zákon o zvláštních územích“. Tento zákon vymezil problémové regiony a stanovil postupy, s jejichž pomocí mělo dojít k nápravě. Důraz byl kladen zejména na vybudování infrastruktury.

v mobilitě pracovní síly ale zapříčinil hromadný úprk práceschopných lidí do průmyslově rozvinutých regionů království, což naopak ještě více vykořistilo již tak zaostalé regiony severu Anglie a Skotska.

Velká hospodářská krize z počátku dvacátého století však nebyla jedinou příležitostí pro implementaci prvotních principů meziregionální soudržnosti do kontur evropských politik.

Další možnost přišla v souvislosti s nejtemnější událostí minulého století – Druhou světovou válkou. Německá válečná expanze během válečného konfliktu, do kterého byla zavlčena téměř celá Evropa, zapříčinila ve Velké Británii přesun průmyslové výroby mimo dosah bombardování Luftwaffe.³ Tento počin sice hospodářsky oživil zaostalé regiony severu království, ale s koncem války došlo k utlumení válečné výroby a situace regionů se stala zejména ve Skotsku opět kritická. A co začalo koncem zbrojení, dokončil technologický pokrok společnosti v podobě přechodu transatlantické dopravy z lodní na leteckou, který způsobil krach glasgowských loděnic a ještě více utlumil ekonomickou aktivitu severních regionů britského království.

Další prohloubení regionální nerovnováhy vedlo k novým úvahám o nutné pomoci hospodářsky zaostávajícím regionům britského království. Zásadní otázkou však bylo, jak k tomuto problému přistoupit, protože snaha Britů vyřešit regionální nerovnováhu po Velké hospodářské krizi implementací neoklasického pojetí regionálního rozvoje nepřinesla kýžený výsledek. Na scénu se tak dostalo nové, keynesiánské, pojetí regionálního rozvoje s principem „práce za dělníky“. Při konfrontaci tohoto pojetí regionální politiky s neoklasickým principem „dělník za práci“ je posun v přístupu k řešení meziregionální disparity více než zřejmý. Mluvíme zde o takzvané druhé vlně regionální politiky.

Tento zcela nově formovaný přístup kladl primární důraz na vytvoření nástrojů podporujících příliv investic ze soukromého a veřejného sektoru do problémových regionů. Stěžejní cestou, která vedla k naplňování těchto záměrů, bylo zakládání nových

³ Jednalo se o název německého válečného letectva během Druhé světové války.

měst v ekonomicky postižených regionech. Jen v okolí Glasgowu jich bylo krátce po konci Druhé světové války založeno na desítky.

Vývoj a uplatnění nově vznikajících měst z pohledu regionálního rozvoje je představeno na jednom z nově vybudovaných měst té doby – East Kilbride.

East Kilbride

Úkolem tohoto zbrusu nového města, jehož výstavba byla schválena v roce 1947, bylo usměrnit další rozvoj aglomerace a přilákat do tamního regionu nový zpracovatelský průmysl, tolik důležitý pro opětovné nastartování ekonomické aktivity na skotském území. Výhledový počet obyvatel East Kilbride se na základě předběžných studií předpokládal v rozmezí 40 000 – 45 000 obyvatel a zastavěná plocha 4 184 ha.

V ekonomickém sektoru rozvoje East Kilbride hrály důležitou roli zahraniční investice, které ovlivňovaly životní úroveň a tím i životní prostředí obyvatelstva. Zahraniční investoři byli získáváni pomocí úspěšného marketingu, který hrál zcela zásadní roli pro přilákání peněz bohatých investorů.

Vzhledem ke skutečnosti, že East Kilbride je dnes dvakrát větší, než bylo při jeho plánování předpokládáno a vykazuje velice příznivé socioekonomické faktory,⁴ není pochyb o tom, že bylo regionálních cílů stanovených při zakládání města zcela dosaženo.

V období po Druhé světové válce se však implementace regionální politiky neomezila pouze na území Spojeného království, ale začala se postupně rozšiřovat i do dalších zemí Evropy.

Francie se po konci válečného konfliktu zaměřila na rozvoj dvanácti velkých měst (Marseille, Lille, Bordeaux apod.) ve snaze o vyvážení ekonomické aktivity regionů země a omezení růstu Paříže. V Itálii se zase snažili vyřešit velkou disparitu mezi

⁴ Nejnižší nezaměstnanost v širokém okolí a zájem zahraničních investorů.

bohatým severem a zaostalou jižní částí země industrializací agrárních oblastí jihu Itálie. Německo se zabývalo při řešení meziregionálních rozdílů restrukturalizací Podhůří a země Skandinávie zase hospodářskou pomocí téměř neobydleným oblastem za polárním kruhem.

Po představení prvopočátku regionálních politik lze vypožorovat a je důležité zdůraznit, že se k řešení regionální nerovnováhy na evropském kontinentu přistupovalo výhradně na úrovni jednotlivých států, nikoli globálně. To se mělo změnit až po vzniku Evropského společenství.⁵

2.2 Regionální politika jako společný projekt

2.2.1 Období let 1957 – 1974

V první polovině dvacátého století se problémy spojené s hospodářskou zaostalostí některých regionů Evropy řešily výhradně na úrovni jednotlivých států. Žádný společný přístup k této problematice neexistoval.

Výrazný zlom přišel s rokem 1957, kdy byly podepsány takzvané Římské smlouvy,⁶ na jejichž základě vzniklo Evropské hospodářské společenství (EHS).⁷ V preambuli

⁵ V dalších částech práce se budete setkávat s termíny Evropské hospodářské společenství, Evropské společenství či Evropská unie. Vždy se jedná o společný projekt členských zemí, v dnešní době znám jako Evropská Unie. Konkrétní název poté odpovídá období, ve kterém se globalizace Evropy nacházela a tehdejšímu přesnému názvu Společenství.

⁶ *Římské smlouvy představují souhrnný název pro dvě smlouvy, které byly podepsány 24. 3. 1957 v Římě, a na základě kterých došlo k založení Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM).* (CHYTKA, Miroslav. *Vstup ČR do euroměnové unie – ekonomické a právní aspekty: bakalářská práce.* Brno, 2010. 71 s., Vysoké učení technické v Brně.)

⁷ Evropské hospodářské společenství (EHS) byla mezinárodní organizace existující mezi lety 1958 až 1993, která byla vytvořena, aby podporovala ekonomickou integraci mezi Belgií, Francií, Německem, Itálií, Lucemburskem a Nizozemskem a dalších později vstoupivších zemí. Smlouva o EHS byla podepsána 25. března 1957 v rámci Římských smluv a EHS tak vzniklo k 1. lednu 1958. V roce 1993 došlo na základě ratifikace Maastrichtské smlouvy k transformaci EHS v současnou Evropskou unii.

Římských smluv lze nalézt deklaraci, kde se píše, že členové EHS budou usilovat „o posílení jednotnosti ekonomik a zajištění harmonického vývoje snížením rozdílů existujících mezi různými regiony a zaostalosti znevýhodněných regionů“. A právě tato deklarace lze chápat jako první krůček společného přístupu k řešení problémů, které způsobovaly regionální nerovnováhu v zemích dnešní Evropské unie.

Je však též nutno podotknout, že EHS bylo v počátečním období po svém vzniku zaměřeno především na naplňování makroekonomických cílů a podpora zaostávajících regionů tak i nadále nabývala převážně individuálního charakteru. Tato skutečnost byla dána i faktem, že země jako Velká Británie, Francie nebo Itálie, které bojovaly s regionální nevyvážeností již v první polovině dvacátého století, nebyly zprvu ochotny přijímat mezinárodní principy této politiky.⁸ V této době též ještě neexistovaly žádné společné instituce a orgány pro realizaci společné regionální politiky, jakým bylo po roce 1968 Generální ředitelství Komise Evropských společenství pro regionální politiku či v dnešní době Generální ředitelství pro regionální politiku.

V období první etapy vývoje společné regionální politiky tedy nešlo o cílenou koordinaci regionálních politik členů EHS ale spíše jen o sekundární dopady společné zemědělské politiky nebo projektů ESF, které napomáhaly zlepšit situaci ekonomicky a sociálně zaostalých regionů EU. Důvěra ve volný trh byla v této době natolik velká, že se očekávalo, že to bude právě liberální přístup, který nejlépe vyřeší prohlubující se problémy v hospodářské nevyváženosti regionů členských států EHS.

2.2.2 Období let 1975 – 1986

Když v roce 1973 vstoupily do Evropského společenství (ES) Velká Británie, Irsko a Dánsko, došlo k výraznému prohloubení hospodářských rozdílů jednolitých regionů nově zformované unie. A byla to právě Velká Británie, která se už desetiletí potýkala

⁸ V kontextu dalších odstavců práce je vhodné zdůraznit, že neochota zejména Velké Británie přijímat elementární zásady společné regionální politiky byla způsobena její neúčastí v Evropském hospodářském společenství. Po vstupu země do EHS se poté názor Britů na společnou regionální politiku diametrálně změnil. Stejně jako u celé řady dalších členských států Společenství.

s velkými meziregionálními problémy a po vstupu do ES začala velmi vehementně prosazovat vznik společné regionální politiky, která pomůže meziregionální disparitu uvnitř EHS řešit.

Druhým výrazným stimulem pro přehodnocení postojů ke společné regionální politice byla nespokojenost některých členů s nastavením financování Evropského společenství. V té době totiž více než dvě třetiny rozpočtu EHS směřovaly na společnou zemědělskou politiku, což nebyla schopna akceptovat například právě Velká Británie. Britové by totiž byli nuceni při zachování statutu quo odvádět do společného rozpočtu EHS vysoké finanční příspěvky, avšak zpět by se jim vracela jen nepatrná částka, protože zemědělství není na britských ostrovech dominantní sektor ekonomiky. Nebylo tedy překvapením, že Velká Británie požádala o kompenzaci za odváděné peníze do společného rozpočtu. A touto kompenzací se staly právě dotace prostřednictvím regionální politiky Společenství.

V roce 1975 tak došlo k založení Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF)⁹ a byl stanoven první cíl společně koordinované regionální politiky. Tímto cílem bylo snižovat rozdíly mezi rozvinutostí jednotlivých regionů a členských států EHS, odstraňovat zaostalost regionů včetně venkovských oblastí a překonávat potíže regionů postižených velkou nezaměstnaností plynoucí ze zaostalosti jejich průmyslu.

Rok 1975 a založení ERDF tak můžeme považovat za jeden z významných milníků vývoje globální regionální politiky Evropského společenství.

Je však nutné zdůraznit, že meziregionální pomoc té doby stále nedosahovala ani zdaleka současných rozměrů a finanční prostředky směřující na podporu rozvoje zaostalých regionů Společenství tvořily pouze 5% rozpočtu ES.

⁹ ERDF (European Regional Development Fund) je již od svého vzniku nejvýznamnějším nástrojem společné regionální politiky. Mezi jeho hlavní priority patří rozvoj infrastruktury, podpora nových pracovních míst, podpora malých a středních podniků, rozvoj technologií, ochrana a zlepšování životního prostředí a rozvoj turistiky. Tento fond, stejně jako další finanční nástroje regionální politiky, budou rozebrány v další z kapitol této práce.

Nově vznikající projekt společně koordinované regionální politiky se navíc potýkal s celou řadou problémů, které snižovaly celkovou efektivnost investic do regionálního rozvoje. Jednalo se zejména o špatně nastavený systém vyplácení pomoci jednotlivým regionům a nedodržování principu doplňkovosti.

Systém financování regionálního rozvoje té doby fungoval na principu fixních kvót, které byly vyčleněny pro daný stát v daném období. Členské země se poté snažily využít jim přidělené finanční prostředky téměř za každou cenu. A to bez jakéhokoli dohledu nad využitelností těchto dotací. Stávalo se tak běžnou praxí, že se v členských státech realizovaly projekty, které neměly žádné regionální opodstatnění, což způsobovalo výraznou neefektivnost celého procesu společné regionální politiky. Dalo by se tedy říct, že se v té době čerpalo, jen aby se čerpalo.

Další problém společné regionální politiky způsoboval fakt nenaplnění jednoho z principů dnešní regionální politiky – principu doplňkovosti. Členské státy totiž využívaly jim přidělené finanční prostředky jako substituci domácích investic, čímž se naprosto eliminovala funkce přidané hodnoty, kterou měla a má regionální politika přinášet. Zde můžeme uvést například dopravní infrastrukturu, která se profinancovala čistě z fondů EHS bez jakýchkoli národních investic, což je naprosto v rozporu s principy regionální politiky.

2.3 Zrod strukturální politiky

Na počátku osmdesátých let se dostávala regionální politika Společenství pod stále větší kritiku v důsledku její nekonceptnosti a ne příliš zvládnuté koordinovanosti napříč členskými státy. Na základě faktu, že do Společenství vstupovaly další nové státy,¹⁰ což stále více prohlubovalo meziregionální disparitu uvnitř EHS, byla však její efektivní činnost pro rozkvět globalizující se Evropy naprosto nezbytná.

¹⁰ V roce 1981 přistoupilo do Evropského společenství Řecko a v roce 1986 Španělsko a Portugalsko. A právě chudé regiony jihu Evropy ještě více prohloubily meziregionální disparitu uvnitř EHS.

V roce 1988 si tak regionální politika EHS prošla významnou a tolik potřebnou reformou, která byla nazvána po Jacquesu Delorovi,¹¹ předsedovi Evropské komise z let 1985 až 1995, a nasměrovala evropskou regionální politiku do současných kontur.

Obr. 2-1 – Jacques Delors

Pramen: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jacques_Delors

Mezi nejvýznamnější výstupy reformního balíčku Delors I. patřilo rozhodnutí sjednotit regionální politiku EHS s částmi politiky sociální a strukturální.¹² Integrovaním strukturálních fondů pod křídla kohezní politiky poté došlo k výraznému posílení regionální politiky, což téměř zdvojnásobilo finanční prostředky určené na rozvoj méně rozvinutých regionů EHS.

Dalším významným krokem k dosažení strategičtějšího přístupu a zefektivnění celého procesu regionálního investování bylo přijetí principů regionální politiky. Tyto principy

¹¹ Jacques Delors byl francouzský sociální demokrat a předseda Evropské komise z let 1985 až 1995, který se významnou měrou podílel na reformě regionální politiky z roku 1988. Tento ekonom je též považován za tvůrce Evropské měnové unie, tedy projektu společné měny Euro.

¹² Činnost Evropské unie je rozdělena do tří základních pilířů – politik EU. Nejvýznamnějším pilířem je hned ten první, pod který patří například Společná zemědělská politika, Evropská měnová unie, Sociální politika a právě Regionální a strukturální politika.

představují pravidla, jakými jsou z fondů EU přerozdělovány finanční prostředky jednotlivým členským státům Evropské unie.¹³

2.4 Programovací období 1989 – 1993

Pro programovací období¹⁴ 1989 – 1993 bylo stanoveno celkem pět cílů Regionální a strukturální politiky EHS, prostřednictvím nichž bylo přerozděleno celkem 69 miliard ECU,¹⁵ což představovalo téměř 25% rozpočtu EHS a 0,3% celkového HDP EHS. Jen do prvního cíle zaměřeného na podporu zaostávajících regionů EU putovaly téměř dvě třetiny celkových zdrojů tohoto programovacího období.

Mezi hlavní příjemce finančních dotací z fondů EHS patřily regiony ve Španělsku s 14,2 miliardami ECU, dále Itálie s 11,4 miliardami ECU a Portugalsko s 9,2 miliardami ECU.

Programovací období 1989 – 1993 je též charakteristické vyhlášením vůbec prvních iniciativ Společenství. Jednalo se o programy vyhlášené přímo Evropskou komisí zaměřené na řešení specifických problémů dotýkajících se celého území EHS, které doplňovaly či napomáhaly realizovat ostatní investiční programy Evropské unie.

¹³Jednotlivé principy společné regionální politiky budou představeny v další kapitole práce.

¹⁴ Velká reforma společné regionální politiky z roku 1988 přinesla také zcela nový termín takzvaných programovacích období. Pro tyto časové omezené cykly jsou stanoveny cíle a priority společné regionální politiky, které se členské země v konkrétním programovacím období zavazují naplňovat, díky čemuž mohou čerpat finanční prostředky z fondů EU na projekty regionálního rozvoje. Zde tedy vidíme zcela jasný posun ke koncepčnosti celého procesu realizace regionální politiky, po čemž před velkou reformou regionální politiky z roku 1988 volala celá řada členských zemí v čele s Velkou Británií.

¹⁵*Evropská měnová jednotka (ECU) sloužila pro mezinárodní finanční transakce. Jednalo se o měnový koš, v jehož rámci měly měny všech devíti původních členů EMS jistou hodnotu, která se určovala na základě podílu země na hrubém domácím produktu celého EHS. ECU byla od 1. ledna 1999 nahrazena v kursu 1:1 společnou měnou Euro.* (CHYTKA, Miroslav. *Vstup ČR do euroměnové unie – ekonomické a právní aspekty: bakalářská práce*. Brno, 2010. 71 s., Vysoké učení technické v Brně.)

2.4.1 Cíle Regionální a strukturální politiky EHS programovacího období

Cíl 1 – Rozvoj a strukturální přeměna zaostávajících regionů

Regiony členských států EHS byly způsobilé pro čerpání dotací prostřednictvím prvního cíle regionální politiky, pokud jejich HDP na 1 obyvatele bylo za poslední 3 roky nižší než 75% průměru EHS.¹⁶ Mezi podporované aktivity spadaly investice do infrastruktury a životního prostředí (33,6%), podpora malých a středních firem a podniků (29,6%) a v menší míře též investice do vědy a výzkumu a školství.

Finanční prostředky přerozdělené prostřednictvím tohoto cíle dosáhly 43,8 miliard ECU a největší objem těchto zdrojů směřoval do regionů ve Španělsku (10,2 miliard ECU), Itálii (8,5 miliard ECU), Portugalsku (8,45 miliard ECU), Řecku (7,5 miliard ECU) a Irsku (4,46 miliard ECU). Zbylé finanční prostředky poté putovaly do východoněmeckých spolkových zemí nebo Korsiky.

Cíl 2 – Adaptace pracovní síly na průmyslové změny a změny ve výrobě

Pod Cíl 2 spadaly všechny regiony členských států EHS, a jednalo se o podporu projektů vedoucí ke zlepšení pracovních schopností a dovedností občanů členských zemí EHS.

Pro tento cíl bylo vyčleněno z fondů EHS 6,1 miliardy ECU a největšími příjemci bylo Spojené království, které odčerpalo v průběhu tohoto programovacího období téměř třetinu rozpočtu, dále Francie (1,2 miliardy ECU) a mimo regiony Řecka, Irsku a Portugalska si zbylé finanční prostředky rozdělily i ostatní regiony členských států.

¹⁶ Veškeré způsobilé regiony členských států pro jednotlivé programové cíle regionální politiky všech programovacích období jsou uvedeny v příloze této diplomové práce.

Cíl 3 – Boj s dlouhodobou nezaměstnaností

Finanční prostředky z programového Cíle 3 pro boj s nezaměstnaností byly určeny pro ty regiony členských států, u nichž byla nezaměstnanost pod průměrem EHS. Jednalo se o podporu vytváření pracovních příležitostí a atraktivních podmínek pro firmy a podniky formou investic do obnovy průmyslových areálů, nových ekonomických činností či různých služeb malým firmám a podnikům.

Cíl 4 – Usnadnění pracovní integrace mladých lidí

Pod tento cíl spadaly všechny regiony členských států. Jednalo se o spolufinancování projektů vedoucích k usnadnění integrace mladých lidí a dlouhodobě nezaměstnaných do trhu práce. V rámci cíle byly též podporovány rovné příležitosti pro muže a ženy v zaměstnání.

Pro programové cíle 4 a 5, které se společně věnovaly politice zaměstnanosti, bylo pro programovací období 1989 – 1993 vyčleněno celkem 6,67 miliard ECU. Mezi hlavní příjemce se řadilo Spojené království (1,5 miliard ECU), Francie (1,44 miliard ECU) a Německo (1,05 miliard ECU). S výjimkou regionů Řecka, Irska a Portugalska¹⁷ si zbylé finanční prostředky přerozdělily i zbylé regiony EU.

Cíl 5A – Strukturální přeměna zemědělství

Pátý cíl tohoto programového období byl rozdělen do dvou částí. Do první části (Cíl 5A) spadaly všechny regiony Společenství a finanční prostředky z tohoto cíle putovaly výhradně do zemědělské politiky jako podpora zemědělských příjmů, podporu mladých farmářů a jejich sdružení, investice do snižování výrobních nákladů či na zlepšování životních a pracovních podmínek.

¹⁷ Pro tyto země byly vyčleněny finanční prostředky na politiku zaměstnanosti již z Cíle 1.

Cíl 5B – Podpora rozvoje venkovských oblastí

Regiony způsobilé pro Cíl 5B musely splňovat minimálně dvě z následujících kritérií:

- 1) Vysokou úroveň zaměstnanosti v zemědělství.
- 2) Nízkou úroveň příjmů v zemědělství.
- 3) Nízkou hustotu zalidnění.
- 4) Významné depopulační či migrační trendy.

V rámci tohoto cíle se podporovaly alternativní aktivity ve venkovských oblastech, jako investice do infrastruktury nebo různých služeb pro malé firmy a podniky.

Dotace z obou částí cíle 5 dosáhly 6,3 miliard ECU, přičemž největší objem financí si rozdělila Francie (2,3 miliard ECU), Německo (1,4 miliard ECU) a Itálie (0,96 miliard ECU).

2.4.2 Výsledky Regionální a strukturální politiky EHS programovacího období

Výsledky Regionální a strukturální politiky EHS v programovacím období 1989 - 1993

- U regionů spadající pod Cíl 1 – Rozvoj a strukturální přeměna zaostávajících regionů došlo ke snížení rozdílů HDP na osobu v porovnání s průměrem EHS o 3 procentní body.
- Ve Španělsku, Řecku, Irsku a Portugalsku došlo k vytvoření 600 000 pracovních míst a průměr HDP na osobu vzrostl v těchto zemích z 68,3% na 74,5% průměru EU.
- Prostřednictvím Evropského sociálního fondu bylo vyškoleny 917 000 osob.
- Prostřednictvím Cíle 2 získalo dotace 470 000 malých a středních firem.

2.5 Programovací období 1994 – 1999

Programovací období 1994 - 1999 započalo přijetím Maastrichtské smlouvy,¹⁸ která včlenila rozvíjející se regionální politiku do Smlouvy o založení Evropského společenství, konkrétně do článku 158 až 162 smlouvy.

Cílem nového programovacího období byl udržitelný rozvoj zmírňující strukturální rozdíly regionů členských států a podpora stejných příležitostí pro všechny jedince. S tím souvisí vůbec první definování pojmu solidarita v evropském právu, které přinesla právě ratifikace Maastrichtské smlouvy.

Nové programovací období sebou též přineslo několik změn. Jednak došlo k prodloužení délky jednotlivých programovacích cyklů z 5 na 7 let. Dále byla založena nová instituce – Výbor regionů a došlo též ke vzniku Fondu soudržnosti, který byl zaměřen na podporu projektů souvisejících s dopravní infrastrukturou a životním prostředím.¹⁹

Co se týče finančního rámciprogramovacího období, bylo prostřednictvím šesti cílů profinancováno celkem 168 miliard ECU, což představuje 30% tehdejšího rozpočtu EU a 0,4% celkového HDP EU. Stejně jako v předchozím programovacím období spolky

¹⁸ Ratifikace Maastrichtské smlouvy, což je neoficinální název pro Smlouvu o Evropské unie, představuje jeden z nejdůležitějších okamžiků globalizace Evropy. Jednalo se o smlouvu, která významně pozměnila již 40 let staré zakladatelské smlouvy Evropského společenství, aby dala vzniknout politické a hospodářské unii, která je dnes známa jako Evropská unie. V kontextu s regionální politikou je též důležité zdůraznit základní cíl integrace Evropy, který tato smlouva přinesla - posílení ekonomické a sociální soudržnosti členů EU, což dalo rozvoji společné regionální politiky jasnou perspektivu. Proces schvalování Maastrichtské smlouvy však byl velmi obtížný a v kontextu s dneškem je jistě zajímavé uvést, že to byla v těchto měsících krizí zmítaná Evropská měnová unie, o které se spolu s nově zavádným principem Subsidiarity mluví jako o prvních, které zachránily „Maastricht“. Taková nedůvěra panovala v přínos Maastrichtské smlouvy během její ratifikace a zároveň takové ideály se vkládaly do v té době rodícímu se projektu společné evropské měny Euro.

¹⁹ Výbor regionů a Fond soudržnosti budou podrobněji představeny v dalších kapitolách práce.

nejvíce finančních prostředků regiony členských států spadající pod Cíl 1, a to konkrétně 68% celkového rozpočtu fondů.

Nejvíce finančních prostředků z fondů EU poté vyčerpaly opět regiony ve Španělsku, a to 42,4 miliard ECU, dále regiony v Německu s 21,8 miliardami ECU a Itálii s 21,7 miliardami ECU.

2.5.1 Cíle Regionální a strukturální politiky EU programovacího období

Reforma Regionální a strukturální politiky EU z roku 1993 ponechala cíle pro programovací období 1994 – 1999 téměř beze změn. V prvních pěti cílech tedy došlo pouze k úpravě výše finanční prostředků, které byly prostřednictvím jednodolých cílů poskytnuty. Pro regiony spadající pod Cíl 1 bylo nově vyčleněno 94 miliard ECU, pod Cíl 2 60,6 miliard ECU, pod Cíl 3 a Cíl 4 celkem 15,5 miliard ECU a pod Cíl 5 13 miliard ECU. V souvislosti s přijetím nových členských států EU v roce 1995,²⁰ však byly stávající programovací cíle rozšířeny o šestý cíl zaměřený na rozvoj řídké zalidněných regionů.

Cíl 6 - Rozvoj řídké zalidněných regionů

Tento jediný nový cíl tohoto programovacího období se týkal rozvoje řídké osídlených oblastí v severních částech Švédska a Finska, kde hustota zalidnění nepřesahovala 10 obyvatel/1 km².

V rámci cíle obdržely nejvíce vylidněné regiony ve Švédsku a Finsku dotaci ve výši 697 milionů ECU.

²⁰ V roce 1995 došlo k rozšíření Evropské unie o Rakousko, Švédsko a Finsko. A právě vstup severovýchodních států Švédska a Finska způsobilo poptávku po modifikaci cílů regionální politiky o šestý cíl zaměřený na rozvoj nejseverněji situovaných regionů Evropské unie potýkajících se s problémy velmi sporadického osídlení.

2.5.2 Iniciativy Regionální a strukturální politiky EU programovacího období

Kromě modifikace cílů regionální politiky došlo též k reformě iniciativ Evropské unie. Pro období 1994 – 1999 tak bylo vyhlášeno celkem 13 iniciativ. Nejdůležitější z nich jsou uvedeny v následující tabulce.

Název	Charakteristika
INTERREG	Pomoc některým příhraničním oblastem Společenství.
LEADER	Podpora venkovského rozvoje. Jedná se o oblasti, které mají status Cíle 5B.
REGIS	Pomoc při rozvíjení integrace vzdálených regionů do Společenství (například Francouzské zámořské departmenty, Madeira, Azory a Kanárské ostrovy).
RESIDER	Pomoc oblastem postiženým uzavíráním podniků v ocelářském průmyslu.
URBAN	Pomoc při řešení vážných sociálně-ekonomických problémů v městských oblastech.
SME	Pomoc malým a středním podnikům při přizpůsobování se jednotnému evropskému trhu a soutěži na mezinárodních trzích.
EMPLOYMENT	Podpora rovnosti příležitostí a pomoc při integraci těch, kteří stojí na okraji trhu práce (například postižené osoby a etnické menšiny).
ADAPT	Pomoc při výcviku a vytváření pracovních míst v oblastech zasazených průmyslovými a technologickými změnami.
PEACE	Ekonomická a sociální opatření na podporu a rozvoj mírového procesu a usmíření v Severním Irsku a pohraničních oblastech Irska.

2.5.3 Výsledky Regionální a strukturální politiky EU programovacího období

Výsledky Regionální a strukturální politiky EU v programovacím období 1993 – 1999
- Během programovacího období 1993 – 1999 došlo ke zvýšení HDP o 4,7 % v Portugalsku, o 3,9 % ve východním Německu, o 2,8 % v Irsku a o 1,4 % ve Španělsku.
- V regionech spadajících pod Cíl 1 našlo novou práci 700 000 lidí, což představovalo zvýšení zaměstnanosti o 4 % v Portugalsku, o 2,5 % v Řecku a o 1 % v některých regionech Španělska a v jihu Itálie.
- Investiční dotaci obdrželo během tohoto programovacího období téměř 800 000 malých a středních podniků.
- Došlo k vybudování či modernizaci 4 104 km dálnic a 31 844 ostatních silnic či ke snížení jízdních dob na klíčových železničních tratích.
- V regionech spadajících pod Cíl 2 – Adaptace pracovní cíly na průmyslové změny a změny ve výrobě klesla nezaměstnanost z 11,3 % na 8,7 %, což představovalo 567 000 nových pracovních míst.

2.6 Programovací období 2000 – 2006

Na počátku programovacího období 2000 – 2006 prošla Regionální a strukturální politika EU jednou ze svých dalších reforem, která znamenal výrazné omezení prioritních cílů a iniciativy společné regionální politiky. V novém programovacím období tak došlo ke sloučení původních Cílů 2 a 5 a Cílů 3 a 4 regionální politiky minulého programovacího období čímž došlo k vyhlášení pouze tří prioritních cílů na místo původních šesti. Změnou prošly i Iniciativy společenství, které byly zredukovány z původních třinácti na tři.

Prostřednictvím těchto tří cílů a tří iniciativ bylo poté profinancováno celkem 210 miliard EUR, které směřovaly do států staré EU-15. Další 21,7 miliard EUR poté putovalo zemím, které vstoupily do EU v roce 2004. Tyto finanční zdroje představovaly

třetinu tehdejšího rozpočtu Unie a 0,4% HDP EU. Jen na Cíl 1 bylo vyčleněno téměř 76 % z těchto finančních prostředků.

Realizace kohezní politiky v průběhu programovacího období 2000 – 2006 byla významně ovlivněna vstupem deseti nových členských států do Evropské unie, mezi které se řadila i Česká republika.²¹ Jednalo se totiž o méně hospodářsky a sociálně rozvinuté země z východu Evropy, díky čemuž došlo k okamžitému propadu průměrného HDP EU na hlavu o 13%, což jasně poukázalo na výrazné prohloubení rozdílů rozvinutosti regionů Evropské unie a dalo zcela jasnou perspektivu uplatňování společné regionální politiky i v budoucích programovacích obdobích.

Mezi hlavní příjemce programovacího období 2000 – 2006, stejně jako ve všech předchozích obdobích patřilo Španělsko, jehož regiony odčerpaly z fondů EU 56,3 miliardy EUR, dále Německo, které využilo dotace ve výši 29,8 miliard EUR a Itálie s 29,6 miliardami EUR.²²

2.6.1 Cíle Regionální a strukturální politiky EU programovacího období

Jak již bylo výše uvedeno, došlo v období 2000 – 2006 k redukci Cílů společné regionální politiky z původních šesti na tři. Prostřednictvím těchto cílů poté putovalo do regionů členských států celkem 221,2 miliard EUR.

Cíl 1 – Regiony, jejichž rozvoj zastává

Hlavním cílem programovacího období 2000 – 2006 a tedy i Cíle 1 byla podpora ekonomického a sociálního rozvoje zaostávajících regionů členských států. Podružně byly dále spolufinancovány projekty na pomoc řídicí osídleným regionům ležícím na

²¹ Mezi členské země, které vstoupily do EU během let 2000 až 2006 a účastnily se tak i zkráceného programovacího období 2000 – 2006 patřily Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovinsko a Slovensko.

severu Evropy.

Základním kritériem pro účast regionů v Cíli 1 bylo HDP na 1 obyvatele nižší než 75 % průměru EU. Regiony, které dosahovaly vyššího hodnot, ale byly v minulém programovacím období způsobilé pro Cíl 1, dostávaly přechodnou pomoc. Kritériem pro řídkce osídlené oblasti byla hustota zalidnění menší než 8 obyvatel na 1 km².

Dotace směřované do způsobilých regionů prostřednictvím Cíle 1 dosáhly výše 174,6 miliard EUR.

Cíl 2 – Hospodářská a sociální přeměna oblastí, které čelí strukturálním obtížím

V rámci programového Cíle 2 byla poskytována podpora čtyřem různým typům regionů:

- 1) Regionů, které byly zasaženy hospodářskými a sociálními změnami průmyslu a sektoru služeb.
- 2) Venkovské regiony, které upadají z nedostatku ekonomické diverzifikace.
- 3) Městské regionů, které se v důsledku ztráty ekonomických aktivit dostaly do ekonomických potíží.
- 4) Regiony závislých na rybolovu procházejících depresí.²³

Dotace směřované do regionů způsobilých pro tento cíl dosáhly výše 22,5 miliard EUR a byly zaměřeny na investice do výrobních oblastí, dále jako podpora malých a středních podniků či snaha o regeneraci životního prostředí.

²³ Evropská komise stanovila vcelku složitý systém kritérií pro jednotlivé typy regionů, který najdete rozepsány například v knížce Evropská unie a euroregiony (ISBN 80-210-4204-4).

Cíl 3 – Úprava a modernizace politiky systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti

Tento cíl byl zaměřen na rozvoj aktivit týkajících se lidských zdrojů. Byl určen pro regiony, které nejsou způsobilé pro čerpání finančních dotací z programového Cíle 1 a podporoval adaptaci a modernizaci systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti v závislosti na ekonomických a sociálních změnách.

Finanční prostředky určené pro tento cíl dosáhly výše 24,1 miliard EUR.

2.6.2 Iniciativy Regionální a strukturální politiky EU programovacího období

V novém programovacím období došlo též ke snížení počtu vyhlášených iniciativ společenství z původních 13 na 3. Prostřednictvím iniciativy Interreg III, Urban II a Leader+ poté bylo proinvestováno celkem 10,5 miliard EUR, tedy přibližně 5,4 % rozpočtu fondů EU.

Název	Charakteristika
INTERREG III²⁴	Prostřednictvím této iniciativy byly spolufinancovány projekty na rozvoj přeshraniční spolupráce.
URBAN II	Tato iniciativa sloužila pro podporu ekonomické a sociální regenerace měst a městských částí procházejících krizovým obdobím.
LEADER +	U této iniciativy se jednalo o podporu rozvoje venkovských oblastí a doplňovala tak národní rozvojové programy, které byly realizovány v jednotlivých členských státech EU.

²⁴ Iniciativa Interreg III byla v programovacím období 2007 – 2013 nahrazena zcela novým cílem regionální politiky – Evropská územní spolupráce, který bude detailně rozebrán v praktické části této práce.

2.6.3 Výsledky Regionální a strukturální politiky EU programovacího období

Výsledky Regionální a strukturální politiky v programovacím období 1999 - 2006
- Projekty financované z Cíle 1 napomohly vytvořit 570 000 pracovních míst, z čehož 160 000 vzniklo v nových členských státech.
- Ve Španělsku byly investovány více než 4 miliardy EUR do výzkumných projektů, na kterých spolupracovalo téměř 100 000 lidí.
- V Řecku bylo prostřednictvím dotací z fondů EU dostavěno athénské metro, což výrazně snížilo dopravní zácpy a znečištění ovzduší ve městě.
- V regionech způsobilých pro Cíl 2 bylo vytvořeno více než 730 000 pracovních míst.
- Ve Spojeném království bylo prostřednictvím Cílů 1 a 2 podpořeno více než 250 000 malých a středních podniků.

2.7 Programovací období 2007 – 2013

Programovací období 2007 – 2013 představuje doposud největší přerozdělení finančních prostředků evropských fondů do nejchudších regionů členských států Evropské unie. Ještě nikdy v historii regionální politiky nedosáhla solidarita na půdě EU takových rozměrů, jako v právě probíhajícím programovacím období. Stále totiž platí, že téměř každý třetí obyvatel Společenství žije v regionech nesoucí přívlastek zaostalý. Mezi takto definované regiony patří ty regiony, které jsou způsobilé pro první cíl regionální politiky, který v průběhu jednotlivých programovacích období dostával nejrůznějších názvů, avšak vždy bylo jeho primárním posláním podporovat ekonomicky a sociálně zaostalé regiony členských států Evropské unie.

Důvodem, proč i padesát let po vznik společné regionální politiky stále žije téměř každý třetí obyvatel Společenství²⁵ v regionech, jejichž HDP nedosahuje ani 75 % průměrného HDP členských států není dán neefektivitou realizace regionální politiky, avšak faktem,

²⁵Jedná se téměř o 185 milionů občanů EU.

že v průběhu posledních patnáctilet došlo k významnému rozšíření Evropské unie na východ Evropy. Tedy o státy, jejichž regiony jsou v porovnání se západem Evropy značně zaostalé, čímž se rapidně zvýšil počet regionů způsobilých pro čerpání finančních prostředků zprvního cíle regionální politiky. Při posledním rozšíření Evropské unie na východ Evropy se ekonomická a sociální nerovnost mezi jednotlivými regiony a členskými státy EU prohloubiladokonce na takovou úroveň, že například Lucembursko je sedmkrát bohatší než Rumunsko. Na regionální úrovni je tento problém ještě palčivější. Nejbohatším regionem EU současnosti je Vnitřní Londýn s 290 % HDP na osobu EU-27, zatímco regiony na severovýchodě Rumunska dosahují sotva 23 % průměrného HDP EU.

Není tedy divu, že pro současné programovací období 2007 – 2013 bylo Evropskou radou odsouhlaseno téměř 350 miliard EUR, které byly rozděleny do Strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti a Regionální a strukturální politika EU se stala padesát let po jejím vzniku nejdominantnější politikou uplatňovanou na půdě Evropské unie.

Na počátku programovacího období 2007 – 2013 došlo v oblasti Regionální a strukturální politiky EU k několika zásadním změnám. Došlo k výrazné redukci fondů, byly zcela zrušeny Iniciativy společenství a transformací prošly i samotné prioritní cíle regionální politiky, prostřednictvím kterých je v současném programovacím období do jednotlivých členských států přerozdělovánov přepočtu více než 350 miliard EUR. Tyto finanční prostředky představují 35,7 % rozpočtu EU a 0,38 % celkového HDP členských států.

Největší objem financí, konkrétně 81,5 % náleží do Cíle Konvergence, kde jsou největšími příjemci Polsko s 67,3 miliardami EUR, Španělsko s 35,2 miliardy EUR, Itálie s 28,8 miliardami EUR a Česká republika s 26,7 miliardami EUR.

2.7.1 Cíle Regionální a strukturální politiky EU programovacího období

Cíl Konvergence

Podpora z tohoto primárního cíle regionální politiky slouží ke snižování ekonomické a sociální nerovnosti regionů EU stimulací hospodářského růstu nejvíce zaostalých regionů. Konkrétně se jedná o investice do hmotného a lidského kapitálu, dále dotace směřují do rozvoje inovací a znalostí společnosti, na zlepšení adaptace na nové hospodářské a sociální podmínky či do ochrany životního prostředí.

Regiony způsobilé čerpat finanční prostředky z cíle Konvergence musí splnit podmínku, že jejich HDP na osobu je nižší než 75 % průměru EU. Jedná se tedy o nejzaostalejší regiony EU, kde v současnosti žije téměř 185 milionů občanů EU.

V současném programovacím období spadá pod konvergenční cíl celkem 101 regionů členských států²⁶ a je prostřednictvím něj přerozděleno 282,8 miliard EUR, což představuje 81,5 % celkových zdrojů EU.

V kontextu konvergenčního cíle je též zajímavé uvést, že na počátku nového programovacího období se členské státy EU dohodly, že finanční prostředky spadající pod tento cíl budou nejméně z 65 % využity na plnění cílů Lisabonské smlouvy, tedy že budou investovány zejména do výzkumu, inovací, nadnárodní infrastruktury, obnovitelných zdrojů, eko – inovací či lidských zdrojů.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Účelem programovacího cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je pokračování v posilování konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů EU. Finanční

²⁶ Přímou pod hranicí způsobilosti pro cíl Konvergence je 84 regionů. Dalších 16 regionů je ale pouze lehce nad prahovou úrovní v důsledku statistického vlivu rozšíření a pro tento cíl jsou tedy způsobilé také.

prostředky tak putují do posílení množství a kvality lidského kapitálu, inovací, rozvoje pracovního trhu či ochrany a zlepšování životního prostředí.

Mezi regiony spadající pod tento programovací cíl patří všechny regiony členských států, které nespádají pod konvergenční cíl. Přesněji tedy regiony, u nichž je HDP na osobu vyšší než 75 % průměru EU, což představuje celkem 170 regionů EU a 314 milionů občanů EU.

V současném programovacím období putuje do regionů prostřednictvím tohoto cíle téměř 55 miliard EUR, což představuje 16% objemu strukturální fondů.

Cíl Evropská územní spolupráce

Tento poslední cíl současného programovacího období se zabývá posilováním přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce.²⁷ Dotace tedy putují například na podporu výzkumu a výměny zkušeností mezi regiony a jednotlivými členskými státy navzájem. Součástí cíle je též iniciativa Regiony pro hospodářskou změnu, jako podpora pro udržitelný rozvoj regionů a měst.

Finanční zdroje spadající pod cíl Evropská územní spolupráce, dosahují 8,7 miliard EUR, což představuje 2,5 % celkového rozpočtu fondů.

2.7.2 Očekávané výsledky Regionální a strukturální politiky EU programovacího období

Očekávané výsledky Regionální a strukturální politiky v programovacím období 2007 - 2013

- Makroekonomické modely odhadují, že investice politiky soudržnosti navýší v nových členských státech EU HDP nad základní scénář přibližně o 6 %.

²⁷ V současné době žije v příhraničních oblastech členských států 181,7 milionů občanů EU.

Výpočetní model Hermin očekává, že v Litvě by to mohlo být až o 9 % HDP.

- Do roku 2015 by měly Strukturální fondy a Fond soudržnosti vytvořit až 2 miliony nových pracovních míst.
- Řada členských států si pro současné programovací období dala za cíl bojovat proti klimatickým změnám rozvíjením ekonomiky s nízkou produkcí uhlíkových zplodin. Například Lucembursko chce snížit emise CO₂ o 10 % a Slovensko plánuje snížit energetickou náročnost výroby o více než 20 %.

3 PILÍŘE REGIONÁLNÍ POLITIKY EVROPSKÉ UNIE

3.1 Institucionální rámec

Fungování Regionální a strukturální politiky Evropské unie (EU) je zajištěno několika důležitými institucemi Společenství, které se nejen zasazují o podobu této politiky, ale i o výši finančního rámce pro její realizaci. Konkrétně se jedná o Evropskou komisi a její Generální ředitelství pro regionální politiku, dále Evropský parlament a jeho Výbor pro regionální rozvoj, Evropský hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů a v neposlední řadě též Evropskou investiční banku.

3.1.1 Generální ředitelství pro regionální politiku

Než se dostaneme k přiblížení principů a fungování Generálního ředitelství pro regionální politiku (DG Regio), je třeba najít pro tuto instituci, pro její lepší pochopení, místo ve spletité hierarchii Evropské unie, k čemuž nám pomůže definování jiné, pro průběh evropské integrace zcela zásadní instituce – Evropské komise, které je Generální ředitelství pro regionální politiku svrchováno.

Evropská komise

Evropská komise (EK) je výkonným orgánem Evropské Unie, který zastupuje zájmy EU jako celku. Lze si jí představit jako formální vládu Evropské unie, která symbolizuje nadnárodní rozměr evropské integrace.

Mezi hlavní úkoly EK patří řídit a prosazovat politiky EU, předkládat návrhy právních předpisů Evropskému parlamentu a Radě, společně s Evropským soudním dvorem vymáhat evropské právo, a v neposlední řadě též zastupovat EU na mezinárodní scéně, například při vyjednávání obchodních dohod mezi EU a nečlenskými zeměmi.

Sídlo EK je v belgickém Bruselu, některá pracoviště má Komise též v sousedním Lucemburku a v době zasedání Evropského parlamentu jednají komisaři EK i ve francouzském Štrasburku.

Obr. 3-1 – Budova Berlaymont – sídlo EK

Pramen: <http://belgie.tripzone.cz/brusel/fotogalerie/>

Organizačně je Evropská komise rozdělena na útvary, které se nazývají generální ředitelství (DG). Každé z těchto ředitelství se věnuje určité politické oblasti – resortu. Tak například jsou zde Generální ředitelství pro informatiku, pro námořní záležitosti a rybolov, pro podniky a průmysl, pro rozpočet, pro vnější vztahy a pro nás důležité **Generální ředitelství pro regionální politiku**. Celkově je generálních ředitelství a tedy resortů, které Evropská komise spravuje dvacet sedm.²⁸

V čele generálních ředitelství stojí komisaři EK, kteří jsou do Komise nominováni členskými státy EU, přičemž platí pravidlo jedna země, jeden komisař. Českou republiku v Evropské komisi zastupuje Štefan Fuhle a má na starost resort pro rozšiřování, přesněji tedy Generální ředitelství pro rozšiřování a politiku sousedství. Z titulu této práce je však důležité jiné z těchto 27

²⁸ Jedním z generálních ředitelství EK je též Eurostat, tedy Evropský statistický úřad, díky kterému může Evropská unie provádět přesná statistická srovnávání mezi členskými státy a jednotlivými regiony EU, což je pro efektivní regionální politiku zcela nezbytné.

ředitelství, a to Generální ředitelství pro regionální politiku, které bude detailně popsáno na dalších stranách práce.²⁹

Všech 27 komisařů Evropské komise je svrchováno předsedovi EK, kterého schvaluje Rada EU a Evropský parlament. V současném volebním období je předsedou Evropské komise José Manuel Barroso. Funkční období EK je 5 let a musí být ustanovena maximálně do šesti měsíců od voleb do Evropského parlamentu.

Obr. 3-2 – José Manuel Barroso – předseda EK

Pramen:<http://www.obrazky.cz>

Samotná činnost EK spočívá v pravidelných jednáních členů Komise, které se konají jednou týdně, obvykle každou středu a řídí se Legislativním a pracovním programem Komise. Na těchto zasedáních je každý bod programu předkládán komisařem, který zodpovídá za danou oblast politiky a kolegium poté o dané věci rozhodne. Svou činností je EK zodpovědná Evropskému parlamentu, který jí též může vyslovit nedůvěru, což se však ještě nikdy v historii EK nestalo.³⁰

²⁹Jen pro zajímavost. Evropská komise má úctyhodných 25 000 zaměstnanců, z nichž celých 15% tvoří překladatelská a tlumočnická služba.

³⁰ Evropské komisi sice ještě nikdy v její historii nebyla vyslovena nedůvěra, avšak po korupčním skandálu v roce 1999 členové EK sami odstoupili.

Generální ředitelství pro regionální politiku, dále jen DG Regio je tedy jedním z 27 politických útvarů Evropské komise, které vzniklo v roce 1968, tedy deset let po vzniku Evropského společenství. Tento fakt jen potvrzuje, že regionální politika dříve do priorit EU ani zdaleka nepatřila.

Hlavním úkolem DG Regio, které má v současném programovacím období na starost tři velké Strukturální fondy EU, je trvalé zvyšování ekonomické, sociální a teritoriální soudržnosti, a to zmenšováním hospodářské nerovnováhy mezi regiony a členskými státy EU. Tohoto primárního cíle celé Regionální a strukturální politiky EU lze dosáhnout zvyšováním konkurenceschopnosti a zaměstnanosti nejvíce zaostalých regionů Evropské unie.

DG Regio tak prostřednictvím různorodých dotačních stimulů pomáhá zvyšovat konkurenceschopnost a ekonomický rozvoj zaostalých regionů EU investicemi do projektů z oblasti budování infrastruktury, rozvoje informační společnosti, podpory investic do lidských zdrojů nebo stimulování přeshraniční spolupráce.

Důležitost této instituce je dána i faktem, že za uskutečňování Regionální a strukturální politiky EU odpovídají členské státy EU právě Generálnímu ředitelství pro regionální politiku.

Do kompetence DG Regio spadá Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), který financuje projekty zaměřené na rozvoj infrastruktury, ochranu a zlepšování životního prostředí či výzkum a inovace, dále Fond soudržnosti, který pomáhá financovat projekty z oblasti dopravy a ochrany životního prostředí a ISPA, tedy Nástroj předstupních strukturálních politik, který pomáhá kandidátským zemím EU budovat dopravní sítě a zlepšovat kvalitu environmentální infrastruktury. Generální ředitelství pro regionální politiku odpovídá též za Fond solidarity. Podrobněji budou jednotlivé fondy Regionální a strukturální politiky EU rozebrány v další kapitole diplomové práce.

Komisařem EK, který má v kompetenci DG Regio je rakouský křesťanský demokrat Johannes Hahn. Tento třiapadesátiletý lidovecký politik byl v minulosti rakouským ministrem pro vědu a výzkum.

Obr. 3-3 – Johannes Hahn – eurokomisař za DG Regio

Pramen: http://en.wikipedia.org/wiki/Johannes_Hahn

3.1.2 Evropská investiční banka

Evropská investiční banka (EIB), se sídlem v Lucemburku, je pramenem prostředků EU pro střednědobé a dlouhodobé financování projektů z oblasti průmyslu, infrastruktury, telekomunikaci, energetiky a ochrany životního prostředí, a to do výše až 50 % jejich způsobilých nákladů. Tato další z mnoha podpor hospodářské integrace a sociální soudržnosti EU je poskytována formou úvěrů, tedy nikoli nenávratnými investice jako tomu je u strukturálních fondů. Kromě finanční podpory méně rozvinutým regionům EU poskytuje EIB půjčky i na realizace projektů mimo EU více než 130 zemích světa.

Na svou úvěrovou politiku získává EIB finanční prostředky nikoli z rozpočtu EU ale z operací na finančních trzích a to za běžnou komerční úrokovou sazbu. I tím je dán rozdíl mezi EIB a fondy EU, které získávají prostředky přímo z unijního rozpočtu.

Nejvyšším orgánem této neziskové instituce je Rada guvernérů, která je složena z ministrů financí členských zemí EU. Takto složená Rada stanovuje předpisy úvěrové politiky EIB, schvaluje účetní rozvahu a výroční zprávu a jmenuje členy ostatních orgánů banky.

3.1.3 Evropský hospodářský a sociální výbor

Evropský hospodářský a sociální výbor, dále jen EHSV, je jedním ze dvou hlavních poradních orgánů velkých institucí Evropské Unie – Evropské komise, Rady EU a Evropského parlamentu při formování evropských právních předpisů. Žádný z významných evropských zákonů nebyl schválen bez předchozího vyjádření EHSV.

Tím, že členové EHSV zastupují široké spektrum hospodářských, sociálních a kulturních zájmů členských států EU,³¹ jsou pro instituce EU v oblastech vzdělávání, ochrany životního prostředí, regionálního rozvoje nebo sociálních záležitostí tyto konzultace před přijetím legislativních norem povinné. Díky tomu lze EHSV chápat jako jakýsi most mezi orgány EU a tím, co lze nazvat „organizovanou občanskou společností“.

Evropský hospodářský a sociální výbor však nečeká pouze na příležitost konfrontovat své odborné znalosti s legislativní činností evropských institucí, avšak sám připravuje svá vlastní stanoviska k tématům, která považuje za závažná.

EHSV sídlí v Bruselu a má celkem 344 členů, kteří jsou nominováni poměrově, dle velikosti členských zemí EU a vybírání ze širokého okruhu občanské společnosti a hospodářské sféry. Současným předsedou EHSV, který je volen na dvouleté funkční období, je Dimitris Dimitriadis. Funkční období celého EHSV je 4 roky a členové výboru se scházejí na 9 plenárních zasedáních ročně.

3.1.4 Výbor regionů

Výbor regionů je dalším z poradních orgánů Evropské unie. Tento nejmladší výbor na půdě Evropské unie vznikl, aby hájil zájmy regionů a místních samospráv členských zemí EU při realizaci společné regionální politiky EU. Evropská komise, Evropský

³¹ Členové EHSV zastupují zaměstnavatele, odborové svazy, zemědělce, spotřebitele a další zájmové skupiny.

parlament a Rada EU tak mají povinnost s tímto výborem konzultovat veškerá rozhodnutí týkající se rozvoje dopravy, vzdělávání či životního prostředí.

Je tedy zřejmé, že stejně jako u Evropského hospodářského a sociálního výboru, je hlavním úkolem Výbor regionů hlídat princip subsidiarity³² a bránit tak centralizovanému způsobu rozhodování v rámci Evropské unie a jejích členských států. Díky tomu mají regionální a místní samosprávy možnost ovlivnit přijímanou legislativu vrcholných orgánů EU.

Výbor byl založen v roce 1994, má 344 členů a stejný počet náhradníků. Jednotlivé členské země EU jsou ve výboru zastoupeny podle velikosti populace. Funkčním obdobím výboru jsou 4 roky a schází se pravidelně na pěti plenárních zasedáních ročně a dvou mimořádných schůzích v některých ze členských států EU.³³ Předsedou výbor, který je volen na dva roky, je Belgičan Luc Van den Brande.

3.1.5 Výbor pro regionální rozvoj

Stejně jako byla v předchozím textu pro lepší pochopení DG Regio představena Evropská komise, tak i před seznámením se s principy a ukotvením Výboru pro regionální rozvoj (REGI) je nezbytné představit další zcela zásadní instituci Evropské unie, a to Evropský parlament.

Evropský parlament

Evropský parlament (EP) patří spolu s Evropskou komisí a Radou EU k nejdůležitějším institucím EU. Jedná se o největší mnohonárodní parlament na světě, jehož 736 přímo volených europoslanců zastupuje zájmy 492 milionů občanů Evropské unie. A tak jako lze v českém kontextu přirovnat Evropskou komisi k Vládě České republiky, lze Evropský parlament přirovnat k Poslanecké sněmovně ČR.

³² Princip subsidiarity je jedním ze základních principů regionální politiky a detailně bude představen v další kapitole diplomové práce s názvem Principy regionální politiky EU.

³³ Výbor regionů sídlí ve stejné budově jako EHVS a sdílí s ním i část svého personálu.

Hlavním cílem EP je přijímat zákony a kontrolovat výkonnou moc EU, tedy Evropskou komisi a Radu EU. Evropský parlament tak například schvaluje rozpočet EU, který navrhuje Evropská komise a na základě podpisu předsedy EP se tento rozpočet stává zákonem.

Evropský parlament má tři oficiální sídla, ve Štrasburku, Bruselu a Lucemburku. Ve Štrasburku se scházení jeden týden v měsíci poslanci EP na pravidelných plenárních zasedáních, v Bruselu sídlí a jednají jednotlivé Výbory EP a konečně v Lucemburku má sídlo předsednictvo parlamentu a generální sekretariáty.

Obr. 3-4 – Velký plenární sál Evropského parlamentu

Pramen: <http://www.euroskop.cz/92/sekce/zakladni-informace/>

V Evropském parlamentu je zastoupeno široké spektrum politických stran od ultra levice po ultra pravici, které jsou seskupeny v omezeném počtu politických frakcí. Poslanci jsou dále rozděleni do stálých parlamentních výborů,³⁴ přičemž každý europoslanec musí být členem minimálně jednoho z nich. Každý z výborů má svého vlastního předsedu, místopředsedy a sekretariát. V současném volebním období EP existuje celkem 23 výborů, mezi které patří například Výbor pro zahraniční věci, Rozpočtový výbor, Výbor pro zaměstnanost a sociální věci, Výbor pro dopravu a cestovní ruch a také **Výbor pro regionální rozvoj**, který bude v dalším textu podrobněji rozebrán, protože jak již z jeho názvu vyplývá, je jeho agendou regionální politika.

³⁴ Zde se také odehrává většina skutečné práce Evropského parlamentu.

Volby do Evropského parlamentu se konají v každém členském státu EU jednou za pět let, přičemž každá země má předem stanovený počet křesel, která může obsadit. Nejvíce křesel v EP náleží Německu – 99 a nejméně Maltě – 5. Českou republiku zastupuje v EP 22 europoslanců.

Po představení Evropského parlamentu lze tedy konstatovat, že Výbor pro regionální rozvoj je jedním z jeho 23 stálých výborů, ve kterém se seskupuje určitá část europoslanců.³⁵Tento výbor velmi významně ovlivňuje tvorbu Regionální a strukturální politiky Evropské unie, protože veškerá rozhodnutí, která vydává Evropský parlament, a týkají se regionální politiky, jsou založeny na legislativním návrhu, který před schválením projde povinným projednáním právě ve Výboru pro regionální rozvoj.

Zcela konkrétně je pak úkolem Výboru pro regionální rozvoj věnovat se řízení a koordinaci finančních nástrojů regionální politiky EU, koordinovat regionální politiku EU s jinými politikami EU a spolupracovat s odpovědnými orgány místní a regionální samosprávy a především s Výborem regionů.

3.2 Legislativní rámec

Regionální a strukturální politika EU nepatří mezi společné politiky EU. Jedná se o politiku sdílenou – komunitární.³⁶

³⁵ V minulém volebním období Evropského parlamentu byla členkou Výboru pro regionální rozvoj i kontroverzní česká europoslankyně, moderátorka a bývalá kandidátka na prezidenta ČR Jana Bobošíková.

³⁶ Politiky Evropské unie se dělí na politiky společné a politiky sdílené neboli komunitární. Společné politiky jsou oblasti, ve kterých členské státy zcela delegovaly své výkonné pravomoci na orgány Evropské unie, tedy Evropskou komisi, Evropský parlament a Radu EU. Mezi nadnárodně spravované politiky dnes patří společná obchodní politika, společná zemědělská politika, společná dopravní politika a pro 15 členských zemí i Eurozóna. Druhým typem politik Evropské unie jsou politiky sdílené, což jsou politiky, které jsou sladčovány a harmonizovány na nadnárodní úrovni, avšak jejich realizace spadá do výhradní kompetence samotných členských států Evropské unie. A mezi tyto komunitární politiky Společenství patří mimo jiné právě Regionální a strukturální politika EU.

3.2.1 Primární právo

Regionální politika je legislativně zakotvena již ve Smlouvě o založení Evropského hospodářského společenství z roku 1957 a dále též v Maastrichtské smlouvě z roku 1992.

V preambuli Římských smluv, které daly vzniknout Evropskému hospodářskému společenství, lze nalézt deklaraci, kde stojí, že členové tehdejšího EHS budou usilovat „o posílení jednotnosti ekonomik a zajištění harmonického vývoje snížením rozdílů existujících mezi různými regiony a zaostalosti znevýhodněných regionů“. A právě touto deklarací byl na konci padesátých let minulého století započat koordinovaný přístup k problémům meziregionální nerovnováhy na půdě Evropské unie. Další odkazy na společnou regionální politiku jsou uvedeny ve článku 2 Římské smlouvy o úkolech EHS a ve článku 3, v odstavci 1, pod písmenem k) a v odstavci 2 o činnosti Společenství.

Co se týká Maastrichtské smlouvy, je odkaz na společnou regionální politiku v preambuli této smlouvy a dále v článku 1 o založení a úkolech EU a článku 2 o cílech EU. Na základě skutečnosti, že je v maastrichtské smlouvě odkaz na hospodářskou a sociální soudržnost v ustanoveních o úkolech a cílech smlouvy, stala se Regionální a strukturální politika EU účinně uznávána ve všech třech pilířích EU.

Významným milníkem pro společnou regionální politiku bylo též přijetí Jednotného evropského aktu (JEA)³⁷ v roce 1987. JEA deklaruje v článku 23, hlavě V: „K podpoře celkového harmonického vývoje Společenství rozvíjí a uskutečňuje aktivity vedoucí

³⁷ Jednotný právní akt je další velmi důležitou reformní smlouvou v historii Společenství. Tento Akt o jednotné Evropě, který byl podepsán v roce 1987, představuje vůbec první revizi zakladatelských smluv Evropského hospodářského společenství. Mezi hlavní přínosy JEA patří odstranění kontrol osob a zboží na vnitřních hranicích Evropského společenství, vzájemné uznávání výrobních norem a standardů či dosažení větší otevřenosti trhů práce. Tyto konkrétní opatření tak vedly k vytvoření vnitřního trhu, jako prostoru bez vnitřních ekonomických hranic, ve kterém jsou zajištěny všechny čtyři fundamentální svobody – volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu.

k posilování své ekonomické a sociální soudržnosti. Společenství se zaměřuje zvláště na zmenšování nerovnoměrností mezi různými regiony a zaostalosti regionů, jimž se dostává nejmenší podpory. “

3.2.2 Sekundární právo

Sekundární právo Regionální a strukturální politiky EU je tvořeno nařízeními a rozhodnutími Evropské komise, které obsahují konkrétní kroky pro realizaci společné regionální politiky. Tvorba těchto dokumentů vychází z článku 161 Smlouvy o ES, který je základem pro vydávání sekundárních aktů Radou EU.

4 PRINCIPY REGIONÁLNÍ POLITIKY EVROPSKÉ UNIE

Fungování Regionální a strukturální politiky EU je postaveno na celé řadě principů, které jsou ukotveny v primárním a sekundárním právu Evropské unie a musí být při realizaci společné regionální politiky plně respektovány. Jednotlivé zásady jsou rozděleny podle toho, v jakých pramenech evropského práva se nacházejí, a to na principy obecné a zvláštní.

Obecné principy, mezi které patří princip soudržnosti, solidarity, subsidiarity a kompatibility, jsou obsaženy v primárním právu EU a musí být dodržovány i při tvorbě sekundárních legislativních aktů regionální politiky. Zvláštní principy jsou poté zakotveny v sekundárních legislativních aktech – v nařízeních. Konkrétně se jedná o princip koncentrace, programování, partnerství, adicionality a monitoringu a vyhodnocování.

4.1 Princip solidarity

Solidarita by měla být jednou ze základních vlastností každého z nás a tento princip je také jedním ze základních smyslů celého integračního procesu Evropské unie, kdy bohatí členové Evropské unie přispívají prostřednictvím společné regionální politiky na rozvoj hospodářsky a sociálně méně vyspělých regionů členských států EU.

V roce 2010 tomu bylo přesně deset let, co se vedoucí představitelé Evropské unie zavázali, že do roku 2010 zcela vymítí chudobu v EU. Tento základní cíl celé Regionální a strukturální politiky EU se však dodnes nedaří naplnit. Podle posledních údajů Eurostatu je i v roce 2011 chudobou ohroženo více než 17 % populace členských států, což představuje téměř 84 milionů občanů Evropské unie. Dle tohoto výzkumu

patří mezi nejvíce postižené skupiny děti a starší lidé.³⁸ A právě tento fakt vedl k vyhlášení roku 2010 Evropským rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

Obr. 4-1 – Evropský rok boje proti chudobě

Pramen: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/news/100707_novinarska_cena_cs.htm

Při příležitosti vyhlášení roku 2010 jako roku boje proti chudobě si Evropská unie stanovila několik cílů,³⁹ jejichž základním efektem by mělo být prohloubení solidarity ve společnosti.

4.2 Princip subsidiarity

Podle Smlouvy o EU (čl. 3b) ze 7. 2. 1992 princip subsidiarity říká, že "v oblastech, které nespádají do jeho výlučné působnosti, vyvíjí Společenství činnost v souladu se zásadou subsidiarity jen tehdy a pokud, pokud cíle navrhované činnosti nemohou být uspokojivě dosaženy členskými státy a mohou být z důvodů rozsahu či účinku navrhované činnosti lépe dosaženy Společenstvím".

Instituce Evropské unie tedy na základě principu Subsidiarity nepřímou v rámci společné regionální politiky opatření, pokud je takovéto opatření efektivnější učinit na národní, regionální či nejlépe lokální úrovni.

³⁸ Česká republika se v rámci Evropské unie řadí mezi členské státy s nejnižší mírou chudoby a to s 9 % populace, zatímco průměr členských států EU činí 17 %. Rozdíl míry chudoby seniorů je ještě větší, zatímco v České republice je chudobou postiženo 7 % občanů starších 65 let, v rámci celé Evropské unie je to celých 19 %.

³⁹ Jedná se například o podporu angažovanosti všech skupin společnosti na politickém dění nebo posílení spolupráce s nevládními organizacemi, které se touto problematikou zabývají.

Kořeny principu subsidiarity sahají do hluboké historie. První náznaky této zásady lze spatřit již ve Starém zákoně, kde v knize Exodus radí Mojžíši jeho tchán Jetro, aby jako vůdce izraelského lidu neřešil všechny jeho záležitosti sám, ale aby si vybral pomocníky, kteří budou spravovat menší skupinky lidí a vyřizovat běžné záležitosti. Pouze nesnadné věci a spory měl řešit sám Mojžíš.⁴⁰

V křesťanské sociální nauce katolické církve, která ve svých idejích počítá se vzájemnými vazbami jednotlivce, společnosti a státu, pak logika principu subsidiarity vychází z přesvědčení, že stát plní veřejné úkoly až tehdy, není-li je schopno zajistit určité společenství a je-li zároveň plnění takového úkolu společensky žádoucí. Zdá se, že ani Maastrichtská smlouva by to neřekla lépe.

K úplnému zakořenění subsidiarity v evropském právu dochází v roce 1992 schválením Smlouvy o EU⁴¹. Nový institut sehrál při vyjednávání podoby této velmi komplikované, a pro další integraci Evropy zcela zásadní smlouvy, dokonce tak významnou roli, že se o Subsidiaritě často mluví jako o slovu, které zachránilo Maastricht. A nebylo se čemu divit. Celá řada evropských státníků si totiž subsidiaritu vysnila jako zázračný lék proti evropskému centralismu. Tehdejší britský premiér John Major mluvil v jejím kontextu dokonce o obratu v centralizačním trendu evropské integrace.

⁴⁰Exodus: *Druhého dne se Mojžíš posadil, aby soudil lid, a lid stál před ním od rána až do večera. Když Mojžíšův tchán viděl, co všechno Mojžíš dělá pro lid, řekl: „Co to s lidem děláš? Proč ty sám sedíš, a všichni lidé stojí od rána do večera před tebou?“*

Mojžíš mu odpověděl: „Lid se ke mně přichází ptát Boha. Když mají nějakou nesnáz, přijdou ke mně a já soudím mezi stranami a oznamuji Boží ustanovení a pokyny.“

Mojžíšův tchán mu řekl: „To, co děláš, není dobré. Úplně se vyčerpáš – ty i tento lid, který je s tebou. Ten úkol je nad tvé síly, sám jej nezvládneš. Proto mě teď poslechni, poradím Ti a Bůh bude s tebou: Ty zastupuj lid před Bohem a přinášej k němu nesnadné věci. Vysvětluj lidu ustanovení a pokyny a oznamuj jim, kudy mají jít a co mají dělat. Vyhlédni si také ze všeho lidu schopné a bohabojné muže, věrné muže, kteří nenávidí úplatky. Ty nad nimi ustanov jako správce nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti. Oni at' běžně soudí lid. Každou větší věc at' přednesou tobě, ale každou menší věc at' soudí sami. Ulehčí si, oni ponosou břemeno s tebou.“ (Bible. Překlad 21. století. ISBN 80-901231-4-7)

⁴¹ Smlouva o EU a Maastrichtská smlouva jsou pouze rozdílné termíny pojmenování jedné a téže smlouvy.

Ratifikací Maastrichtské smlouvy se tak stala Subsidiarita základní zásadou nejen Regionální a strukturální politiky EU ale celého evropského práva.

Nový institut však sebou přinesl i řadu nejasností. Problém například způsobovalo již jeho samotné definování, kde se objevuje termín „výlučná působnost EU“. Tohle spojení bylo dlouhou dobu trnem v oku řady státníků a odborníků, protože neexistovalo jasné vymezení toho, kde začíná a kde končí ona výlučná působnost Společenství. Evropská komise po těchto kritických hlasech rozhodla, že do výlučné působnosti Společenství patří ty oblasti evropské politiky, kde mají výkonné instituce EU povinnost jednat dle zakládajících smluv Evropského společenství a rozhodnutí tedy nelze delegovat na nižší instituce veřejné správy.⁴²

Krátce po zakotvení subsidiarity v evropském právu též vyvstala otázka, jak vůbec dodržování tohoto principu kontrolovat. Vznikly tak dva alternativní modely.

První model říkal, že by tento dohled měly mít v kompetenci politické orgány EU, konkrétně pak Evropský parlament s Radou EU, a protože se jedná o Subsidiaritu, tak samozřejmě i národní parlamenty členských států. Tento návrh, který zastával například bývalý francouzský premiér Lionel Jospin, byl logický. O politické zásadě by přeci měly rozhodovat politické orgány. A to zvláště když jsou členové těchto orgánů voleni přímo občany EU, což by z celého procesu kontroly dělalo naprosto otevřenou a transparentní záležitost. Ale též proces v mnoha případech legislativně zdlouhavý, což byla naopak jedna z negativních stránek toho politického dohledu.

Druhý navrhovaný model mluvil o soudní kontrole, kterou by vykonával Evropský soudní dvůr za účasti ústavních soudců členských zemí EU. Zastáncem tohoto řešení byl například bývalý předseda Evropské komise – Romano Prodi a další významní politici unijního nebe, což také zajistilo, že v roce 2002 došlo k podepsání Memoranda o subsidiaritě, na jehož základě je tento princip kontrolován speciálně zřízeným

⁴² Zpřesnění definice principu Subsidiarity vydala Evropská komise v říjnu roku 1992 ve stejnojmenné zprávě, ve které představuje svůj vlastní výklad principu a své představy o jeho budoucí aplikaci.

kompetenčním senátem, který pracuje pod záštitou Evropského soudního dvoru.⁴³ Memorandum dále pokračuje v odmítavém stanovisku vůči politické kontrole dodržování principu a odvolává se na fakt, Evropská komise, Rada EU a Evropský parlament koneckonců onu politickou kontrolu vykonává již v legislativním procesu a kontrola „ex post“ již není těmito institucemi nutná.

4.3 Princip partnerství

Článek 4. rámcové směrnice reformy strukturálních fondů z roku 1988 definuje princip partnerství jako „úzkou spolupráci mezi EK, členským státem a orgány regionální či lokální úrovně, kdy každá strana jedná jako partner v procesu dosahování společného cíle“.

Princip partnerství tedy lze chápat jako snahu o dosažení zadaných cílů společným konáním.

Tato součinnost subjektů, od Evropské komise až po zastupitelstvo obce, kde se projekt realizuje, musí probíhat po celý proces přípravy, realizace, monitorování a hodnocení operačních programů.

Kromě výše představené vertikální roviny principu existuje i rovina horizontální. Tedy, že subjekty a instituce na úrovni členského státu či regionu musí vzájemně spolupracovat, čímž se zajistí efektivnější zacílení projektů na problematiku konkrétního regionu a členského státu.

Negativní stránkou věci však též je, že čím více subjektů bude do dané problematiky zapojeno, tím více bude implementace regionální politiky EU zpomalena, protože bude docházet k prodlužování všech vyjednávacích, konzultačních či schvalovacích

⁴³Přestože je zcela nezpochybnitelným kladem soudní kontroly nestrannost a objektivita soudní moci, může se zdát právě v kontextu principu subsidiarity pokrytecké, že kontrola vykonávání tohoto principu bude v kompetenci orgánu, který nemá žádnou přímou vazbu na členské státy EU.

procesů. Správné rozhodnutí lze však dosáhnout pouze za předpokladu zapojení co nejširšího okruhu aktérů a čas je zde jen malou daní.

4.4 Princip adicionality

Princip adicionality⁴⁴ říká, že prostředky proudící z fondů EU na regionální rozvoj slouží jako doplněk vlastních výdajů členských států na strukturální politiku, nikoli jako jejich úplná náhrada.

Nelze tedy například ve státním rozpočtu zcela omezit výdaje na dopravní infrastrukturu v důsledku podpory této sféry investic z fondů EU.

Naplňování principu adicionality se zajišťuje dohodou mezi Evropskou komisí a členskými státy o celkové výši národních strukturálních výdajů, které musí členská země v daném programovacím období udržet, aby tyto zdroje mohla dále doplnit finančními prostředky z fondů EU.

Pro současné programovací období 2007 – 2013 platí, že se průměrné roční strukturální výdaje členského státu musí minimálně rovnat výdajům dosažených v předchozím programovacím období 2000 – 2006.⁴⁵

Pokud však během daného programovacího období Evropská komise zjistí, že se situace v členském státu od doby definování srovnávacích výdajů výrazně změnila, může dojít s jejím svolením ke snížení národních výdajů na strukturální politiku a to bez sankcí za porušení principu adicionality⁴⁶.

⁴⁴ Princip adicionality se často z povahy věci označuje též jako principem doplňkovosti.

⁴⁵ U zemí, které vstoupili do Evropské unie až v roce 2004, mezi které patří i Česká republika, je referenční období 2004–2006.

⁴⁶ Pokud dojde Evropská komise k závěru, že v dané zemi došlo k porušení tohoto principu, tedy že národní výdaje klesly pod dohodnutou mez, má Evropská komise právo odebrat dané zemi část či dokonce celou finanční podporu z fondů EU.

Tab. 4-1 – Strukturální výdaje členských států v mil. EUR

	2000-2005	2007-2013	Rozdíl
Rakousko	139	139	0,0 %
Belgie	1 120	1 128	0,6 %
Bulharsko	782	919	17,6 %
Česká republika	2 549	2 549	0,0 %
Estonsko	1 213	1 316	8,4 %
Francie	1 749	1 815	3,8 %
Německo	22 601	16 504	-27,0 %
Řecko	8 339	8 661	3,9 %
Maďarsko	3 330	3 330	0,0 %
Itálie	17 871	20 613	15,3 %
Lotyšsko	595	971	63,2 %
Litva	755	755	0,0 %
Malta	103	107	3,4 %
Polsko	6 502	7 940	22,1 %
Portugalsko	3 898	3 946	1,2 %
Rumunsko	3 475	4 773	37,3 %
Slovensko	875	876	0,1 %
Slovinsko	844	957	13,3 %
Španělsko	12 251	13 973	14,1 %
Spojené království	3 126	3 465	10,8 %
Celkem	92118	94735	2,8 %

Pramen: <http://eur-law.eu/CS/Zprava-overeni-adicionality-ex-ante-regionech-zpusobilych-ramci,459276,d>

Tato situace nastala v minulosti například u Německa, kterému Komise odsouhlasila nižší úroveň strukturálních výdajů s ohledem na jeho mimořádné výdaje spojené se sjednocením země. Jiné záchrany ze spárů adicionality se dostalo též Řecku a Maltě u kterých byla v důsledku jejich mimořádných výdajů⁴⁷ v předchozím programovacím období snížena srovnávací laťka národních strukturálních výdajů o tyto mimořádné výlohy, čímž výrazně poklesla minimální nutná výše národních výdajů pro nové programovací období.

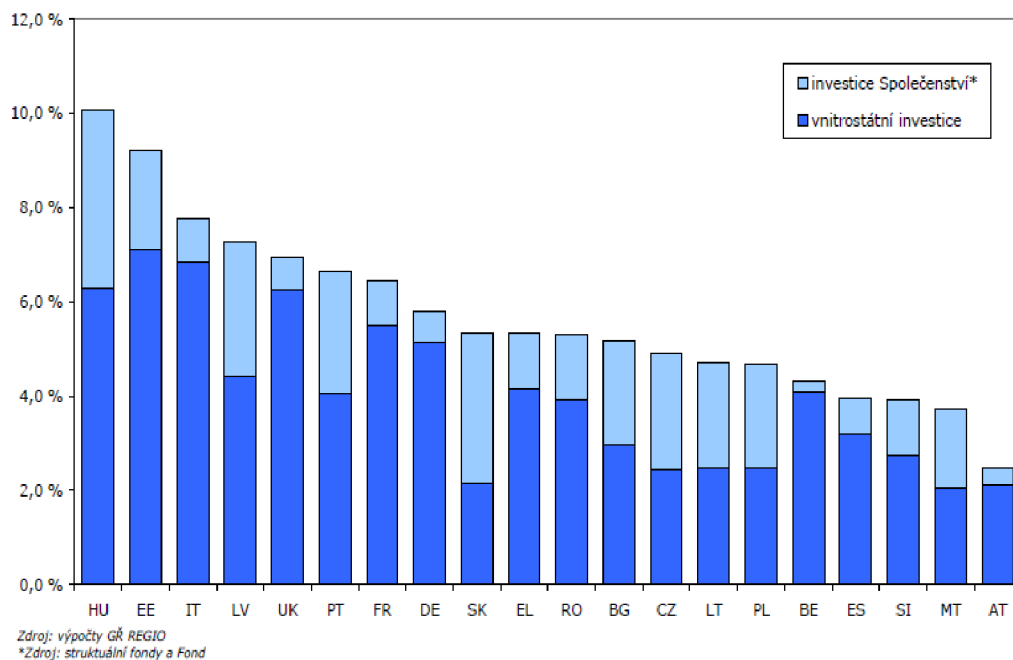
Česká republika patří při pohledu na výše uvedenou tabulku spolu s Rakouskem, Lotyšskem, Maďarským a Litvou mezi země, kde úroveň strukturálních výdajů zůstala během posledních dvou programovacích období zcela nezměněna.

Po rozboru principu adicionality, tedy za jakých okolností a v jaké míře mohou členské země čerpat finanční prostředky z fondů EU, lze také ukázat, v jaké míře jednotlivé

⁴⁷ V Řecku byly za mimořádné výdaje považovány investice nutné pro pořádání letních olympijských her v Athénách a na Maltě poté výdaje na stavbu velké nemocnice.

členské státy tuto podporu využívají a její výši konfrontovat s velikostí národních investic na regionální rozvoj.

Graf 4-1 – Investice politiky soudržnosti v regionech způsobilých v rámci cíle konvergence (% HDP)

Pramen: <http://eur-law.eu/CS/Zprava-overeni-adicionality-ex-ante-regionech-zpusobilych-ramci,459276,d>

Z výše uvedeného grafu vyplývají dvě zajímavé skutečnosti. Prvně lze spatřit, že rozdíl v přístupu k regionální politice na národní úrovni mezi „starými“ příslušníky původní EU-15 a novými členskými státy není tolik propastný, jak by se na první pohled mohlo zdát. Například v Estonsku či Maďarsku dosahují národní výdaje na strukturální politiku v přepočtu na HDP nejvyšší úrovně z celé Evropské unie, což jednoznačně ospravedlňuje rozšiřování evropské integrace do bývalého východního bloku.

Druhým zajímavým faktem je sledování, nakolik jsou v jednotlivých členských státech národní výdaje na strukturální politiku doplňovány financemi z fondů EU. V tomto případě lze konstatovat, že mezi nejdělnější země patří Česká republika a Slovensko, kde se výše národních investic na strukturální politiku s objemem finančních prostředků čerpaných z fondů EU téměř kryje. A i u dalších nových členských států EU se váha

evropské politiky soudržnosti blíží 50 % celkových investic do regionálního rozvoje země. Naopak u Belgie či Rakouska je doplňování národních zdrojů z fondů EU téměř nicotné.

4.5 Princip koncentrace

Evropská unie prostřednictvím principu koncentrace usiluje o to, aby bylo co největší množství finančních prostředků fondů EU alokováno do ekonomicky a sociálně nejpotřebnějších regionů členských států. A to na projekty, přinášející maximální užitek.

Pro co nejefektivnější využívání finančních prostředků je též důležité tyto zdroje směřovat do dlouhodobých komplexních projektů v rámci předem naplánované strategie udržitelného rozvoje. Z toho jasné vyplývá důvod pětiletých programovacích období pro realizaci společné regionální politiky, které zajistí dostatek času pro naplnění cílů stanovených pro dané programovací období. A přestože se tyto cíle pro jednotlivé programovací období stále mění, již od prvopočátku realizace společné regionální politiky na území Evropské unie zůstává primárním cílem regionální politiky snaha o snížení ekonomických a sociálních rozdílů mezi jednotlivými členskými státy, což plně rezonuje s principem koncentrace.

4.6 Princip programování

Jednotlivé cíle Regionální a strukturální politiky EU jsou naplňovány regionálními projekty, které jsou zasazeny do specifických programů realizovaných v rámci daného programovacího období.

Vznik těchto regionálních programů, prostřednictvím kterých jsou naplňovány konkrétní cíle regionální politiky daného programovacích období, byl stimulován snahou o větší koncepčnost a efektivnost realizace společné regionální politiky.

Princip programování byl jedním z produktů velké reformy regionální politiky z roku 1988, kdy došlo k nahrazení původního projektového přístupu realizace regionální politiky přístupem programování. Předkládání jednoduchých projektů pro regionální rozvoj v rámci specifických programů totiž zlepšuje a zjednodušuje dosahování stanovených cílů regionální politiky EU.

4.7 Princip monitorování a vyhodnocování

Finanční prostředky fondů Evropské unie musí být v rámci naplňování principu koncentrace přednostně alokovány na projekty řešící ty vůbec nejzávažnější problémy regionů členských států. A právě snaha o co nejefektivnější zacílení finanční zdrojů EU je průběžně monitorována a vyhodnocována.

Realizace tohoto principu zahrnuje hodnocení ex-ante, tedy předběžné hodnocení jednotlivých programů společné regionální politiky, dopadů konkrétních projektů a monitorování jejich implementace a hodnocení ex-post, tedy vyhodnocení přínosu programů a již zrealizovaných projektů.

5 FINANČNÍ NÁSTROJE POLITIK EVROPSKÉ UNIE

Fondy Evropské unie představují barvitou škálu finančních nástrojů Společenství k podpoře hospodářského růstu regionů členský států, zlepšení vzdělanosti jejich obyvatel či snižování sociálních nerovností uvnitř Společenství. V ekonomicky nejisté době, ve které žijeme, představují jeden z mála stabilních finančních zdrojů.

V následující tabulce je uveden výčet všech hlavních fondů fungujících v minulém a současném programovacím období a změny, kterými tyto fondy na přelomu období prošly.

Tab. 5-1 – Fondy Evropské unie

FONDY EU		
RODINA FONDŮ	PROGRAMOVACÍ OBDOBÍ 2004-2006	PROGRAMOVACÍ OBDOBÍ 2007-2013
Strukturální fondy	Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)	Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)
	Evropský sociální fond (ESF)	Evropský sociální fond (ESF)
	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF)	✗
	Finanční nástroj pro řízení rybolovu (FIG)	✗
Fond soudržnosti (CF)	✓	✓
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)	✗	✓
Evropský rybářský fond (EFF)	✗	✓
Komunitární programy	✓	✓
Fondy předvstupní pomoci	PHARE	IPA
	SAPARD	
	ISPA	
Fond solidarity (EUSF)	✓	✓
Finanční nástroje regionální politiky	✗	JASPERS
		JEREMIE
		JESSICA

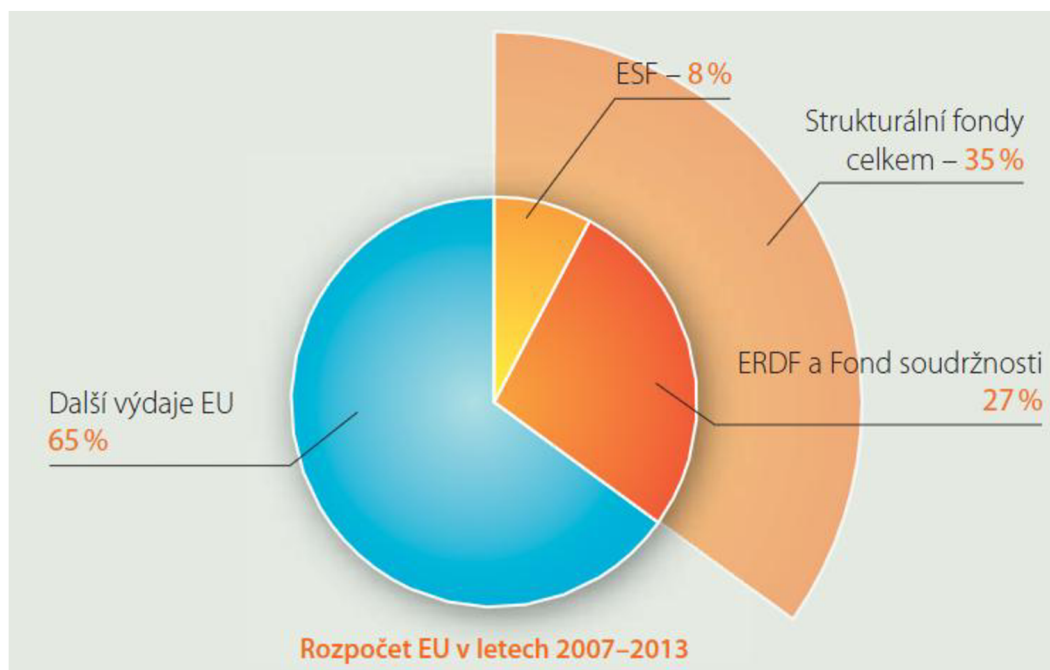
Pramen: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/ec/ecf30fa0-3533-4e45-a108-cb0dcacad7c8.pdf>

5.1 Strukturální fondy Evropské unie

Strukturální fondy EU představují omezenou skupinu fondů EU, které se přímo zaměřují na financování projektů v rámci Regionální a strukturální politiky EU, která se zasazuje o snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi regiony a členskými státy EU. Strukturální fondy lze tedy chápat jako přímý odraz principu solidarity na území Evropské unie.

V současném programovacím období 2007 – 2013 patří mezi Strukturální fondy EU Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti. Tyto tři nejobtímnější fondy EU hospodaří s finančními prostředky, které představují téměř třetinu celkového rozpočtu Evropské unie pro současné programovací období, což je jen těžko uvěřitelných 750 miliard eur. Tento fakt jasně poukazuje na výraznou proměnu základních priorit Evropského společenství, protože ještě v šedesátých letech minulého století směřovala drtivá část rozpočtu Společenství do Společné zemědělské politiky a Regionální politika byla pouze na okraji zájmu.

Graf 5-1 – Rozpočet EU v letech 2007 – 2013

Pramen: <http://europa.eu>

Finanční prostředky Strukturálních fondů jsou čerpány v rámci programovacích období⁴⁸ a na základě jasně stanovených cílů a priorit společné regionální politiky stanovených pro konkrétní programovací období.

5.1.1 Hlavní cíle Strukturální politiky Evropské unie

Regionální rozvoj financovaný prostřednictvím Strukturálních fondů EU je v současném programovacím období 2007 – 2013 založený na naplňování tří základních strukturálních cílů, mezi které patří cíl Konvergence, cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a cíl Evropská územní spolupráce. V následující ilustraci je znázorněno, kterými strukturálními fondy jsou v současném programovacím období jednotlivé cíle této politiky naplňovány.

Tab. 5-2 – Cíle regionální politiky a jejich financování Strukturálními fondy

Cíle	Fundy		
Konvergence	EFRR	ESF	Fond soudržnosti
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	EFRR	ESF	
Evropská územní spolupráce	EFRR		

Pramen: <http://europa.eu>

5.1.1.1 Cíl Konvergence

Cíl Konvergence je základní prioritou Strukturálních fondů EU. Jeho úkolem je naplňování základního poslání společné regionální politiky, tedy snižování ekonomické

⁴⁸ Realizace Regionální a strukturální politiky EU je zasazena do sedmiletých cyklů, pro které jsou nastaveny jasné cíle a priority, které se zavazují členské země plnit a díky čemuž mohou čerpat finanční prostředky z fondů EU. Posledním programovacím obdobím byl cyklus 2000 – 2006, přičemž Česká republika do něj vstoupila až v roce 2004. Současné programovací období probíhá v letech 2007 – 2013.

a sociální nerovnováhy regionů členských států podporou hospodářského růstu nejvíce zaostalých regionů Evropské unie.

Finanční prostředky, které mohou být čerpány prostřednictvím konvergenčního cíle, směřují na rozvoj infrastruktury, hmotného a lidského kapitálu, dále do rozvoje inovací a znalostí společnosti, na zlepšení adaptace na nové hospodářské a sociální podmínky či do ochrany životního prostředí.

Regiony způsobilé pro Cíl Konvergence musí splnit podmínku, že jejich HDP na osobu je nižší než 75 % průměru HDP EU. Z takto formulované podmínky jasně vyplývá zaměření konvergenčního cíle na rozvoj nejzaostalejších regionů EU. V současném programovacím období spadá pod tento cíl celkem 101 regionů členských států a je prostřednictvím něj přerozděleno 282,8 miliard EUR, což je 81,5 % z celkových zdrojů Strukturálních fondů EU.

5.1.1.2 Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Úkolem cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je pokračování v posilování konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů EU, které nespádají pod konvergenční cíl.

Finanční prostředky proudící ze Strukturálních fondů EU prostřednictvím tohoto cíle putují do posílení množství a kvality lidského kapitálu, inovací, rozvoje pracovního trhu či ochrany a zlepšování životního prostředí.

Mezi regiony spadající pod Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost patří všechny regiony členských států, které nespádají pod cíl Konvergence. Přesněji tedy regiony, u nichž je HDP na osobu vyšší než 75 % průměru HDP EU, což představuje celkem 170 regionů EU, převážně západu Evropy. V současném programovacím období putuje do regionů členských států prostřednictvím tohoto cíle téměř 55 miliard EUR, což představuje 16 % objemu strukturálních fondů.

5.1.1.3 Cíl Evropská územní spolupráce

Poslední programový cíl současného programovacího období spočívá v posilování přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce mezi členskými zeměmi Evropské unie prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ.

Zaměření programů realizovaných v rámci cíle Evropská územní spolupráce volně navazuje na Iniciativu Společenství INTERREG, jejíž působnost byla ukončena se závěrem předchozího programovacího období 2000 – 2006.

Mezi priority tohoto programového cíle patří rozvoj cestovního ruchu v příhraničí, posilování dostupnosti dopravy a informačních sítí, rozvoj měst a venkova či ochrana životního prostředí zejména formou podpory obnovitelných zdrojů energie.

Finanční zdroje spadající pod Cíl Evropská územní spolupráce, dosahují 8,7 miliard EUR.

5.1.1.4 Úvahy o zavedení nové kategorie regionů

V současné době probíhá na půdě EU diskuze o nastavení Strukturální politiky v nadcházejícím programovacím období a rodí se návrh na zavedení třetí samostatné kategorie regionů, která by nesla název Phasing-out. Tato nově vzniklá kategorie regionů by vrazila pomyslný klín mezi Cíl Konvergence a Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, přičemž by sem patřily regiony, které jsou z hlediska ekonomické vyspělosti pod průměrem EU, avšak ještě ne tak moc, aby spadaly pod cíl Konvergence. Tedy regiony s HDP v rozmezí 75 – 90 % průměru HDP EU.

Z této úvahy je patrné, že by se téměř 86 % rozpočtu Strukturálních fondů spadajících pod cíl Konvergence přerozdělilo mezi větší počet euroregionů, což logiky není po chuti ekonomicky a sociálně slabším členským státům EU včetně České republiky, kterým by se tak dostalo daleko menší podpory než v předchozích programovacích obdobích. Dle slov Miroslava Kalouska z expertní konference, která se konala na jaře 2011 v Praze

a věnovala budoucnosti strukturální politiky, nebude Česká republika zavedení přechodného pásma phasing-out podporovat.

5.1.2 Evropský fond pro regionální rozvoj

Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), který byl založen v roce 1974 jako základní nástroj regionální politiky k financování strukturální pomoci, prostřednictvím regionálních rozvojových projektů, je v současnosti nejdůležitějším a finančně nejobjemnějším fondem EU.

„Evropský fond pro regionální rozvoj je určen k tomu, aby svou částí na rozvoji a strukturálních změnách zaostávajících regionů a přeměně upadajících průmyslových oblastí pomáhal odstraňovat zásadní regionální rozdíly ve Společenství“ Smlouva z Nice, Článek 160.

Evropský fond pro regionální rozvoj se tedy primárně zaměřuje na rozvoj ekonomicky a sociálně zaostalých regionů členských států EU.

Prostřednictvím ERDF je v současném programovacím období přerozdělováno v rámci všech tří cílů strukturální politiky do jednotlivých regionů členských států úctyhodných 201 miliard EUR.

Vzhledem ke skutečnosti, že je Evropského fondu pro regionální rozvoj součástí strukturálních fondů, vyplývají jeho úkoly nejen ze Smlouvy o založení ERDF ale též z jednotlivých cílů Regionální a strukturální politiky EU.

5.1.2.1 Působnost Evropského fondu pro regionální rozvoj

Spolufinancování projektů zaměřených na regionální rozvoj z Evropského fondu pro regionální rozvoj je zajištěno prostřednictvím jednotlivých cílů strukturální politiky konkrétního programovacího období. Jedná se o Cíl Konvergence, Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Cíl Evropská územní spolupráce. To, mezi

který z těchto strukturálních cílů spadá konkrétní region členského státu, se určuje podle relativního bohatství daného regionu a je podrobněji rozebráno v předchozí kapitole této práce.

5.1.2.2 Priority Evropského fondu pro regionální rozvoj

Mezi hlavní priority, které jsou financovány prostřednictvím ERDF a jednolitých cílů Regionální a strukturální politiky EU patří:

- 1) Rozvoj infrastruktury.
Jedná se o investice do dopravních sítí, telekomunikací či energetických sítí.
- 2) Rozvoj podniků.
Jedná se zejména o podporu rozvoje malých a středních podniků a přitažlivosti daného regionu.
- 3) Ochrana a zlepšování životního prostředí.
Tato oblast představuje rehabilitaci kontaminované půdy, stimulaci energetické účinnosti, podporu čisté městské hromadné dopravy a vypracování plánů prevence a řízení přírodních a technologických rizik.
- 4) Regenerace průmyslových oblastí a upadajících městských oblastí.
- 5) Přímé investice do konkrétních společností pro vytváření nových stabilních pracovních pozic.
- 6) Výzkum a inovace zaměřené na telekomunikace, životní prostředí, energetiku a dopravu.
- 7) Podpora kultury a vzdělanosti společnosti.

5.1.3 Evropský sociální fond

Evropský sociální fond (ESF) představuje hlavní finanční nástroj Evropské unie pro investice do lidí.

Evropský sociální fond je zaměřen na integraci dlouhodobě nezaměstnaných a lidí vyloučených z trhu práce do pracovního procesu a pomáhá občanům EU rozšiřovat jejich vzdělání a dovednosti, což vede ke zvyšování prosperity a životní úrovně regionů členských států EU.

V současném programovacím období vynakládá ESF na vytváření většího počtu lepších pracovních míst téměř 75 miliard eur.

Vznik Evropského sociálního fondu se datuje do roku 1957, pro evropskou integraci zcela zásadní doby, kdy byly podepsány takzvané Římské smlouvy, který daly vzniknout Evropskému hospodářskému společenství. Historie ESF jde tedy ruku v ruce s historií celé regionální politiky EU.

Prvotním cílem ESF bylo podporovat zaměstnanost a zvyšovat pracovní mobilitu lidí ve Společenství. A právě zaměstnanost zůstává prioritou fondu i dnes, více než 50 let od jeho založení.

5.1.3.1 Rozpočet Evropského sociálního fondu

Technologický pokrok, globalizace světa,⁴⁹ potíže mladých lidí nalézt první zaměstnání⁵⁰ nebo stárnutí populace⁵¹. To všechno je důvod, proč EU prostřednictvím ESF přerozděluje v programovém období 2007 – 2013 úctyhodných 75 miliard eur.

To jakým podílem si regiony členských států tyto zdroje rozdělí, závisí na několika faktorech. Obecně však platí, že větší finanční prostředky připadnou členským státům s větším počtem obyvatel nebo strukturálním problémy v podobě menší prosperity či vysoké nezaměstnanosti. Nejvíce finančních prostředků přitom z ESF připadne Polsku,

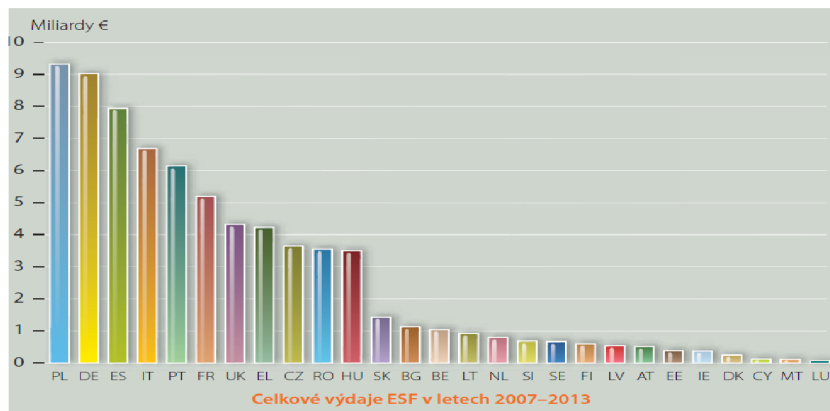
⁴⁹ Například v Řecku byl ESF financován jazykový kurz pro snadnější integraci imigrantů do společnosti.

⁵⁰ V ČR financuje ESF projekt „VIP karty“, který pomáhá absolventům škol získat první pracovní místo.

⁵¹ Dnes na důchod každého člověka nad 65 let přispívají čtyři lidé v produktivním věku. Do roku 2050 tento poměr klesne na dva pracovníky na osobu starší 65 let a to v důsledku klesající porodnosti a rostoucí délky průměrného života.

Německu, Španělsku a Itálii. Těmto čtyřem zemím náleží celá polovina prostředků ESF současného programovacího období.

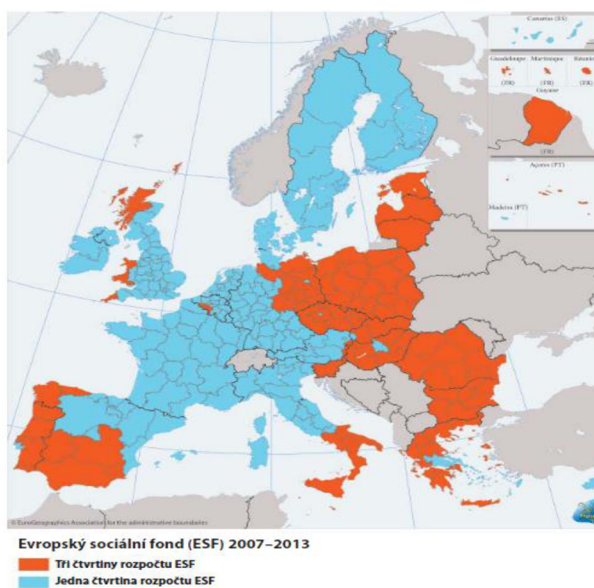
Graf 5-2 – Celkové výdaje ESF v letech 2007 – 2013

Pramen: <http://europa.eu>

O tom, v jaké míře do jednotlivých částí EU finanční prostředky ESF putují, ještě lépe vypovídá další ilustrace, kde je jasně vidět, že největšími strukturálními problémy a tedy i potřebou čerpat finanční prostředky z ESF trpí země bývalého východního bloku a jihu Evropy.

Obr. 5-1 – Působnost evropského sociálního fondu

Pramen: <http://europa.eu>

Přestože platí, že nezaměstnanost může postihnout každého z nás, je skutečností, že určité skupiny obyvatelstva jsou ohroženy více než jiné. Jedná se například o starší zaměstnance, jejichž zkušenosti bývají často podceňovány, absolventy, kteří teprve zkušenosti získávají, dlouhodobě nezaměstnané, kteří se chtějí vrátit na trh práce, ale zjišťují, že jejich dovednosti zastaraly či obyvatelstvo, které je z nejrůznějších důvodů většinou společností diskriminováno. Finanční zdroje ESF proto směřují primárně tam, kde jsou lidé nezaměstnaností či sociálním vyloučením ohroženi nejvíce.

Graf 5-3 – Nezaměstnanost neohroženějších skupin obyvatel EU

Pramen: <http://europa.eu>

5.1.3.2 Působnost Evropského sociálního fondu

Stejně jako tomu je u Evropského fondu pro regionální rozvoj, i Evropský sociální fond poskytuje finanční prostředky v rámci jednotlivých cílů strukturální politiky. Na rozdíl od ERDF je však působnost ESF pouze v rámci cíle Konvergence a cíle Evropská konkurenceschopnost a zaměstnanost.

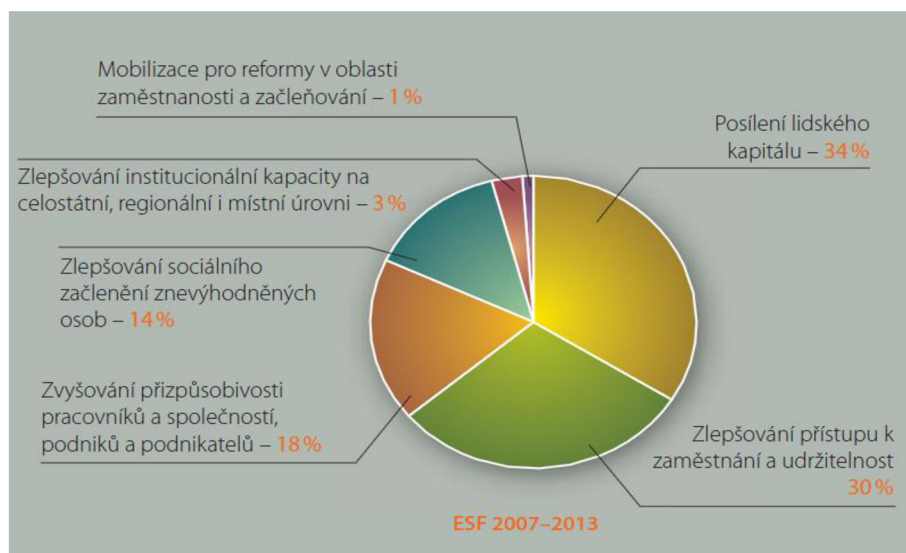
5.1.3.3 Priority Evropského sociálního fondu

V rámci naplňování konvergenčního cíle a cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost zaměřuje ESF svou finanční podporu na šest prioritních oblastí, které souvisejí s vytvářením pracovních míst a se snahou pomáhat lidem, aby tyto místa zaplnili. Podíl financování jednotlivých priorit ESF se může v jednotlivých regionech mírně lišit, avšak platí, že regiony způsobilé pro cíl Konvergence budou nejvíce tíhnout k prvním prioritní oblasti, tedy k posílení lidského kapitálu.

Mezi základní prioritní oblasti ESF patří:

- 1) Posílení lidského kapitálu.
- 2) Zlepšení přístupu k zaměstnání a zapojení lidí do trhu práce.
- 3) Posílení sociálního začlenění.
- 4) Zvyšování přizpůsobivosti pracovníků a společností podniků a podnikatelů.
- 5) Zlepšování institucionální kapacity na celostátní, regionální a místní úrovni.
- 6) Mobilizace pro reformy v oblasti zaměstnanosti a začleňování.

Graf 5-4 – Priority Evropského sociálního fondu

Pramen: <http://europa.eu>

Základní prioritní oblast ESF, do které putuje téměř celá třetina rozpočtu fondu, je posílení lidského kapitálu. Jedná se o projekty s cílem podporovat flexibilitu pracovních sil formou školení pracovníků v oblasti předcházení nezaměstnanosti, dále sem patří podpora kariérního vedení, kdy je snaha povzbuzovat jednotlivce k aktivnímu řízení své kariéry a podpora „outplacementu“, tedy motivace pracovníků, aby se stěhovali z jednoho regionu do druhého nebo dokonce do jiné země v rámci EU, kde budou jejich dovednosti lépe využitelné.

Podpora z této prioritní oblasti putuje též k podnikům, kdy je její snahou stimulovat management podniků k opuštění zaběhlých firemních restrukturalizací, ke kterým patří

ztráty pracovních míst z důvodu reakce na nastalé události a naopak tyto události předvídat, což umožní plynulé a hladké přizpůsobení, které ochrání lidský kapitál.

Sociálně velmi důležitou prioritou ESF je posílení sociálního začlenění. Jedná se o finanční podporu pro boj s diskriminací a usnadnění přístupu na trh práce pro lidi s postižením. Může jít tedy například o projekty v rámci odborné přípravy pro snadnější začlenění imigrantů na trh práce a do společnosti či podporu podnikání znevýhodněných osob a osob s tělesným postižením.

Velkým tématem ESF a celé soudobé společnosti je též rovnost mezi ženami a muži na trhu práce. ESF ve své historii již zásadním způsobem přispěl ke zlepšení situace žen, kdy se podílel na snížení rozdílů v odměňování žen a mužů ze 40 % v šedesátých letech 20. století na méně než 20 % dnes, což proklamuje velký pokrok, avšak úsilí musí pokračovat dále. Odstranění diskriminace na základě pohlaví je totiž nejen otázkou sociální spravedlnosti ale též ekonomicky nezbytné, protože rovnost pohlaví v zaměstnání je klíčovým prvkem pro generování silného růstu a vytváření nových pracovních míst.

5.1.4 Fond soudržnosti

Fond soudržnosti, často též nazývaný jako Kohezní fond, vznikl v roce 1993 ratifikací Maastrichtské smlouvy a stejně jako předešlé strukturální fondy přispívá ke zvyšování životní úrovně jednotlivých regionů členských států EU.

Fond soudržnosti byl zřízen za účelem posílení ekonomické a sociální stability členských států, které se potýkají se strukturálními problémy a to prostřednictvím podpory projektů z oblasti životního prostředí, dopravní infrastruktury či udržitelného rozvoje.

Na projekty financované z Fondu soudržnosti je v současném programovacím období vyčleněno 70 miliard EUR.

Finanční podporu z tohoto fondu mohou čerpat členské země, jejichž HDP nepřekročilo 90 % průměru EU a které uskutečňují program pro splnění podmínek konvergence. V současném programovacím období jsou způsobilé pro čerpání finančních prostředků členské státy, mezi které patří Bulharsko, Rumunsko, Estonsko, Kypr, Maďarsko, Řecko, Lotyšsko, Litva, Malta, Polsko, Portugalsko, Česká Republika, Slovensko a Slovinsko. Z tohoto výčtu je patrné, že se jedná o ekonomicky slabší státy východu a jihu Evropy⁵² a Fond soudržnosti tak funguje plně v kompetenci principu solidarity. Zajímavostí je, že před rozšířením Evropské unie z patnácti členů na současných dvacet sedm bylo způsobilé pro čerpání finančních prostředků z tohoto fondu pouze Irsko, Řecko, Portugalsko a Španělsko. Všechny ostatní členské státy staré EU-15 byly a jsou natolik rozvinuté, že kritérium pro čerpání finančních prostředků z tohoto fondu neplní.

Konkrétní výše podpory z Fondu soudržnosti je stanovena podle typu projektu, který má být realizován a může dosáhnout až 85 % způsobilých nákladů daného projektu. Zároveň však platí, že projekt spolufinancován z fondu musí mít náklady minimálně ve výši 10 milionů EUR.

5.1.4.1 Působnost Fondu soudržnosti

Rozdíl mezi Strukturálními fondy EU a Fondem soudržnosti udává fakt, že pomoc z tohoto fondu putuje přímo členskými státy, nikoli konkrétním regionům jako tomu je u strukturálních fondů. V současném programovacím období 2007 – 2013 je však patrná snaha o začlenění Fondu soudržnosti do programování strukturální pomoci ve snaze o dosažení větší součinnosti strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a tento fond tak nově podléhá stejným pravidlům programování, řízení a monitorování jako Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond.

⁵² Ve spojitosti s těmito členskými státy je důležité zmínit, že finanční podpora z Fondu soudržnosti může být na základě rozhodnutí Rady EU pozastavena a to v případě, že daná země trpí vážnými fiskálními problémy, které neřeší. Pozastavení čerpání finanční podpory z Kohezního fondu a nejen z něj tak reálně hrozí například Řecku či Itálii, které se potýkají s vážnými finančními problémy.

5.1.4.2 Priority Fondu soudržnosti

Oblast životního prostředí

U projektů z oblasti životního prostředí se primárně jedná o dodržování standardů EU v oblasti zásobování obyvatel kvalitní pitnou vodou, snahu o splnění přísných požadavků na nakládání s odpadními vodami nebo podporu projektů z oblasti obnovitelných zdrojů energie, které jsou šetrné k životnímu prostředí.

Oblast dopravní infrastruktury

Další oblastí podpory je rozvoj dopravních cest. A právě zkvalitnění národnídopravní infrastruktury a její napojení na celoevropskou síť je jedním ze základních pilířů fungování jednotného evropského trhu a přispívá tak ke zvýšení konkurenceschopnosti členských států EU. Jedná se tedy o projekty silniční, železniční, říční či námořní dopravy či projekty zaměřené na rozvoj ekologické městské hromadné dopravy.

5.1.5 Změny Strukturální politiky Evropské unie v novém programovacím období 2007 – 2013

Na počátku nového programovacího období 2007 – 2013 došlo v oblasti Strukturální politiky EU k několika zásadním změnám.

První změnou byla redukce počtu Strukturálních fondů. V minulém programovacím období se mezi tyto fondy řadil Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond a Finanční nástroj pro podporu rybolovu. Poslední dva jmenované fondy však prošly zásadní transformací a byly zařazeny mimo Regionální politiku EU do Společné zemědělské politiky. V právě probíhajícím programovacím období se tak mezi Strukturální fondy řadí již jen Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond. Strukturálními změnami však na počátku nového programovacího období neprošly jen nově pojmenovaný Evropský zemědělský fond pro podporu venkova a Evropský rybářský fond ale i Fond

soudržnosti, který byl zařazen do systému programování strukturálních operací, a můžeme jej tedy nově připojit ke Strukturálním fondům EU.

Další změny v novém programovacím období postihly jednotlivé prioritní cíle Strukturální politiky EU, kdy je nově kladen důraz na menší počet priorit, avšak s jasnější vazbou na podporované oblasti. V následující ilustraci jde vidět, že na přelomu posledních dvou programovacích období došlo ke snížení strukturálních cílů z devíti v minulém programovacím období na současné tři, mezi které patří cíl Konvergence, cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a cíl Evropská územní spolupráce.

Tab. 5-3 – Změny ve struktuře cílů a finančních nástrojů

ZMĚNY VE STRUKTUŘE CÍLŮ A FINANČNÍCH NÁSTROJŮ			
2000 – 2006		2007 - 2013	
Cíle	Finanční nástroj	Cíle	Finanční nástroj
Soudržnost	Fond soudržnosti	Konvergence	Fond soudržnosti ERDF ESF
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF – orientační sekce FPG		
Cíl 2	ERDF ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF ESF
Cíl 3	ESF		
INTERREG	ERDF	Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN	ERDF		
EQUAL	ESF		
LEADER+	EAGGF – orientační sekce		
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu mimo rámec Cíle 1	EAGGF – zruční sekce FPG	Problematika rozvoje venkova a rybolovu není nadále součástí politiky soudržnosti, ale řadí se pod Společnou zemědělskou politiku.	
9 CÍLŮ A INICIATIV	6 FINANČNÍCH NÁSTROJŮ	3 CÍLE	3 FINANČNÍ NÁSTROJE

Pramen: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/ec/ecf30fa0-3533-4e45-a108-cb0dcacad7c8.pdf>

5.2 Evropský zemědělský fond pro podporu venkova

Evropský zemědělský fond pro podporu venkova (EAFRD) je finanční nástroj pro realizaci Společné zemědělské politiky EU.

Finanční prostředky z EAFRD slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, dále jako podpora environmentálních projektů nebo kvality života ve venkovských oblastech.⁵³

V současném programovacím období 2007 – 2013 hospodaří EAFRD z rozpočtovým rámcem ve výši 77,6 miliard EUR.

Evropský zemědělský fond pro podporu venkova vznikl v roce 2005 rozdělením dřívějšího Evropského orientačního a záručního fondu na Evropský zemědělský záruční fond a právě EAFRD.

5.2.1 Priority Evropského zemědělského fondu pro podporu venkova

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova svými finančními prostředky podporuje projekty začleněné do celkem čtyř prioritních os. Rozdělení prostředků mezi jednotlivé osy představuje jakýsi kompromis mezi potřebami zemědělců a obcí, jejichž rozdílné názory na směřování finančních prostředků z tohoto fondu jsou letitým problémem fungování EAFRD.⁵⁴

⁵³ Jedná se o vytváření nových pracovních míst nebo podniků na venkově, což představuje podporu směřovanou mimo tradiční odvětví zemědělství.

⁵⁴ Zde je však nutné vyjádřit podporu požadavkům zemědělců, protože pro tento segment funguje v rámci struktur evropských fondů pouze právě EAFRD, zatímco pro udržitelný rozvoj venkova jsou určeny i další fondy EU. Navíc je nutno si uvědomit, že spojení zemědělství a venkova je historicky dané a vytváří spolu neoddělitelnou součást. Je to právě zemědělství, které zaměstnává velkou část obyvatelstva obcí a v případě ukončení činnosti některých zemědělských farem by způsobilo problém nejen se zaměstnaností ale i s údržbou krajiny a obtíže by vznikly i pro celou řadu podniků navazujících zpracovatelských odvětví.

Prioritní osa I. – Podpora konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Prioritní osa I. je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví formou modernizace zemědělských podniků či pozemkovými úpravami ve snaze o vytvoření silného zemědělsko-potravinářského prostředí. V rámci této priority musí být přerozděleno nejméně 10% z celkového rozpočtu EAFRD.

Prioritní osa II. – Agroenvironmentální projekty

Finanční prostředky z této prioritní osy směřují na agroenvironmentální projekty, tedy na zlepšování životního prostředí a krajiny a ochranu půdy a vody. Prioritou je zachování biologické rozmanitosti, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů a zmírňování negativních důsledků klimatických změn. Součástí této prioritní osy jsou též kompenzační platby zemědělcům hospodařícím v nepříznivých oblastech a v oblastech vymezených v rámci tzv. lokalit NATURA 2000. Prostřednictvím prioritní osy II. musí být přerozděleno nejméně 25 % z celkového rozpočtu tohoto fondu.

Prioritní osa III. – Podpora kvality života ve venkovských oblastech

Prioritou této zbrusu nové osy je podpora kvality života ve venkovských oblastech formou zakládání nových podniků a aktivit na venkově směrem k nezemědělským činnostem, což také představuje onu třetí plochu mezi zemědělci a obcemi. Důraz je zde kladen na vytváření nových pracovních míst, zlepšování podmínek ve venkovských oblastech a na vesnici či zlepšení občanského vybavení a služeb včetně nezbytné infrastruktury. Stejně jako u předchozích prioritních os je i zde kladen požadavek na minimálně objem finančních prostředků přerozdělených prostřednictvím této osy, což představuje 10 % z rozpočtu EAFRD.

Prioritní osa IV. – LEADER

Prioritní osa IV. respektive iniciativa LEADER spolufinancuje projekty místního rozvoje, založené na přístupu „zdola nahoru“, kdy se očekává daleko větší zapojení venkovských mikroregionů v rámci principu partnerství a spolupráce

místní samosprávy s podnikatelskou sférou a neziskovými organizacemi. Konkrétně se jedná o projekty zaměřené na zlepšení kvality života na venkově, dále sem patří podpora vzdělávacích programů či šíření zkušeností mezi jednotlivé regiony. Prostřednictvím této prioritní osy musí být alokováno nejméně 2,5% rozpočtu EAFRD.

5.3 Evropský rybářský fond

Evropský rybářský fond (ERF) je finančním nástrojem pro podporu rybolovu, který spadá do společné rybářské politiky EU. Fond zahájil svou činnost v roce 2007, tedy na počátku nového programovacího období, kdy nahradil Finanční nástroj pro orientaci rybolovu (FNOR).⁵⁵

Hlavním cílem ERF je zajistit trvale udržitelný rozvoj evropského rybolovu a akvakultury a to z environmentálního, ekonomického i sociálního hlediska.

K dosažení těchto cílů má fond pro současný programovací období k dispozici finanční prostředky ve výši 3,85 miliardy EUR.

5.3.1 Rozpočet Evropského rybářského fondu

Evropský rybářský fond má pro realizaci své politiky v současném programovacím období k dispozici 3,85 miliardy EUR,⁵⁶ což je v kontextu Strukturálních fondů EU zcela nicotná cifra, avšak pro realizaci rybářské politiky částka dostačující, přestože se

⁵⁵ Tento finanční nástroj pro strukturální opatření v odvětví rybolovu EU fungoval v letech 1994 – 2007 a na konci své působnosti byl nahrazen právě Evropským rybářským fondem (ERF), který je popisován v této kapitole práce. Důvodem přechodu z FNORu na ERF byly nové požadavky na realizaci strukturální politiky v oblasti rybolovu, které vyvstaly s rozšiřující se EU, a též stálá neschopnost vyřešit základní strukturální problém Evropské rybářské politiky – nadměrnou kapacitu rybářských flotil. V dobách působnosti FNORu se tento strukturální problém řešil prostřednictvím víceletých orientačních programů, kdyžto v dnešní době, za působnosti ERF, se používá režim vstupu a výstupu.

stále nedaří nadobro snížit nadměrnou kapacitu rybářských flotil v evropských vodách na přijatelnou úroveň.

Mezi největší příjemce ERF patří tradiční rybářské velmoci Španělsko, které v současném programovacím období odčerpává celou čtvrtinu rozpočtu fondu, konkrétně 26,29 % a Polsko s 17,05 %. Na opačném pólu jsou poté Rakousko, které si v probíhajícím pětiletém období přijde na přibližně půl milionu EUR, což představuje pouze 0,12% kapacity fondu a Lucembursko, které ERF nevyužívá vůbec. Česká republika si přes cíl Konvergence přijde na přibližně 27 milionů eur.

5.3.2 Priority Evropského rybářského fondu

Evropský rybářský fond se zaměřuje na pět prioritních oblastí. Řada operací prováděná v jeho rámci byla prováděna již na základě FNOR, avšak některá opatření jsou nová.

Prioritní osa I. – Přizpůsobení rybářského loďstva

Hlavním cílem společné rybářské politiky a tedy i působnosti ERF je udržitelné využívání rybolovných zdrojů. Jedná se o snahu, aby velikost rybářského floty členských států byla přímo úměrná zdrojům, které evropské vody nabízejí, a rybolov nedostával charakter drancování, což se při pohledu na současnou kapacitu rybářské floty, zcela nabízí. Není tedy překvapení, že základní snahou Evropské rybářské politiky je trvalé snižování rybářské kapacity, k čemuž je také první prioritní osa ERF primárně určena.⁵⁷

Jestliže se tedy členský stát rozhodne omezit rybolovná práva, může být plavidlům, která trvale zastavila rybolovnou činnost, poskytnuta finanční podpora.⁵⁸ Podpora může být poskytnuta i na další opatření jakými jsou zlepšení

⁵⁷ V průběhu uplynulých sedmnácti let se kapacita loďstva EU ročně snižovala prakticky stálým průměrným ročním tempem 2 %, jak co se týče prostornosti, tak výkonu.

⁵⁸ Platí zde zásada, že snížení kapacity loďstva za pomoci finančních prostředků z ERF musí být trvalé. Nesmí tedy dojít k situaci, kdy bude vyřazená rybářská loď na základě subvence ERF nahrazena novou kapacitou.

bezpečnosti na plavidlech a zlepšení pracovních podmínek, selektivnější lovná zařízení, drobný pobřežní rybolov či socioekonomické opatření včetně předčasného odchodu do důchodu a rekvalifikace.

Plavidla mohou též získat přes prioritní osu I. podporu na výměnu motoru za motory s vyšší energetickou účinností,⁵⁹ či podporu na vrakování rybářských plavidel.

Prioritní osa II. – Akvakultura

Akvakultura představuje chov ryb, měkkýšů, korýšů a jiných vodních živočichů, či pěstování rostlin jako jsou například řasy. Jedná se o jedno z nejrychleji rostoucích odvětví produkce potravin, kdy už dnes zajišťuje téměř polovinu všech ryb, které se celosvětově zkonsumují. V případě EU akvakultura pokrývá 20% produkce ryb a je v tomto odvětví zaměstnáno 65 000 lidí. Musíme však konstatovat, že i přes vysoký standard produktů akvakultury, její objem v posledních deseti letech na území EU stagnuje.⁶⁰

Kontrast vysoké kvality produktů akvakultury a pokles jejího objemu produkce je hlavním důvodem investic ERF do tohoto odvětví produkce ryb. Navíc je zřejmé, že trvalý rozvoj akvakultury představuje pozitivní externalitu z pohledu Prioritní osy 1 ERF.

⁵⁹ Nikoli však podporu na výměnu motorů za motory s vyšším výkonem.

⁶⁰ Tento celkový pokles objemu produkce je zapříčiněn rozdílným vývojem jednotlivých odvětví akvakultury. Produkce mořských ryb v Evropě stoupá, zatímco produkce měkkýšů a sladkovodních ryb vykazuje trvalý pokles.

Tab. 5-4 – Vzájemný podíl produktů akvakultury

		 %
Slávka středomořská	306 934	23%
Pstruh duhový	206 043	16%
Slávka jedlá	166 681	13%
Losos obecný	141 151	11%
Ústřice velká	121 709	9%
Mořan zlatavý	84 607	6%
Kapr obecný	66 288	5%
Japonská kobercová škeble	63 844	5%
Mořčák evropský	57 878	4%
Tuňák obecný	14 419	1%

Pramen: http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/publications/pcp_cs.pdf

Prioritní osa III. – Opatření společného zájmu

Další prioritní osu ERF tvoří opatření týkající se ochrany a rozvoje vodních živočichů a rostlin, přístavů, míst vykládky apod. Tedy činností, které nejsou obvykle podporovány soukromým sektorem, a je zde spolufinancování projektů z veřejných fondů zcela nepostradatelné.

Prioritní osa IV. – Udržitelný rozvoj rybolovných oblastí

Cílem této prioritní osy je snížit hospodářskou závislost subjektů zabývajících se rybolovem na úlovcích. Jedná se tedy o posílení konkurenceschopnosti pobřežních společenství a společenství působících v blízkosti jezer a rybníků, které mají vysokou úroveň zaměstnanosti, a případný dlouhodobější pokles rybolovných objemů by mohl mít fatální následky na rozvoj těchto oblastí.

Konkrétně se jedná o projekty, které mají za úkol zajistit dostatečné zhodnocení produktů rybolovu, rozvinout infrastrukturu cestovního ruchu a služeb či pečovat o ochranu životního prostředí.

FARNET⁶¹

Sít' FARNET představuje sdružení odborníků, pracovníků veřejné správy a občanů z různých míst EU, kteří se zabývají plánováním co možná nejefektivnějšího využívání finančních prostředků z této čtvrté prioritní osy ERF.

Financování v rámci prioritní osy se řídí principem subsidiarity, na základě čehož o využívání finančních prostředků rozhodují výhradně místní organizace a to podle specifických lokálních potřeb. Tyto místní skupiny nazývané zkratkou FLAG⁶² si poté prostřednictvím sítě FRANET mohou vyměňovat znalosti a zkušenosti nabyté v různých částech Evropy.

Prioritní osa V. – Technická pomoc

Tato poslední prioritní osa ERF zahrnuje nejrůznější studie, zprávy, informační činnosti a další opatření související s prováděním operačních programů.

⁶¹ Sít' evropských rybářských lovišť

⁶² Místní akční skupiny v oblasti rybolovu

Tab. 5-5 – Čerpání finančních prostředků členských států z ERF

	Osa 1	Osa 2	Osa 3	Osa 4	Osa 5	Celkem podle zemí	% podle zemí
BE	7 562	5 000	9 488	2 900	1 312	26 262	0,61 %
BG	8 001	36 004	20 002	12 001	4 000	80 010	1,86 %
CZ	0	11 927	13 824	0	1 355	27 107	0,63 %
DK	40 365	37 650	36 515	12 461	6 684	133 675	3,11 %
DE	8 145	57 560	68 688	19 438	2 034	155 865	3,62 %
EE	15 265	24 584	21 210	19 282	4 228	84 568	1,96 %
IE	34 766	0	6 000	1 501	0	42 267	0,98 %
EL	77 272	59 690	32 320	33 300	5 250	207 832	4,83 %
ES	442 907	322 048	298 756	49 212	18 967	1 131 891	26,29 %
FR	59 621	63 029	85 049	5 700	2 653	216 053	5,02 %
IT	161 250	106 086	106 086	16 974	33 947	424 343	9,86 %
CY	2 200	3 250	12 924	1 000	350	19 724	0,46 %
LT	13 668	22 431	9 249	6 694	2 672	54 713	1,27 %
LV	20 861	46 129	24 153	28 911	4 961	125 016	2,90 %
HU	0	24 164	8 944	0	1 743	34 851	0,81 %
MT	2 175	1 760	4 095	0	342	8 372	0,19 %
NL	16 913	7 379	16 903	4 987	2 395	48 578	1,13 %
AT	0	5 164	50	0	45	5 259	0,12 %
PL	168 841	146 819	146 819	234 910	36 705	734 093	17,05 %
PT	62 865	74 187	83 408	17 403	8 622	246 485	5,73 %
RO	9 975	105 000	30 000	75 000	10 739	230 714	5,36 %
SI	2 164	7 141	7 574	2 164	2 597	21 640	0,50 %
SK	0	10 468	2 536	0	684	13 689	0,32 %
FI	3 445	16 990	14 784	3 606	624	39 449	0,92 %
SE	13 666	10 933	19 133	8 200	2 733	54 665	1,27 %
UK	39 635	33 590	49 621	11 598	3 384	137 828	3,20 %
Ile os	1 211 563	1 238 983	1 128 133	567 242	159 028	4 304 949	
nv %	28,14 %	28,78 %	26,21 %	13,18 %	3,69 %	100,00 %	100,00 %

Pramen: http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/publications/pcp_cs.pdf

5.3.3 Reforma Společné rybářské politiky

I přes dlouholeté úsilí zůstává velkým problémem Společné rybářské politiky nadměrná kapacita loďstev, které jsou v konfrontaci s dostupnými rybolovnými zdroji stále ve velké přesile, což způsobuje nízké ekonomické výkony a zejména nadměrné využívání rybolovných zdrojů.

Evropská komise proto připravuje rozsáhlou reformu SRP, která se bude snažit tento palčivý problém vyřešit. Nástin připravované reformy byl již zveřejněn v Zelené knize, ve které došlo k bilanci současné Společné rybářské politiky a definování základních nedostatků, které je nutno v budoucích letech vyřešit.

5.4 Nástroj předvstupní pomoci

Jedním z dalších finančních nástrojů Evropské unie pro zlepšování kvality života na evropském kontinentu je Nástroj předvstupní pomoci (IPA), který vznikl na počátku současného programovacího období 2007 - 2013 sloučením předchozích finančních nástrojů a programů, mezi které patřil PHARE, PHARE CBC, ISPA, SAPARD a CARDS.

Specifikem tohoto finančního nástroje je fakt, že finanční prostředky, kterými disponuje, nejsou přerozděleny do jednotlivých členských států EU, avšak putují do kandidátských zemí a potenciálně kandidátských zemí EU.⁶³ Tedy zemí, které o vstup do EU teprve usilují, či v budoucnu usilovat budou.

Obr. 5-2 – Hranice Evropské unie

Pramen: http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/index_cs.htm

Finanční prostředky z tohoto finančního nástroje podporují politické, ekonomické a institucionální reformy, kterými musí projít každá kandidátská země, před jejím vstupem do struktur Evropské unie.

V současném programovacím období 2007 – 2013 může být prostřednictvím tohoto nástroje přerozděleno celkem 11,5 miliard EUR

⁶³ Mezi kandidátské země spadají v současném programovacím období Chorvatsko, Turecko a Makedonie a mezi potenciálně kandidátské země Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hory, Srbsko a Kosovo.

Reformy nutné pro vstup kandidátské země do EU však nelze chápat jen jako jakýsi nezbytný byrokratický proces nutný pro hladké začlenění země do struktur EU ale jako předstupeň regionálního rozvoje, kterým bude kandidátská země procházet po svém vstupu do Evropské unie.

Tak například provedení politických reforem znamená mimo vybudování potřebných institucí též posílení právního státu, prosazování lidských práv, ochranu menšin či rozvoj občanské společnosti. Ekonomické reformy zase vedou k ekonomickému růstu a zlepšení pracovních příležitostí, díky čemuž se kandidátská země dokáže po svém vstupu do EU lépe vypořádat s konkurenčními tlaky a tržními silami uvnitř Evropské unie.

5.4.1 Priority Nástroje předvstupní pomoci

Prioritní osa I. – Pomoc při transformaci a budování institucí

Tato finanční subvence slouží pro vybudování institucí, které bude kandidátská země potřebovat po svém vstupu do EU a spadá pod pravomoc Generálního ředitelství pro rozšíření, které také odpovídá za celkovou koordinaci tohoto nástroje.

Prioritní osa II. – Přeshranční spolupráce

Jedná se o podporu přeshranční spolupráce mezi kandidátskými zeměmi a potencionálními kandidátskými zeměmi navzájem a mezi nimi a členskými státy EU. Za realizaci této podporu odpovídá společně Generální ředitelství pro rozšíření a Generální ředitelství pro regionální politiku.

Prioritní osa III. – Regionální rozvoj

Tato podpora představuje rozvoj dopravy, životního prostředí a hospodářství uvnitř kandidátské země a souvisí tedy s činností ERDF.

Prioritní osa IV. – Rozvoj lidských zdrojů

Jedná se o posilování lidského kapitálu a boj proti jakýmkoli formám vyloučení ze společnosti. Tedy podobná podpora, která putuje členskými zeměmi EU z Evropského

sociálního fondu. Tuto prioritu řídí Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti.

5.5 Fond solidarity

Fond solidarity (EUSF) zajišťuje finanční podporu regionům EU a kandidátským zemím postiženým přírodními katastrofami.

Tento další z reprezentantů principu solidarity na území Evropské unie vznikl jako reakce na katastrofální povodně, které zasáhly střední Evropu v roce 2002. Od tohoto roku fond profinancoval záchranné práce již u 45 přírodních katastrof v celkové částce 2,4 miliardy EUR,⁶⁴ mezi které patřily povodně, lesní požáry, zemětřesení, bouře či období katastrofálního sucha.

Účelem fondu však není spolufinancovat veškeré náklady způsobené přírodními katastrofami, ale pouze nepojistitelné škody, jejichž výčet je uveden v další části textu.⁶⁵ EUSF tak nefinancuje dlouhodobé projekty jako rozsáhlé rekonstrukce, obnovu hospodářství či preventivní opatření. Tyto projekty však lze spolufinancovat ze Strukturálních fondů či Evropského zemědělského fondu pro podporu venkova, takže i zde se regionům podpory z fondů EU dostane.

5.5.1 Priority Fondu solidarity

Fond doplňuje prostředky členských států a pokrývá část jejich výdajů při těchto nezbytných záchranných pracích:

⁶⁴ Ročně lze z fondu vyčerpat maximálně 1 miliardu EUR.

⁶⁵ Podmínkou finanční podpory z Fondu solidarity je, že přímá škoda způsobená přírodní pohromou přesáhne 3 miliardy EUR nebo 0,6% HNP dané země.

Prioritní osa I.

Okamžitá obnova zničené infrastruktury a provozů v energetickém, vodárenském, kanalizačním a telekomunikačním sektoru či v dopravě, vzdělávání a zdravotnictví

Prioritní osa II.

Poskytování dočasného ubytování a zajištění služeb k pokrytí okamžitých potřeb postiženého obyvatelstva.

Prioritní osa III.

Okamžitě zajištění preventivní infrastruktury a přijetí opatření k ochraně kulturního dědictví.

Prioritní osa IV.

Vyčistění oblastí zasažených katastrofou včetně přírodních oblastí

5.5.2 Přírodní katastrofa v Itálii

V dubnu roku 2009 postihlo italský region Abruzzo katastrofální zemětřesení o síle 5,5 stupně Richterovy škály. Zemětřesení si vyžádalo životy 300 lidí a do značné míry poničilo základní infrastrukturu, soukromá obydlí, veřejné budovy, podniky a v neposlední řadě též historické památky regionu mimořádné hodnoty.

Celkový odhad škod způsobených zemětřesením dosáhl výše 10,2 miliard EUR a z Fondu solidarity byla regionu poskytnuta finanční podpora ve výši 493,8 milionů EUR. Tyto finanční prostředky byly poté využity pro výstavbu dočasných ubytovacích jednotek a škol.

Zemětřesení, které v roce 2009 postihlo italský region Abruzzo, bylo také největší přírodní katastrofou, v jejíž souvislosti byla poskytnuta z Fondu solidarity finanční podpora.

5.6 Komunitární programy

Komunitární programy představují finanční nástroj Evropské unie, který je financován přímo z rozpočtu EU a je dostupný všem členům EU a přidruženým státům.

Komunitární programy představují doplňkový finanční nástroj EU pro případ, že konkrétní projekty nejsou způsobilé pro čerpání finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU. Úkolem těchto programů je prohloubit spolupráci mezi členy EU a přidruženými státy podporou projektů z oblastí dopravy, životního prostředí, vzdělávání, energetiky apod.

Mezi základní princip komunitárních programů patří volná soutěž, která je garantována tím, že finanční prostředky komunitárních programů jsou stanoveny jasnou výší pro konkrétní oblast zájmů, jako například životní prostředí či vzdělávání. Do volné soutěže o tuto dotaci se poté mohou přihlásit kterékoli subjekty EU a v některých případech i mimo Unii.

Finanční prostředky z komunitárních programů jsou tak určeny přímo konkrétním projektům, nikoli jednotlivým regionům jako tomu je u Strukturálních fondů. Na dotaci tak mají nárok i projekty realizované v regionech, které nesplňují kritéria pro možnost čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů.

Na rozdíl od operačních programů financovaných ze Strukturálních fondů jsou komunitární programy plně v kompetenci Evropské komise, která je vypisuje a zároveň posuzuje kvalitu konkrétních projektů. Dalším rozdílem oproti OP je také fakt, že v případě operačních programů jsou žadatelé z jedné členské země, avšak projekty v rámci komunitárních programů mohou zahrnovat subjekty z více členských zemí. Projekty úspěšných žadatelů tak musí v případě komunitárních programů obstát v mezinárodní konkurenci, zatímco v případě operačních programů mezi sebou soutěží pouze subjekty z dané členské země.

5.6.1 Priority komunitárních programů

Z komunitárních programů jsou financovány projekty v oblastech dopravy, životního prostředí, vzdělávání, výzkumu a vývoje, energetiky, podnikání sociální politiky či ochrany spotřebitele.

5.6.2 Konkrétní komunitární programy

Celoživotní učení

Programem Celoživotní učení je podporována spolupráce a mobilita mezi vzdělávacími systémy. Patří sem podprogramy Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci a Grundtvig.

Media 2007

Media 2007 představují podporu evropského filmového průmyslu a propagace evropského filmu ve světě.

Galileo

U programu Galileo se jedná o finanční grant pro vytvoření a provoz globálního družicového navigačního systému.

Marco Polo II

Tento program je zaměřený na omezení dopravních zácep či zlepšování fungování nákladní dopravy z hlediska dopadů na životní prostředí.

Mezi další významné komunitární programy patří Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace, Kultura 2007, Transevropské sítě (TEN), LIFE+, HEALTH+, Progress, zdraví a ochranu spotřebitele či Evropa pro občany.

5.7 Iniciativy Společenství

V novém programovacím období 2007 – 2013 byly pro efektivnější realizaci Regionální a strukturální politiky EU vyhlášeny mimo působnost fondů EU též tři Iniciativy

regionální politiky. Tyto iniciativy Společenství nefungují na principu poskytování dotací, ale formou bezplatných expertních konzultací, což je další z podob podpory evropského regionálního rozvoje. Konkrétně jde o Iniciativu Jaspers, Jeremie a Jessicu.

5.7.1 Iniciativa Jaspers

Iniciativa Jaspers představuje společný projekt Evropské komise, Evropské investiční banky a Evropské banky pro obnovu a rozvoj, jehož účelem je poskytovat bezplatnou pomoc členským státům formou expertních konzultací při přípravě velkých a náročných projektů⁶⁶ spolufinancovaných z fondů EU.

U iniciativy Jaspers tedy nejde o klasickou dotaci ale o bezplatnou pomoc národním orgánům a konečným příjemcům při přípravě konkrétních projektových žádostí, které jsou předkládány Evropské komisi. Iniciativa pak má za cíl zvýšit množství, kvalitu a především rychlost zpracovávání projektů předkládaných ke schválení, což je další nepřímý nástroj ke konvergenci regionů EU.

Iniciativa je vykonávána celkem 50 experty z oblastí technické, ekonomické a finanční analýzy v rámci EIB. Celá řada z těchto expertů se poté při přípravě velkých a náročných projektů angažuje přímo v regionu, kde se daný projekt realizuje.

5.7.2 Iniciativa Jeremie

Další iniciativou vyhlášenou pro právě probíhající programovací období je iniciativa Jeremie, která se uplatňuje v rámci spolupráce Evropské komise, Evropské investiční banky a Evropským investičním fondem.

⁶⁶ Klíčovými oblastmi působnosti iniciativy jsou projekty zaměřené na životní prostředí, jejichž finanční náročnost přesáhne 25 milionů EUR a projekty v oblasti Trans-evropské dopravní sítě s náklady přesahujícími 50 milionů EUR.

Účelem iniciativy Jeremie je podpořit jednoduší přístup k financím malým a středním firmám v regionech členských států. Tento snadnější přístup ke kapitálu poté stimuluje firmy k růstu a vytváření nových pracovních míst.

Zkušenosti z předchozích programovacích období ukázaly, že to jsou právě malé a střední firmy, které se potýkají s mnohdy velmi složitými byrokratickými problémy ve snaze podpořit svůj firemní kapitál externími zdroji. A právě Iniciativa Jeremie by měla napomoci tyto těžkosti překonat.

5.7.3 Iniciativa Jessica

U Iniciativy Jessica⁶⁷ se jedná o společný projekt Evropské komise, EIB a Rady Evropské rozvojové banky.

Smyslem této iniciativy je poskytovat různorodé varianty řešení projektů zaměřených na udržitelný rozvoj městských oblastí členských států EU formou kombinace dotací a úvěrů.

Jedná se tedy o poskytování bezplatných expertních konzultací nad způsoby financování konkrétně zaměřených projektů formou PPP projektů, které se vyznačují dlouhodobou návratností.⁶⁸

Zkušenost Evropské investiční banky z regenerací městských aglomerací a tedy i její přínos v rámci přípravy a financování projektů rozvoje měst v celé Evropě je reprezentována úvěry ve výši 30 miliardami EUR, které EIB v posledních 5 letech poskytla na projekty městské dopravy a obnovy měst.

⁶⁷ Název této iniciativy vznikl z počátečních písmen iniciativy Joint European Support Sustainable Investment in City Areas, což je v překladu Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí, což také vystihuje poslání Iniciativy Jessica.

⁶⁸ PPP projekty představují partnerství veřejného a soukromého sektoru při realizaci a provozu veřejných projektů.

6 PROJEKTOVÉ ŽÁDOSTI O DOTAČNÍ PODPORU V RÁMCI CÍLE EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE

Jedním z hlavních cílů této diplomové práce je představení postupu žádosti o finanční podporu projektu zaměřené na regionální rozvoj v rámci konkrétního programového cíle a v rámci něj vyhlášeného operačního programu. V této kapitole práce tedy bude takováto dotační žádost představena a to v rámci programového Cíl 3 – Evropská územní spolupráce a v rámci ní vyhlášeného operačního programu Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko.

6.1 Cíl Evropská územní spolupráce

Evropská územní spolupráce je jedním z cílů Regionální a strukturální politiky EU vyhlášených pro právě probíhající programovací období 2007 – 2013. Tématem tohoto třetího cíle společné regionální politiky je posilování příhraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce prostřednictvím společných místních a regionální iniciativ. Zaměření operačních programů (OP) vyhlášených v rámci tohoto cíle volně navazuje na Iniciativu Společenství INTERREG, jejíž působnost byla ukončena se závěrem předchozího programovacího období 2000 – 2006.

Operační programy

Operační program představuje základní strategický dokument, který zpracovávají členské státy Evropské unie v rámci stahy čerpat finanční dotace ze Strukturálních fondů EU na realizaci projektů zaměřených na regionální rozvoj ve své zemi. V OPjsou tak detailně popsány všechny cíle a priority, které chce členská země v aktuálním programovacím období dosáhnout.

V České republice bylo v právě probíhajícím programovacím období 2007 – 2013 vyhlášeno celkem 26 operačních programů, které jsou rozděleny do tří

základních cílů. Pod Cíl Konvergence spadá sedm regionální operačních programů s celkovou přidělenou částkou 4,66 miliard EUR a osm tematických operačních programů s přidělenou částkou 21,23 miliard EUR. V rámci Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost byly vyhlášeny dva operační programy s přidělenou částkou 0,42 miliard EUR. Pod poslední cíl současného programovacího období Evropská územní spolupráce spadá devět operačních programů s celkovou přidělenou částkou ve výši 0,39 miliard EUR.⁶⁹

V České republice jsou v současném programovacím v rámci Cíle Evropská územní spolupráce vyhlášeny tyto operační programy:

- OP Přeshraniční spolupráce.
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko.
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko.
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko.
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko.
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko.
- OP Nadnárodní spolupráce Střední Evropa.
- OP Mezuregionální spolupráce.
- OP ESPON 2013.

6.2 OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko

Po úvodním představení celistvého cíle Evropská územní spolupráce se budeme dále zabývat už pouze jedním z konkrétních operačních programů vyhlášených v rámci tohoto cíle, a to OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko.

⁶⁹ V tomto kontextu je důležité zdůraznit, že finanční prostředky vyčleněné ze Strukturálních fondů na operační programy vyhlášené v České republice, projektům žádajících o dotaci automaticky nenáleží a mohou být čerpány pouze v případě, že konkrétní projekt splní mnohdy velmi složité technické a legislativní aspekty žádosti o finanční dotaci z fondů EU.

Pro tento operační program byl Evropskou komisí schválen pro současné programovací období rozpočet ve výši 92,7 milionů EUR, který se dále dělí do tří prioritních cílů tohoto operačního programu, přičemž finanční prostředky pocházejí výhradně z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Tab. 6-1 – Finanční alokace OP podle jednotlivých roků

Finančné alokácie podľa jednotlivých rokov (v EUR)				
Rok		Financovanie z SF (ERDF)	Fond súdržnosti	Celkom
		(1)	(2)	(3)=(1)+(2)
2007	V regiónoch bez prechodnej podpory	12 417 530	0	12 417 530
Celkom za rok 2007		12 417 530	0	12 417 530
2008	V regiónoch bez prechodnej podpory	12 611 026	0	12 611 026
Celkom za rok 2008		12 611 026	0	12 611 026
2009	V regiónoch bez prechodnej podpory	12 892 636	0	12 892 636
Celkom za rok 2009		12 892 636	0	12 892 636
2010	V regiónoch bez prechodnej podpory	13 216 552	0	13 216 552
Celkom za rok 2010		13 216 552	0	13 216 552
2011	V regiónoch bez prechodnej podpory	13 548 264	0	13 548 264
Celkom za rok 2011		13 548 264	0	13 548 264
2012	V regiónoch bez prechodnej podpory	13 865 048	0	13 865 048
Celkom za rok 2012		13 865 048	0	13 865 048
2013	V regiónoch bez prechodnej podpory	14 189 085	0	14 189 085
Celkom za rok 2013		14 189 085	0	14 189 085
Celkom v regiónoch bez prechodnej podpory (2007-13)		92 740 141	0	92 740 141
Celkový súčet za 2007-13		92 740 141	0	92 740 141

Pramen: <http://www.sk-cz.eu/cs/aktuality>

Mezi hlavní cíle operačního programu Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko patří podpora společensko-kulturního a hospodářského rozvoje tohoto příhraničního území a dále územní dostupnost a ochrana životního prostředí území.⁷⁰

⁷⁰V samé podstatě jde však vždy o projekty menšího charakteru na lokální či místní úrovni v příhraničních oblastech a aktivity menšího rozsahu, které přispívají k naplnění celkového cíle tohoto operačního programu.

Žádost o dotaci v rámci operačního programu mohou předkládat veřejnoprávní a neziskové subjekty, mezi které patří obce či sdružení obcí, samosprávné kraje, organizace řízení nebo založení státem, samosprávním celkem nebo obcí, nestatní neziskové organizace, školy či hospodářské či agrární komory.

Řídícím orgánem operačního programu je na straně České republiky Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a na straně Slovenska Ministerstvo výstavby a regionálního rozvoje SR.

6.2.1 Prioritní osy OP operačního programu

Prioritní osa I – Podpora společensko-kulturního a hospodářského rozvoje příhraničních regionů	
Oblast podpory I.1	Kulturní rozvoj a zachovávání tradic
Oblast podpory I.2	Spolupráce a cestování
Oblast podpory I.3	Spolupráce, trh práce a zaměstnanost
Oblast podpory I.4	Rozvoj podnikatelského a inovačního prostředí
Oblast podpory I.5	Rozvoj cestování turizmu
Oblast podpory I.6	Fond mikroprojektů
Prioritní osa II – Rozvoj dostupnosti příhraničního území a životního prostředí	
Oblast podpory II.1	Rozvoj dopravní infrastruktury a dostupnosti pohraničí
Oblast podpory II.2	Ochrana životního prostředí a rozvoj krajiny
Oblast podpory II.3	Zlepšování informační a komunikační dostupnosti příhraničí
Prioritní osa III – Technická pomoc	

Pro současně programovací období bylo Evropským fondem pro regionální rozvoj z celkových 92,7 milionů EUR náležících OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko vyčleněno pro první prioritní osu 50,1 milionů EUR, pro druhou prioritní osu 37,1 milionů EUR a pro třetí prioritní osu 5,6 milionů EUR.

6.2.2 Způsobilé regiony operačního programu

Dotační území Česko – Slovenského pohraničí je definováno v Programovacím dokumentu a představuje oblast působnosti projektů, které žádají o finanční podporu z OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko. Zde je nutno zdůraznit, že Lead partner⁷¹ či ostatní projektoví partneři nemusí mít nutně sídlo v těchto způsobilých regionech, avšak jimi realizované projekty musí přispět k trvale udržitelnému rozvoji právě tohoto společného pohraničí.

Obr. 6-1 – Působnost OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko

Pramen: http://www.cil3.cz/preshranicni_spoluprace_cr_slovensko.htm

Mezi česko-slovenské regiony, které jsou způsobilé pro čerpání dotací prostřednictvím operačního programu Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko patří na straně České republiky Jihomoravský, Zlínský a Moravskoslezský kraj a na straně Slovenska Trnavský, Trenčinský a Žilinský kraj.

⁷¹ Termín Lead partner bude podrobněji rozebrán na dalších stranách práce.

6.2.3 Právní rámec operačního programu

Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko vychází z těchto právních rámců EU:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1082/2006 o Evropské územní spolupráci.
- Nařízení Rady č. 1083/2006, kterým se ustanovují všeobecné ustanovení o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti.

6.2.4 Financování operačního programu

Projekty realizované v rámci operačního programu přeshraniční spolupráce jsou spolufinancované z dotačních prostředků z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a ze státních rozpočtů České republiky a Slovenska, přičemž minimální výše dotace z ERDF musí činit 22 500 EUR.

V případě, že náklady projektu neumožňují žádat o dotaci dosahující této výše, může být využit takzvaný Fond malých projektů, což je specifický nástroj na podporu projektů, které nedosahují limitní výše 22 500 EUR. Tyto rozpočtově malé projekty podporují výměnu informací, komunikaci a spolupráci mezi občany, sdruženími a úřady ve společném dotačním území, což posiluje vnímání životního prostoru, ve kterém občané této příhraniční oblasti žijí a možnosti jejího rozvoje, právě prostřednictvím regionální politiky.

Z pohledu procentuálního vyjádření dotační podpory je maximální výše dotace z ERDF ve výši 85 % celkových nákladů realizovaného projektu. Míra spolufinancování projektů ze státních rozpočtů je na Slovensku v maximální výši 15 % nákladů projektu

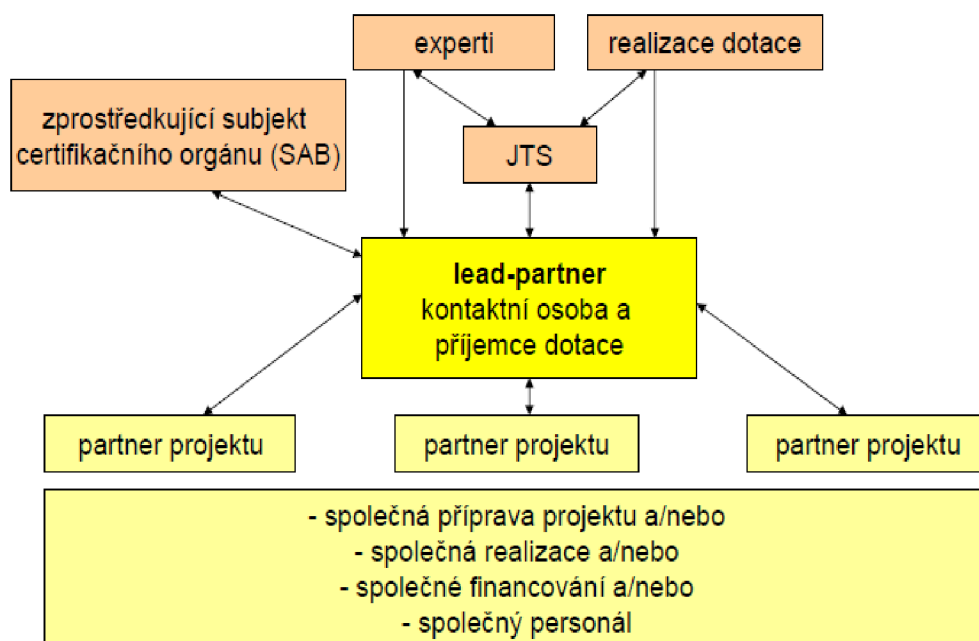
a u České republiky 5 % nákladů projektu.⁷² V případě spolufinancování projektu i ze soukromých zdrojů je minimální výše této finanční podpory u slovenských soukromých subjektů 5 % nákladů projektu a u subjektů z České republiky 10 % nákladů projektu.

6.2.5 Lead partner

Lead partner je jeden z projektových partnerů, který nese hlavní odpovědnosti za úkoly spojené s realizací projektů realizovaných v rámci operačního programu. Je vždy na partnerech projektu, koho zvolí za Lead partnera, avšak měl by to být takový z partnerů projektu, který zvládne vysoké nároky na management projektu.

Hlavním smyslem principu vedoucího partnera projektu je prokazatelné zvýšení stupně přeshraniční spolupráce.

Graf 6-1 – Princip Lead partnera

Pramen: <http://www.sk-cz.eu/cs/aktuality>

⁷²Existuje však výjimka, kdy u projektů spolufinancovaných z rozpočtové kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj ČR může tato finanční podpora konkrétního projektu dosáhnout až 15 % jeho nákladů.

Úkoly Lead partnera:

- 1) Příprava projektové záměru se všemi partnery projektu.
- 2) Uzavření smlouvy o partnerství se všemi partnery projektu.
- 3) Podání žádosti a podkladů pro získání dotace.
- 4) Sledování realizace projektu na obou stranách hranice.
- 5) Vyúčtování a reporting příslušnému certifikačnímu orgánu.
- 6) Postoupení dotačních prostředků partnerům projektu.
- 7) Záruka řádné použití dotačních prostředků.

Smlouva o partnerství s vymezením Lead partnera jako nezbytný podklad pro podání projektové žádosti o finanční podporu musí být zhotovena společně se všemi partnery.

6.3 Implementace OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko

6.3.1 Organizační struktura operačního programu

V souladu s článkem 14 Nařízení o ERDF je pro řízení a realizování OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko zformována společná organizační struktura, která je vytvořena v rámci již existujících institucí v ČR a Slovensku.

6.3.1.1 Řídící orgán

Řídící orgán (ŘO) je nejdůležitějším subjektem v rámci OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko, protože zodpovídá za výběr projektů, které musí být plně v souladu s procedurami a pravidly přijatými v rámci OP.

Česká republika a Slovensko se dohodly, že funkci tohoto Řídícího orgánu bude vykonávat Ministerstvo výstavby a regionálního rozvoje SR.⁷³

Řídící orgán je zodpovědný za:

- 1) Zabezpečení výběru projektů v plném souladu se schválenými procedurami a pravidly pro čerpání dotací z fondu ERDF na tento OP.
- 2) Vykonává kontrolu souladu poskytovaných dotací s legislativou EU a právními předpisy ČR s SR.
- 3) Zabezpečuje hodnocení OP.
- 4) Evidenci opatření, které byly přijaty na základě zjištění projektových chyb.
- 5) Zabezpečuje informovanost veřejnosti o OP.

6.3.1.2 Společný technická sekretariát

Společný technický sekretariát (STS), který je zřízen v Bratislavě v rámci Řídícího orgánu Ministerstva výstavby a regionálního rozvoje SR slouží k přijímání oficiálních žádostí o finanční podporu v rámci OP.

Společný technický sekretariát je zodpovědný za:

- 1) Konzultace s projektovými žadateli.
- 2) Přijímání oficiálních žádostí o podporu a jejich registrace do IS.
- 3) Kontrolu formálních náležitostí žádostí o dotaci.
- 4) Kontrolu oprávněnosti žádostí o dotaci.
- 5) Hodnocení žádostí o dotaci.⁷⁴

⁷³ Při koordinaci dotačních aktivit tohoto operačního programu na území České republiky pomáhá Řídícímu orgánu sídlícímu na Slovensko Národní orgán, který vznikl v rámci Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

⁷⁴ V rámci snahy o dosažení vyšší kvality dotačního projektu, dochází k požádání o odborné stanovisko konkrétních regionálních koordinátorů.

- 6) Přípravu smluv o poskytování finančních dotací s Lead partnerem konkrétního projektu.

6.3.1.3 Společný certifikační orgán

Společný certifikační orgán (SCO), jehož funkci plní v rámci domluvy české a slovenské strany Ministerstvo finanční SR, zajišťuje sestavení a zaslání žádostí o předběžné platby a závěrečnou platbu do Evropské komise a pozdější příjem těchto dotačních plateb na speciálně vytvořený účet, před jejich odesláním Lead partnerům konkrétního dotačního projektu.

Společný certifikační orgán je zodpovědný za:

- 1) Sestavení a zaslání žádosti o předběžné platby a závěrečnou platbu do Evropské komise, konkrétně Generálního ředitelství pro regionální politiku, do jehož kompetence spadá ERDF, poskytoval dotací pro tento operační program.
- 2) Přijímá přidělené finanční prostředky z ERDF na mimorozpočtový účet MF SR.
- 3) Převádí tyto finanční prostředky Lead partnerům konkrétních projektů.
- 4) Vydává certifikační ověření všech finančních toků během procedury poskytování dotace.

6.3.1.4 Info bod

Info bod, který je zřízen v Brně, poskytuje konzultace a předběžnou kontrolu formálních náležitostí dotačních projektů v rámci tohoto operačního programu. Info bod funguje v přímé součinnosti s STS.

Info bod je zodpovědný za:

- 1) Poskytování konzultací projektovým žadatelům.

- 2) Příjem projektových žádostí a jejich evidenci.
- 3) Kontrolu formálních náležitostí evidovaných projektů před jejich oficiální registrací na STS.

6.4 Postup projektové žádosti o finanční podporu ze Strukturálních fondů EU

6.4.1 Předložení projektové žádosti

Žádost o finanční dotaci jako formu spolufinancování projektu se předkládá Společnému technickému sekretariátu. Kromě STS mohou žadatelé o finanční podporu využít též Info bod zřízený v Brně. Takto předložené projekty musí respektovat princip Lead partnera.

6.4.2 Kontrola projektové žádosti

Poté co STS či Info bod přijme projektovou žádost, je tato žádost zaevidována a dojde ke kontrole všech formálních náležitostí a oprávněnosti projektu,⁷⁵ což musí každá žádost splnit. U projektových žádostí, které jsou předloženy na Info bodě a splní všechny formální aspekty, dojde k jejich zapečetění a odeslání do STS, kde ke kontrole jejich oprávněnosti a oficiální registrace. V případě, že konkrétní projekt nesplní některé z formálních kritérií či kritérium oprávněnosti, je projektový žadatel vyzván k doplnění chybějících náležitostí a to například pomocí elektronické pošty.

6.4.3 Postup a kritéria výběru projektových žádostí

Poté co dojde ke kontrole a naplnění všech formálních kritérií a kritéria oprávněnosti, jsou projektové žádosti posuzovány podle obsahových kritérií. Hodnocení obsahových kritérií je plně v kompetenci Společného technického sekretariátu, který za něj též nese

⁷⁵ Zjišťuje se, zda daný projekt naplní cíle operačního programu a prioritní osy, v rámci které o finanční podporu žádá.

plnou zodpovědnost. Na hodnocení se podílí i regionální koordinátor, který je k hodnocení přizván a jeho doporučení slouží jako podklad k celkovému hodnocení projektové žádosti.

6.4.4 Obsahové hodnocení projektové žádosti

- **Posouzení kvality zpracovaného projektu, finanční a řídicí kapacity a udržitelnost projektu s ohledem na národní legislativu**

Hodnocení projektové žádosti je v této fázi zaměřeno na cíle a přínos projektu, způsob jeho zpracování, oprávněnost a efektivitu nákladů a udržitelnost projektu. Hodnocení provádí regionální koordinátor na straně Lead partnera a regionální koordinátor na straně hlavního přeshraničního partnera.

Vlastní hodnocení probíhá tím způsobem, že je sestaveno celkem 12 hodnotících kritérií, přičemž každému kritériu náleží rozpětí bodů 0 – 3.⁷⁶ První 8 kritérií hodnotí dle jejich naplnění projektem jak regionální koordinátor za Lead partnera tak regionální koordinátor za hlavního přeshraničního partnera. Zbylé čtyři kritérií poté hodnotí již pouze regionální koordinátor za Lead partnera.

Tab. 6-2 – Hodnotící tabulka

Kategorie	Počet bodov dosiahnutých pri hodnotení kvalitatívnych kritérií	
	Hodnotenie na strane VP	Hodnotenie na strane HCP
A	37 – 31	25 – 21
B	30 – 21	20 – 15
C	20 – 0	14 – 0

Pramen: <http://www.sk-cz.eu/cs/aktuality>

Na základě dosaženého počtu bodů je poté dané projektové žádosti přidělené písmeno A, B nebo C.

⁷⁶ Výjimku tvoří kritérium č. 8, kterému lze přiřadit rozpětí bodů 0 – 4.

A = vysoká kvalita, silná řídicí schopnost a finanční kapacita a silná udržitelnost výsledků projektu.

B = střední kvalita, střední řídicí schopnost a finanční kapacita a střední udržitelnost výsledků projektu.

C = nízká kvalita, nízká řídicí schopnost a finanční kapacita a nízká udržitelnost výsledků projektu.

▪ **Posouzení přeshraničního dopadu a přeshraniční spolupráce**

V druhé fázi hodnocení projektové žádosti dochází k zjišťování, do jaké míry přispívá daný projekt k plnění prioritních cílů operačního programu v rámci, kterého žádá o finanční podporu. Podle Nařízení o ERDF (čl. 19) je nezbytný předpoklad realizace projektu v rámci operačního programu Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko naplnění minimálně dvou z následujících kritérií:

- 1) Společná příprava.
- 2) Společná realizace.
- 3) Společný personál.
- 4) Společní financování.

Pokud projektová žádost splní minimálně dvě z těchto kritérií, dochází k hodnocení přeshraničního dopadu. Zde jsou hodnotící kritéria čtyři a přiřazuje se jim bodová škála 0 – 5 bodů.

Tab. 6-3 – Hodnoticí tabulka

Kategória	Počet dosiahnutých bodov pri hodnotení kritérií cezhraničného dopadu
A	20 - 16
B	15 - 11
C	10 - 0

Pramen: <http://www.sk-cz.eu/cs/aktuality>

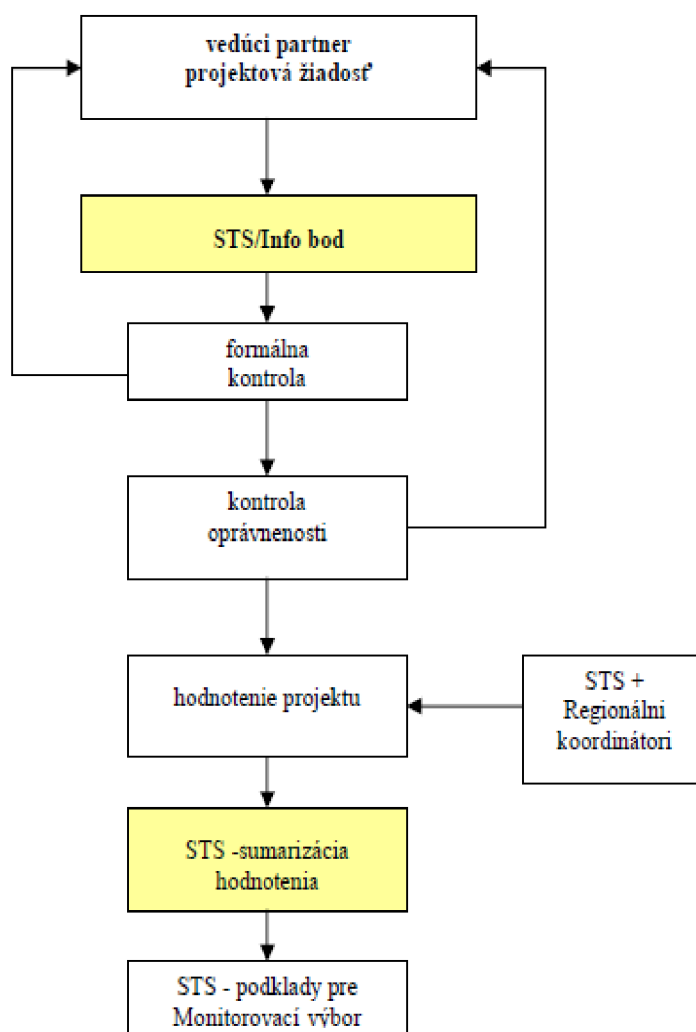
Na základě dosaženého počtu bodů je poté dané projektové žádosti přidělené písmeno A, B nebo C.

A = silný přeshraniční dopad.

B = střední přeshraniční dopad.

C = nízká přeshraniční dopad.

Graf 6-2 – Postup projektové žádosti o finanční dotaci

Pramen: <http://www.sk-cz.eu/cs/aktuality>

6.4.5 Hodnocení a příprava podkladů pro Společný monitorovací výbor

Poté co Společný technický sekretariát provedené obsahové hodnocení projektové žádosti, dojde k vypracování info listu, který tvoří sumarizaci hodnotícího procesu.

Tab. 6-4 – Sumarizace hodnotícího procesu

Hodnotenie	Hodnotiace subjekty	Výsledok hodnotenia projektu		
		max. počet bodov za jednotlivé fázy hodnotenia	max. počet bodov za celkové hodnotenie	podiel na celkovom hodnotení
1) Kvalita spracovania projektu, finančná a riadiaca kapacita a udržateľnosť projektov	RK (VP)	37	62	41%
2) Kvalita spracovania projektu, finančná a riadiaca kapacita a udržateľnosť projektov	RK (PP)	25		
3) Cezhraničný dopad	RK (VP)	20	60	40%
4) Cezhraničný dopad	RK (PP)	20		
5) Cezhraničný dopad	STS	20		
6) Cezhraničná spolupráca	STS	28	28	19%
Celkový max. počet bodov			150	100%

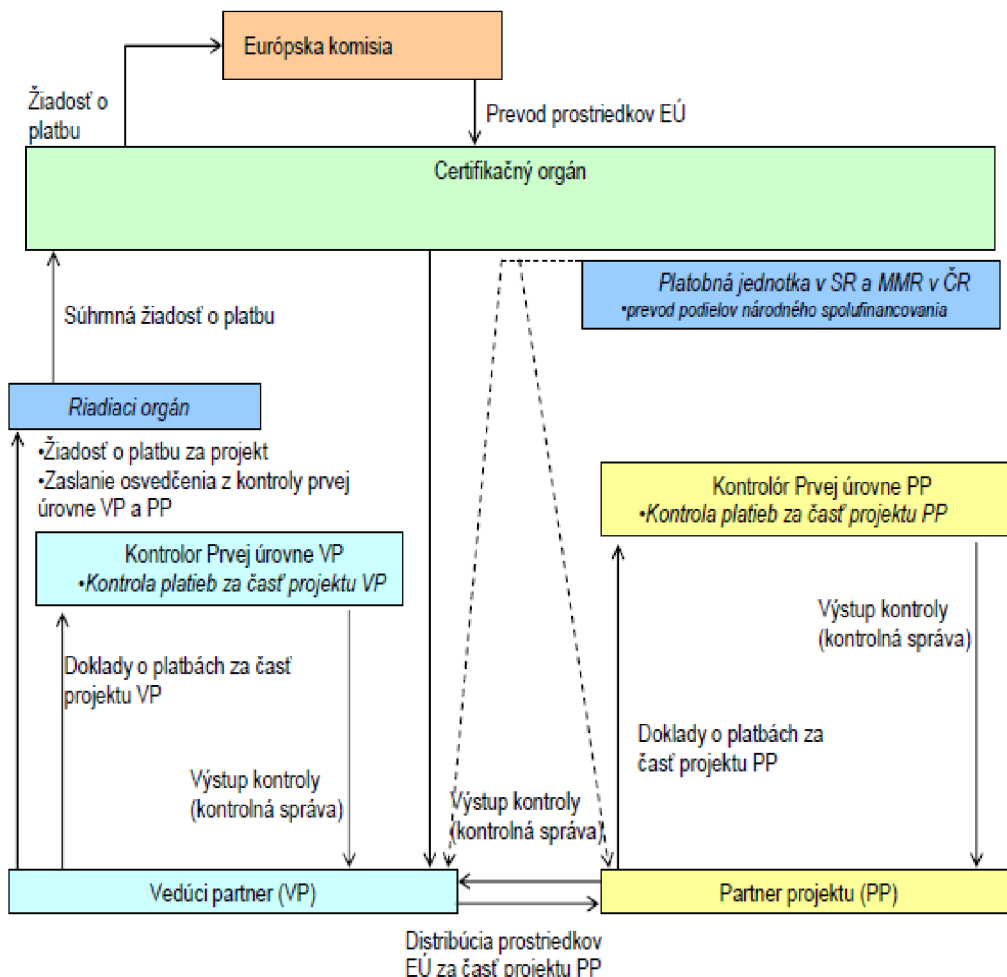
Pramen: <http://www.sk-cz.eu/cs/aktuality>

6.4.6 Rozhodnutí o přidělení finanční dotace

Rozhodnutí o přidělení či nepřidělení finanční dotace provádí Monitorovací výbor (MV). Na základě kladného rozhodnutí MV poté dochází Společným technickým sekretariátem k informování projektových žadatelů o úspěšnosti dotační žádosti a jsou vypracovány smlouvy o poskytnutí finanční dotace z ERDF. Smlouvy jsou podepsány Lead partnerem daného projektu a Řídícím orgánem.

6.5 Finanční toky projektové žádosti

Graf 6-3 – Finanční toky projektové žádosti

Pramen: <http://www.sk-cz.eu/cs/aktuality>

Pro žadatele o finanční dotaci v rámci OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko platí tyto zásady:

- Jeden z účastníků projektu je určen jako Lead partner projektu, čímž přebírá plnou odpovědnost za celou projektovou žádost.
- Převod finanční prostředků ERDF z mimorozpočtového účtu Ministerstva financí SR Lead partnerovi daného projektu zabezpečuje Certifikační orgán a to na základě skutečně vynaložených prostředků ze strany projektových partnerů.

Zde je tedy nutné zdůraznit, že veškeré finanční náklady realizovaného projektu jsou nejprve financovány čistě ze zdrojů projektových partnerů a až poté jsou „proplacena“ předem odsouhlasená výše dotační podpory danému projektu.

- V případě, že je daný projekt spolufinancován též ze státních rozpočtů ČR a SR, zabezpečuje takovéto profinancování projektových nákladů Platební jednotka MVRR SR a MMR ČR, přičemž finanční prostředky putují stejně jako dotační zdroje z ERDF přímo Lead partnerovi a ten je zodpovědný za jejich další převod dalším případných účastníků daného projektu.

6.6 Kontrola operačního programu

Všechny členské státy EU jsou v rámci realizace Regionální a strukturální politiky EU povinny vykonávat její finanční kontrolu podle čl. 60 b) Všeobecných nařízení, kdy dochází k ověřování vykonaných prací a poskytnutých služeb příjemců finanční dotace a ověřování souladu dotací poskytnutých projektovým žadatelům s národní legislativou a legislativou ES. Tuto kontrolní zodpovědnost dle čl. 60 b) Všeobecných nařízení má v rámci OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko na straně Slovenska MVRR SR jako Řídící orgán tohoto operačního programu a na straně České republiky Centrum pro regionální rozvoj ČR.

6.7 Monitorování a hodnocení operačního programu

Za monitorování a hodnocení operačního programu je zodpovědný Společný monitorovací výbor a Řídící orgán operačního programu. Podle Všeobecných nařízení má Řídící orgán povinnost odevzdávat Evropské komisi výroční zprávy a konečnou zprávu o realizaci operačního programu, které jsou sestaveny na základě informací Společného technického sekretariátu a po jejich kontrole a schválení Řídícím orgánem odeslány Evropské komisi.

7 POLYFUNKČNÍ CENTRUM SPORTOVNÍCH A VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT ZUBŘÍ

Po představení životního cyklu projektové žádosti o dotační podporu v rámci konkrétního operačního programu vyhlášeného v rámci jednoho z cílů Regionální a strukturální politiky EU je v této druhé kapitole praktické části diplomové práce představen zcela konkrétní projekt regionálního rozvoje, který byl spolufinancovaný z Fondu soudržnosti, tedy jednoho ze Strukturálních fondů EU. Konkrétně se jedná o vybudování polyfunkčního centra sportovních a volnočasových aktivit v katastrálním území obce Zubří.

Obr. 7-1 – Polyfunkční centrum sportovních a volnočasových aktivit Zubří

Pramen: <http://www.mesto-zubri.cz/>

7.1 Popis polyfunkčního centra

Polyfunkční centrum sportovních a volnočasových aktivit Zubří je sportovní areál, který byl vybudován v roce 2010 na místě zastaralého sportovního hřiště druhého stupně základní školy Zubří za účelem rozšířit možnost sportovního vyžití nejen studentů obou

stupňů základní školy Zubří ale též sportovních oddílů Zubří, zejména pak všech věkových kategorií házenkářů Gumáren Zubří, kteří zde nalézají ideální podmínky pro tréninkovou přípravu. Polyfunkční sportovní areál je však určen i široké veřejnosti včetně lidí pokročilého věku, pro které je zde situováno několik specializovaných stanovišť vhodných pro aktivní vyžití důchodců.

7.1.1 Popis sportovišť polyfunkčního centra

SO 01 – Víceúčelové hřiště	Plocha: 43 x 23 m Povrch: umělý povrch. Využití plochy: basketbal, tenis, házená, fotbal, nohejbal, volejbal, streetbasketbal.
SO 02 – Víceúčelové hřiště	Plocha: 43 x 57 m Povrch: umělá tráva. Využití plochy: fotbal, házená, cvičení seniorů, v zimním období možnost provedení nástřiku ledové plochy a využití plochy pro hokej a bruslení.
SO 03 – Běžecská dráha	Plocha: 1247 m ² Povrch: in-line dráha s umělým povrchem. Využití plochy: rychlostní a vytrvalostní běh, plocha bude dále využita pro nácvik útoku hasičů.
SO 04 – Hřiště na petang	Plocha: 12 x 25 m Povrch: jemný štěrkový povrch. Využití plochy: petang, volejbal, vrch koulí.
SO 05 – Zpevněná plocha	Povrch: asphalt.

SO 06 – Tenisová stěna	Plocha: 250 m ² Povrch: antuka. Využití plochy: tenis.
SO 07 – Prostory mezi víceúčelovými hřišti a dráhou	Plocha: 1470 m ² Povrch: umělá tráva. Využití plochy: rozcvičování a relaxace, malý fotbal, cvičení na stacionárních stanovištích, hra krocket.
SO 08 – Ostatní plochy uvnitř centra sportovních aktivit	Plocha: 4400 m ² Povrch: přírodní tráva
SO 09 – Vybavení pevně spojené se zemí	Využití plochy: lanová dráha, lanová pyramida, lanová stěna, soubor stacionárních stanovišť pro relaxačně pohybové aktivity, lavičky, koš na odpadky.
SO 10 – Umělé osvětlení hřiště SO 01 a SO 02 s nasvícením dráhy SO 03	Ostatní: Ostatní přístupové chodníky jsou nasvětleny svítidly s pohybovým a stmívacím čidlem.

Obrázek

7.1.2 Provozní doba a ceník sportovišť

- **Provozní doba polyfunkčního sportovního areálu**

Měsíc	Den	Hodina
Leden – duben	každý den	8 – 18 hodin
Květen – září	každý den	8 – 20 hodin
Říjen – prosinec	každý den	8 – 18 hodin

- **Ceník sportovišť**

Sportoviště	Jednotlivci	Skupiny
Hřiště s umělým povrchem	Zdarma	100 Kč / hodina
Hřiště s umělou travou	Zdarma	200 Kč / hodina
Ledová plocha	30 Kč / vstup	250 Kč / hodina
Běžecské dráhy	Zdarma	Zdarma
Tenisové kurty	60 Kč / hodina	

Běžecská dráha, lanová stěna a pyramida, lanová dráha, hřiště na petang a volejbal a ostatní hrací a relaxační prvky jsou k volnému vstupu.

7.1.3 Popis nulté varianty projektu

Původní areál školního hřiště byl tvořen travnatou plochou se dvěma házenkářskými brankami, běžecskou dráhou se škvárovým podkladem, doskočištěm pro skok daleký a trojskok a již velmi zastaralou tenisovou stěnou. Původní stav zahrnoval též tenisové kurty, které v rámci realizace projektu sice neprošly modernizací, avšak přešly ze soukromého vlastnictví do vlastnictví ZŠ Zubří.

Obr. 7-2 – Původní stav školního hřiště

Pramen: dokumentace finanční žádosti o dotační podporu na výstavbu polyfunkčního centra sportovních a volnočasových aktivit Zubří

7.1.4 Popis investiční varianty projektu

Nově vybudovaný areál polyfunkčního centra je tvořen víceúčelovými hřišti s umělým povrchem a umělou trávou, třemi tenisovými kurty s antukovým povrchem, tenisovou stěnou, hřiště na petang a volejbal, modernizovanou běžeckou dráhou s doskočištěm pro skok daleký a trojskok, dětským koutkem s lanovou stěnou a lanovou pyramidou, lanovou dráhou a jednotlivými cvičícími prvky pro relaxační a pohybové aktivity. V rámci investičního projektu došlo též k osvětlení celého areálu polyfunkčního hřiště.

Obr. 7-3 – Investiční varianta projektu

Pramen: <http://www.mesto-zubri.cz/>

7.2 Finanční verze projektové žádosti o finanční podporu projektu z operačního programu

Finanční verze projektové žádosti o finanční podporu z Fondu soudržnosti na realizaci Polyfunkčního centra sportovních a volnočasových aktivit Zubří obsahuje po úvodní identifikaci operačního programu, v rámci kterého je projektová žádost předkládána a stručného popisu projektu, celkem 19 kapitol, které budou představeny na dalších stranách práce.

7.2.1 Identifikace operačního programu

Identifikace operačního programu	
Číslo operačního programu:	CZ 1.12
Název operačního programu:	ROP NUTS II Střední Morava
Číslo prioritní osy:	12.2
Název prioritní osy:	Integrovaný rozvoj a podpora regionu
Číslo oblasti podpory:	12.2.2
Název oblasti podpory:	Rozvoj měst

7.2.2 Popis projektu

Popis projektu	
Název projektu:	Centrum sportovních aktivit Zubří
Datum zahájení projektu:	2. 5. 2007
Datum ukončení projektu:	10. 5. 2010
Doba trvání projektu:	36,3 měsíce
Celkové způsobilé výdaje projektu:	9 621 269 Kč

7.2.3 Kapitoly projektové žádosti

Finanční verze projektové žádosti o finanční podporu z operačního programu obsahuje celkem 19 kapitol obsahujících veškeré náležitosti žádosti o finanční podporu projektu regionálního rozvoje z operačního programu. V rámci rozsahu této diplomové práce však není možno detailně rozebrat všechny uvedené kapitoly. Na následujících stranách práce jsou proto představeny jen nejdůležitější z těchto kapitol.

Jednotlivé kapitoly finanční verze projektové žádosti o finanční podporu projektu polyfunkčního centra volnočasových a sportovních aktivit rámci operačního programu ROP NUTS II Střední Morava:

- 1) Projekt
- 2) Dopady a místa realizace.
- 3) Popis projektu.
- 4) Personální zajištění projektu.
- 5) Žadatel projektu.
- 6) Zkušenosti žadatele.
- 7) Harmonogram projektu.
- 8) Podpora de-minimis.
- 9) Další podpory ve vztahu k projektu.
- 10) Hodnoty indikátorů.
- 11) Rozpočet projektu.
- 12) Přehled financování projektu.
- 13) Finanční plán.
- 14) Prioritní téma.
- 15) Výběrová řízení.
- 16) Udržitelný rozvoj.
- 17) Rovné příležitosti.
- 18) Publicita.
- 19) Přílohy projektu.

▪ **Popis projektu**

Tato kapitola podává zdůvodnění potřebnosti projektu včetně popisu výchozího stavu, dále definuje cíle projektu, soulad těchto cílů s cíli operačního programu, v rámci kterého bude projekt spolufinancován a v neposlední řadě též popis aktiv v přípravné a realizační fázi projektu.

Cíl projektu

Cílem projektu byla transformace současného prostoru na vybavené a funkční sportoviště. Dalším cílem bylo poté zvýšení objemu služeb v oboru sportovního vyžití mládeže, organizované i neorganizované veřejnosti a rozvoj cestovního ruchu přímo souvisejícího s tímto polyfunkčním centrem.

Soulad s cíli programu, prioritní osy a oblasti podpory

Projekt je plně v souladu s Regionálním operačním programem NUTS II Střední Morava, pro prioritní osu 2 – Integrovaný rozvoj a obnova regionu a oblast podpory 2.2 – Rozvoj měst.

Popis aktiv v přípravné fázi projektu:

- 1) Projektová dokumentace, studie a technická zpráva.
- 2) Jednání o úvěru, příslib a smlouva.
- 3) Studie proveditelnosti.
- 4) Žádost o přílohy.
- 5) Vyhotovení tendrové dokumentace.
- 6) Schválení tendrové dokumentace a vyhlášení výběrového řízení na zhotovitele.
- 7) Podpis kontraktu se zhotovitelem.

Popis aktivit v realizační fázi projektu:

- 8) Stavební objekty SO 01 – 09.
- 9) Stavební objekty SO 10 – 12.
- 10) Stavební objekty SO 13 – 14.
- 11) Kontrola činnosti, provedení revizí a posudků nutných pro provoz.
- 12) Zřízení půjčovny sportovního náčiní.
- 13) Vybavení půjčovny sportovního náčiní.
- 14) Převzetí objektu od zhotovitele.
- 15) Zahájení provozní fáze a provoz výsledků projektu.

- **Personální zajištění projektu**

V rámci této kapitoly je popsáno personální zajištění projektu a zapojené tohoto člena do přípravy, realizace a udržitelnosti projektu.

Personální zajištění projektu	
Pořadí člena týmu	001
Titul před jménem	Ing.
Příjmení	Vaculín
Jméno	Lubomír
Funkce v rámci projektového týmu	vedoucí projektového týmu
Název organizace	Město Zubří
Funkce v rámci organizace	starosta

- **Zkušenosti žadatele**

V této kapitole projektové žádosti byly představeny veškeré předchozí zkušenosti žadatele o projektovou podporu v rámci jiných, rozpočtové podobných, projektů realizovaných v Zubří. Konkrétně zde byly uvedeny náležitosti projektů Rekonstrukce MŠ a bývalých jeslí Zubří a Vodovod Staré Zubří – Zemánky.

Zkušenosti žadatele	
Pořadí reference:	001
Název projektu:	Rekonstrukce MŠ a bývalých jeslí Zubří.
Cena projektu:	13 697 000 Kč
Období realizace projektu:	05/2006
Zdroje financování dotace:	Ministerstvo financí ČR
Název grantu:	Reprodukce majetku.

- **Harmonogram projektu**

V kapitole Harmonogram projektu jsou popsány všechny tři fáze životního cyklu projektu polyfunkčního centra s popisem aktivit jednotlivých fází a jejich časovým rozpětím.

Předinvestiční fáze	
Název aktivity:	Předinvestiční fáze – zpracování projektové dokumentace, žádost o dotaci včetně studie proveditelnosti, vyhlášení výběrových řízení.
Začátek aktivity:	2. 5. 2007
Konec aktivity:	30. 12. 2008
Investiční fáze	
Název aktivity:	Investiční fáze – realizace investičního záměru, tedy vybudování centra sportovních aktiv ve Městě Zubří.
Začátek aktivity:	1. 4. 2009
Konec aktivity:	30. 4. 2010
Provozní fáze	
Název aktivity:	Investiční fáze – kolaudace, závěrečná administrace, žádost o proplacení dotace.
Začátek aktivity:	1. 5. 2010
Konec aktivity:	10. 5. 2010

▪ **Přehled financování projektu**

Tato kapitola vychází z rozpočtu projektu a podává přehled financování projektu polyfunkčního centra s uvedením podílů jednotlivých subjektů na tomto financování.

	Náklady projektu v Kč	Procent z nákladů
Celkové výdaje projektu	9 621 269,00	
Celkové způsobilé investiční výdaje projektu	9 229 850,00	
Celkové způsobilé neinvestiční výdaje projektu	321 419,00	
Příjmy projektu	0,00	
Příjmy způsobilé	0,00	
Příjmy nezpůsobilé	0,00	
Způsobilé výdaje bez příjmů	9 621 269,00	
Vlastní podíl žadatele		
- Veřejné prostředky	1 443 191,00	15,00
- Soukromé prostředky	0,00	0,00
Dotace projektu		
- Dotace z rozpočtu RR	8 178 078,00	85,00
- Z toho EU	7 728 764,78	80,33
Celkové veřejné prostředky	9 621 269,00	100,00
Celkové prostředky na krytí nezpůsobilých výdajů	0,00	

8 ZÁVĚR

Regionální a strukturální politika EU patří mezi nejvýznamnější politiky Evropské unie. Jejím cílem je podpora hospodářského, ekonomického a sociálního rozvoje regionů členských států Evropské unie financováním rozvojových projektů předkládaných v rámci konkrétních cílů regionální politiky vyhlášených v daném programovacím období.

V současném programovacím období 2007 – 2013 byly vyhlášeny celkem tři rozvojové cíle regionální politiky, v rámci kterých je profinancována téměř neuvěřitelná třetina celkového rozpočtu EU tohoto programovacího období. Tato skutečnost zcela jasně poukazuje na velmisilné postavení Regionální a strukturální politiky EU v rámci priorit Evropské unie. Pozorný čtenář této práce však již ví, že takovému postavení se projekt společné regionální politiky v počátcích Evropského společenství ani zdaleka netěšil a regionální politika si musela projít v šedesátileté historii Společenství trnitou cestou protkanou řadou reforem, aby dosáhla současného postavení a významnosti.

Cílem této práce tak bylo čtenáře seznámit s historií utvářením společné regionální politiky, všemi principy, na základě kterých se realizuje a zejména se Strukturálními fondy, které svými prostředky podporují rozvojové projekty regionů členských států předkládané v rámci regionální politiky. V praktické části byl poté popsán nejen velmi složitý byrokratický proces projektové žádosti o finanční podporu z fondů EU ale též představen již zrealizovaný projekt, který byl 85 % svých způsobilých nákladů financován právě prostřednictvím Regionální a strukturální politiky EU.

Na závěr bych chtěl dodat, že jsem se všechny zde popsané aspekty regionální politiky snažil popisovat ve čtivém, nanejvýš srozumitelném jazyce, tak aby zde obsaženou, mnohdy velmi obtížnou, problematiku pochopil bez větších problémů a vynaloženého úsilí každý.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

1. Skokan, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. 1.vyd. Ostrava: Repronis, 2003. 114 s. ISBN 8073290235
2. Dočkal, V. *Regionální politika EU a naplňování principu partnerství*. 1.vyd. Brno: C. H. Beck, 2006. 151 s. IBSN 8021040122
3. Marek, D. *Příprava na strukturální politiku Evropské unie*. 1.vyd. Ostrava: Repronis, 2004. 124 s. ISBN 8073290652
4. Konig, P., Lacina, L. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 374 s. IBSN 8071798460
5. Vilámová, Š. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. 1.vyd. Praha: Granada Publishing, 2004. 196 s. ISBN 8024708280
6. Wokoun, R., Lukáš, Z., Kouřilová J. *Výkladový slovník regionální a strukturální politiky Evropské unie*. 1.vyd. Praha: IFEC, 2002. 168 s. IBSN 8086412180
7. Wokoun, R. *Strukturální fondy a obce I*. 1.vyd. Praha: ASPI, 2006. 146 s. IBSN 8073571382
8. Víturka, M. *Regionální ekonomie a politika II*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 131 s. IBSN 9788021044784
9. Kolektiv autorů. *Budoucnost kohezní politiky I*. 1.vyd. Praha: CERVO Institut, 2008. 158 s. IBSN 9788087125038

10. Holman, R. *Ekonomie*. 2.vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 714 s. IBSN 8071793876

www stránky

1. Euroskop, *Oficiální stránky Euroskop*.

Dostupné z:

<<http://www.euroskop.cz>>

2. Euroactiv, *Oficiální stránka euroactiv.cz*.

Dostupné z:

<<http://www.euractiv.cz>>

3. Business info, *Oficiální stránky businessinfo.cz*.

Dostupné z:

<<http://www.businessinfo.cz>>

4. Strukturální fondy EU, *Oficiální stránka strukturalni-fondy.cz*.

Dostupné z:

<<http://www.strukturalni-fondy.cz>>

5. Správa dotací EU, *Oficiální stránka sprava.dotaci.eu*.

Dostupné z:

<<http://www.sprava-dotaci.eu/fondy-eu.aspx>>

6. Strukturální fondy info, *Odkazy na články*.

Dostupné z:

<<http://www.strukturalnifondy.info/kategorie.php?kategorie=47>>

7. Evropská komise, *Oficiální stránky Evropské komise*.
Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/index_en.htm>
8. Evropský parlament, *Oficiální stránky Evropského parlamentu*.
Dostupné z:
<<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines>>
9. Eurostat, *Oficiální stránky Evropského statistického úřadu*.
Dostupné z:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>>
10. Vláda ČR, *Oficiální stránky Vlády ČR*.
Dostupné z:
<<http://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/strukturalni-fondy/strukturalni-fondy-73340>>
11. MMR ČR, *Oficiální stránky Ministerstva pro místní rozvoj*.
Dostupné z:
<<http://www.mmr.cz>>
12. Město Zubří, *Oficiální stránky Města Zubří*.
Dostupné z:
<<http://www.mesto-zubri.cz>>
13. SK-CZ, *Oficiální stránky OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko*.
Dostupné z:
<<http://www.sk-cz.eu/cs/aktuality>>

14. Cíl 3, *Oficiální stránky programového cíle 3 regionální politiky.*

Dostupné z:

<http://www.cil3.cz/preshranicni_spoluprace_cr_slovensko.htm>

15. ČSSD, *Oficiální stránky ČSSD.*

Dostupné z:

<<http://www.cssd.cz>>

16. Wikipedia, *Oficiální stránky Otevřené encyklopedie Wikipedia.*

Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana>

17. Vyhledávací portál, *czechgo.org.*

Dostupné z:

<<http://www.czechgo.org>>

www články

1. Evropská komise, *Zpráva o ověření adicionality ex ante v regionech způsobilých v rámci cíle „Konvergence“ pro období 2007–2013*, [online]. 2009, poslední aktualizace 6. 3. 2009.

Dostupné z:

<<http://eur-law.eu/CS/Zprava-overeni-adicionality-ex-ante-regionech-zpusobilych-ramci,459276,d>>

2. Jana Křížová, *Čerpání z fondů EU do roku 2006 je téměř sto procentní*, [online]. 2009, poslední aktualizace 27. 8. 2009.

Dostupné z:

<<http://www.euro.cz/detail.jsp?id=17491>>

Televize

1. ČT, *Otázky Václava Moravce*. 2009. 19. 6. 2011.

Dostupné z:

<<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/211411030500619/video>>

2. ČT, *Otázky Václava Moravce*. 2009. 8. 1. 2012.

Dostupné z:

<<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce>>

Dokumenty

1. Informační brožura MMR ČR, *Abeceda fondů EU*. 2007.

Dostupné z:

<<http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/ec/ecf30fa0-3533-4e45-a108-cb0dcacad7c8.pdf>>

2. Informační brožura ČS, *Nové Iniciativy kohezní politiky: Jaspers, Jeremie Jessica*.

Dostupné z:

<<http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/JaspJeremJessic.pdf>>

3. Dokument EIB, *Jessica*. 2008.

Dostupné z:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Obecný_zákon_o_zavedení_eura_v_CR_základní_principy_pdf.pdf>

4. Informační brožura Urbac, *Urbac věstník Listopad 2010*. 2010
Dostupné z:
<<http://www.urbact.cz/getdoc/cf9950ce-9bb8-43c5-8b9e-7c7783fbd84c/Listopad-2010>>
5. Informační leták, *Nová transparentní evropská politika soudržnosti*. 2006. 25. 10. 2009
Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag21/mag21_cs.pdf>
6. Informační leták, *Politika soudržnosti 2007 – 2013*. 2007.
Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf>
7. Informační brožura pro municipality, *Podporují Strukturální fondy a Fond soudržnosti rozvoj regionů?*. 2003.
Dostupné z:
<http://www.euroskop.cz/gallery/5/1721-5471da34_7087_45d1_8289_a9022243be49.pdf>
8. Informační brožura OPP A, *Nové operační programy klíčovou dírkou*. 2007.
Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/esf_brochure_cz.pdf>
9. Informační leták, *Investice do životního prostředí s Fondem soudržnosti v letech 2004 – 2006*. 2007.
Dostupné z:
<www.fondsoudrznosti.cz>

10. Informační brožura Hnutí Duha, *Strukturální fondy EU – význam otevřeného plánování, demokratického rozhodání a veřejné kontroly*. 2005.
Dostupné z:
<http://www.coalition-on-eufunds.org/Public_eye_on_EUfunds_CZ.pdf>
11. Informační brožura, *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013*. 2007.
Dostupné z:
<http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fefafd%2F1180428724933.pdf>
12. Informační brožura Richarda Falbra, *Přehled dotačních programů a příležitostí*. 2009.
Dostupné z:
<<http://www.sklar.eu/evropske-dotace/rok-2009>>
13. Informační brožura Johnson vsKramáříč, *Studie aplikace partnerství veřejného a soukromého sektoru při financování projektů z v oblasti dopravy z fondů EU*. 2007.
Dostupné z:
<<http://www.pppcentrum.cz/res/data/002/000405.pdf>>
14. Informační leták ESF, *Evropský sociální fond – investice do lidí 2007 – 2013*. 2007.
Dostupné z:
<<http://europa.eu>>
15. Informační brožura ESF, *Evropský sociální fond – Investice do lidí*. 2007.
Dostupné z:
<<http://europa.eu>>

16. Informační brožura Evropské komise, *Zelená kniha Reformy společné rybářské politiky*. 2009.
Dostupné z:
<<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0163:FIN:CS:PDF>>
17. Informační leták, *Společná rybářská politika v číslech*. 2007.
Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/publications/pcp_cs.pdf>
18. Informační brožura, *Jak připravit projekt financované z evropských fondů v období 2007 – 2013*. 2008.
Dostupné z:
<http://www.euroskop.cz/gallery/41/12497/prirucka_projekty_web_24112008.pdf>
19. Informační brožura, *Řešení regionálních disparit v regionální politice středoevropských zemí*. 2009.
Dostupné z:
<<http://is.muni.cz/do/1456/soubory/katedry/kres/4884317/8594456/Skokan.pdf>>
20. Informační brožura MMR ČR, *Kohezní politika – osídlení v České republice, partnerství měst a venkova*. 2009.
Dostupné z:
<<http://www.uur.cz/images/publikace/metodickeprirucky/plnezneni/kohezni-politika-2009/kohezni-politika-cz-19022009.pdf>>
21. Informační brožura, *Hodnocení regionální politiky – náhledy a výsledky*. 2010.
Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag33/mag33_cs.pdf>

22. Informační brožura, *Regionální politika EU a její finanční nástroje*. 2004.

Dostupné z:

<http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/Regional_policy.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A ZNAČEK

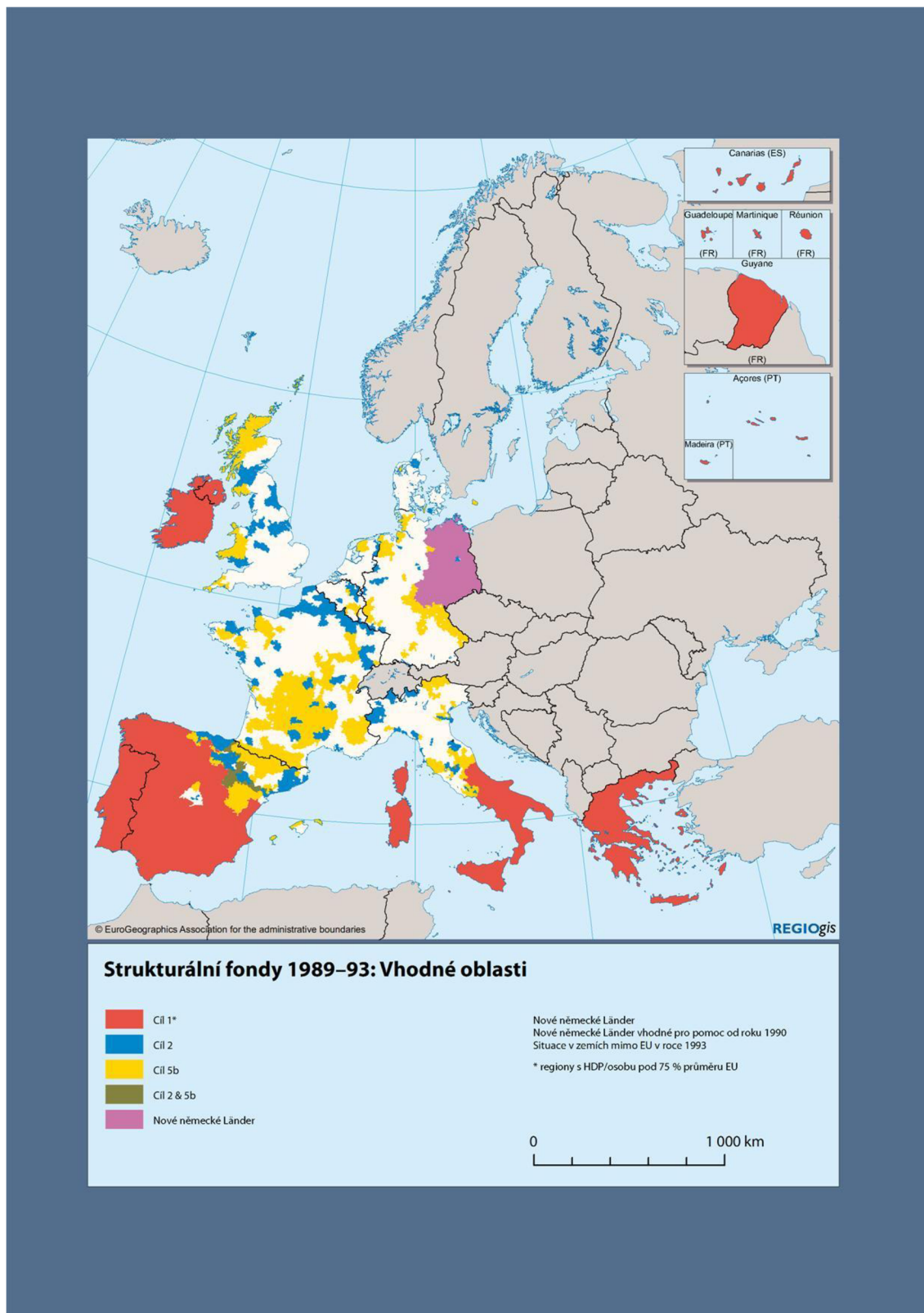
EU	Evropská unie
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
JEA	Jednotný evropský akt
HDP	Hrubý domácí produkt
ECU	Evropský měnová jednotka
EUR	Euro
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
EIB	Evropská investiční banka
EHSV	Evropský hospodářský a sociální výbor
REGI	Výbor pro regionální rozvoj
DG	Generální ředitelství
DG REGIO	Generální ředitelství pro regionální politiku
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro podporu venkova
ERF	Evropský rybářský fond
FNOR	Finanční nástroj pro orientaci rybolovu
SRP	Společná rybářská politika
IPA	Nástroj předvstupní pomoci
FUSF	Fond solidarity
OP	Operační program
ROP	Regionální operační program
NUTS	Územní statistická jednotka
ČR	Česká republika
SR	Slovenská republika
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

ŘO	Řídící orgán
STS	Společná technický sekretariát
SCO	Společný certifikační orgán
MV	Monitorovací výbor
SO	Stavební objekt

SEZNAM POUŽITÝCH PŘÍLOH

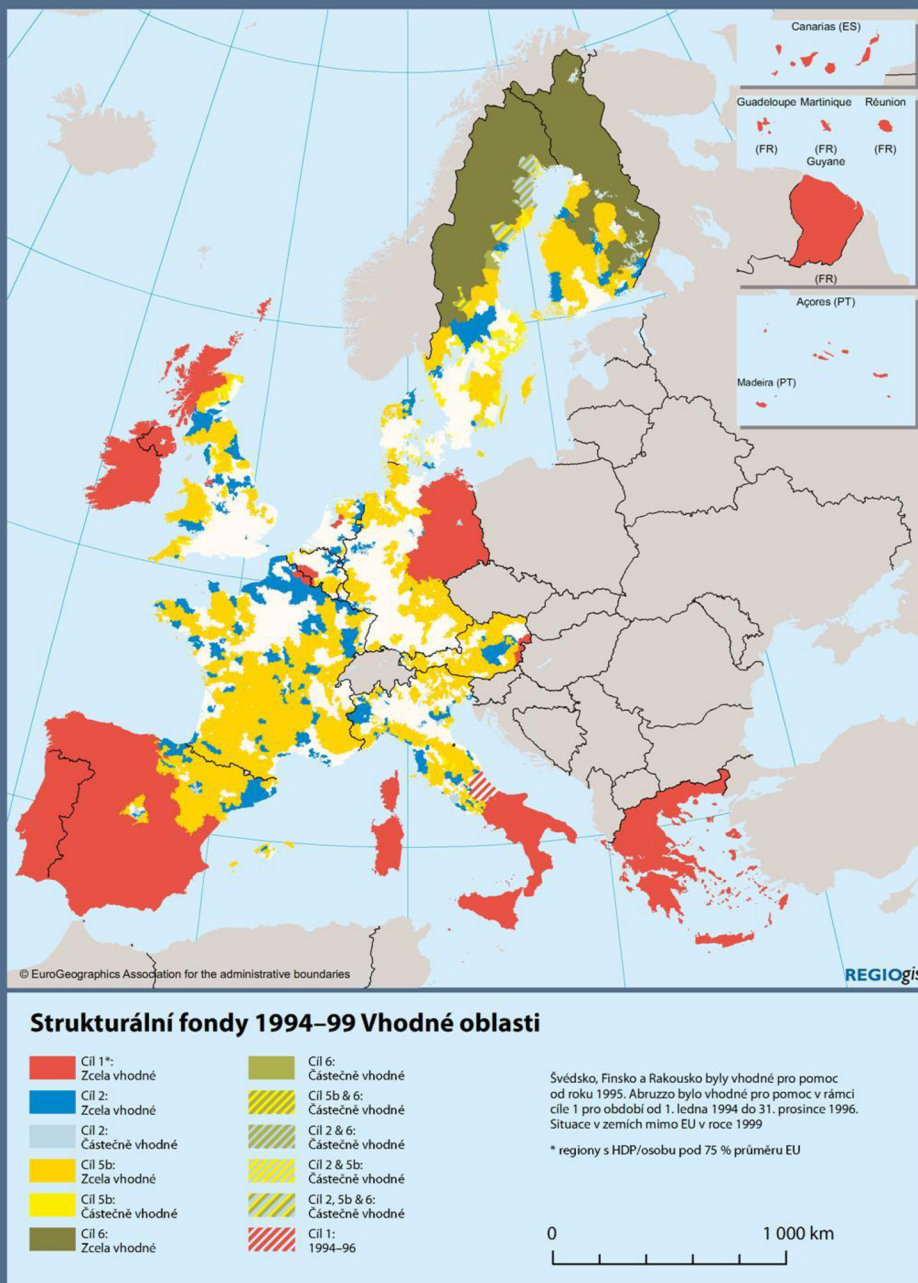
Příloha A	Strukturální fondy 1989 – 1993: Způsobilé regiony
Příloha B	Strukturální fondy 1994 – 1999: Způsobilé regiony
Příloha C	Strukturální fondy 2000 – 2006: Způsobilé regiony
Příloha D	Strukturální fondy 2007 – 2013: Způsobilé regiony

Příloha A – Strukturální fondy 1989 – 1993: Způsobilé regiony

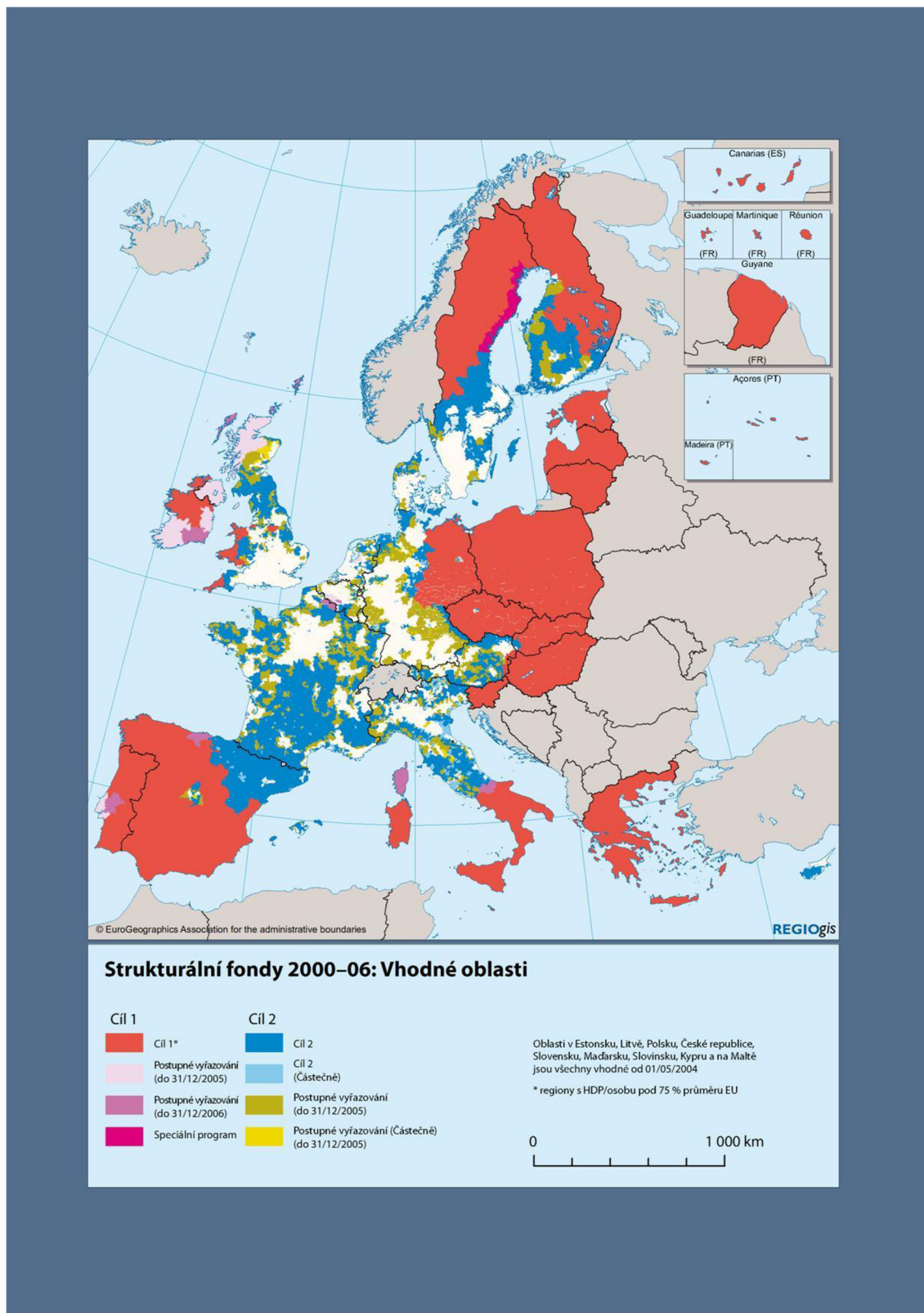

Pramen: Politika soudžnosti EU 1988 – 2008 – Investice do budoucnosti Evropy

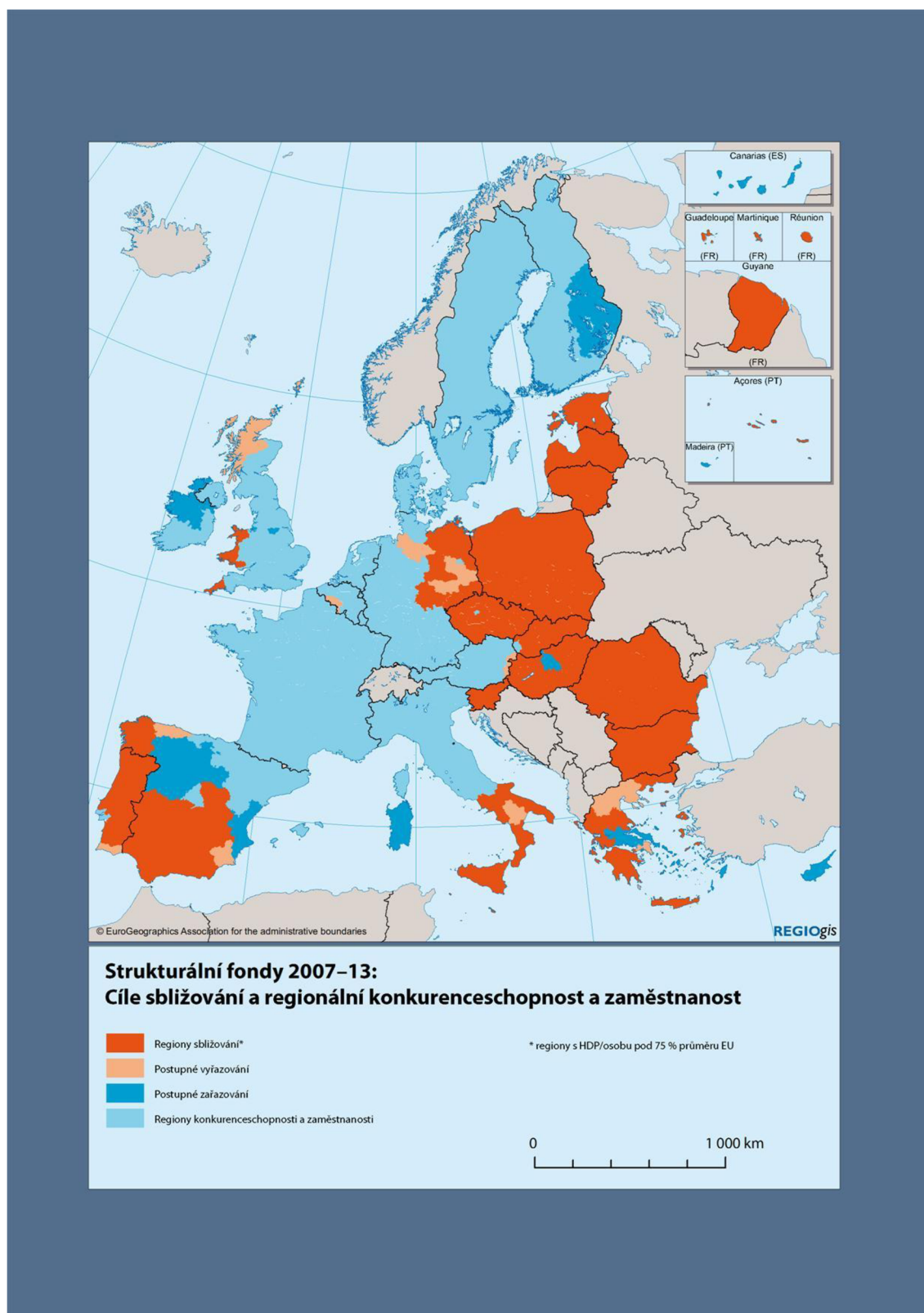
Příloha B – Strukturální fondy 1994 – 1999: Způsobilé regiony

Pramen: Politika soudžnosti EU 1988 – 2008 – Investice do budoucnosti Evropy

Pramen: Politika soudžnosti EU 1988 – 2008 – Investice do budoucnosti Evropy

Pramen: Politika soudžnosti EU 1988 – 2008 – Investice do budoucnosti Evropy